

การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน

สารนิพนธ์

ของ

ศุภมาส วิริยะสกุลพันธุ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

ตุลาคม 2549

การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน

สารนิพนธ์

ของ

ศุภมาส วิริยะสกุลพันธ์ุ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

ตุลาคม 2549

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน

บทคัดย่อ

ของ

ศุภมาส วิริยะสกุลพันธ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

ตุลาคม 2549

ศุภมาส วิริยะสกุลพันธุ์. (2549). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน. สารนิพนธ์ ปร.ม. (นโยบายสาธารณะ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: รองศาสตราจารย์ ดร.วรพิตย์ มีมาก.

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน จากวิทยานิพนธ์ 21 เล่ม ที่ทำเสร็จสิ้นระหว่างปี 2544 – 2548 ตัวแปรหลักที่ศึกษา คือ ปีที่ทำวิจัยเสร็จ ภาคที่มีการศึกษาวิจัย สาขาวิชา ประเภทของการวิจัย ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลถูกเก็บรวบรวมโดยแบบบันทึก ข้อมูลจากรายงานวิจัย และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้การแจกแจงความถี่และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ที่ผ่านมายังประสบปัญหาในการบริหารจัดการ กลุ่มประชากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการ
2. ปัจจัยที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกองทุน คือ บทบาทของผู้นำชุมชน
3. ปัจจัยด้านบุคคล การบริหารจัดการ และความเข้มแข็งของชุมชน ล้วนเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
4. การบริหารจัดการด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาตนเอง คือ ปัจจัยสำคัญของการดำเนินงาน
5. การได้รับเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านทำให้ครัวเรือนที่ได้รับเงินกู้และไม่ได้รับเงินกู้ ยังมีลักษณะทางเศรษฐกิจเหมือนกัน
6. การสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ต้องอาศัยทั้งปัจจัยส่วนบุคคลที่เหมาะสม และนโยบายและมาตรการจากภาครัฐที่เอื้อต่อประชาชน
7. ความสำเร็จในการดำเนินงานจะต้องมาจากชุมชนที่มีผู้นำและสมาชิกที่มีจิตสำนึกสาธารณะและมีภาครัฐหรือภาคส่วนภายนอกที่มีเงื่อนไขและกลไกที่เอื้อต่อการดำเนินงาน

META – ANALYSIS ON THE VILLAGE FUND POLICY

AN ABSTRACT

BY

SUPAMAS WIRIYASAKULPHAN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Public Administration Degree in Public Policy
at Srinakharinwirot University

October 2006

Supamas Wiriyasakulphan. (2006). *Meta – Analysis on the Village Fund Policy*. Master's Project, M.P.A. (Public Policy). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Assoc. Prof. Dr. worapit meemak.

This study aimed to synthesize research on the “Village Fund Policy” from 21 theses completely finished during 2544 - 2548 B.E. Major variables included in the study were year thesis completed, regions, majors of study, research types, analytical issues, targeted samples, data collection and data analysis. Data were collected by check list form and analyzed through frequencies and content analysis.

The findings are as follows:

1. Mismanagement and lack of knowledge and understanding in management of village fund members are the main problem of its operations.
2. The most important factor for applying as a village fund member is the role of a community leader.
3. Personal traits, management and community strength have correlation with performance effectiveness of village fund committees.
4. Management by value and local wisdom are key success factor of village fund operations.
5. There are indifference on economic performance between village fund borrowers and non – borrowers.
6. Creating participation in village fund operation depends on appropriate personal characters, government policies and measures.
7. The success of village fund performance must come from well - public awareness leaders and members, including public sector or external factors contributing to its operation.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับคำปรึกษา ความช่วยเหลือ ความกรุณา อย่างยิ่ง จากผู้มีพระคุณหลาย ๆ ท่านด้วยกัน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านไว้ ณ ที่นี้ คือ

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วรพิตย์ มีมาก ประธานคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ อาจารย์ ดร.สุชาติ ผิวงาม อาจารย์ชีวินทร์ ฉายาขวลิต กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ท่านทั้งสามได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำแนะนำในการทำงานวิจัยนี้ทุกขั้นตอน

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่าน ที่ได้ให้โอกาสเข้ามาศึกษา ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงระดับปริญญาโทที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้และประสบการณ์ให้แก่ลูกศิษย์จนประสบความสำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ นพ.วันชัย วัฒนศัพท์ ผู้อำนวยการสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า ที่ได้ให้โอกาส ให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาในการศึกษาต่อครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท โกสลากร เพิ่มพูนวิวัฒน์ ตลอดจนคณาจารย์ประจำหลักสูตร พี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ที่สถาบันพระปกเกล้าที่ได้ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ ในสาขาวิชานโยบายสาธารณะ รุ่นที่ 2 ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาที่ดีตลอดมา

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ภาควิชารัฐศาสตร์ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่านในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ได้ให้ความช่วยเหลือ คำปรึกษา ตลอดระยะเวลาที่ศึกษา

สุดท้ายนี้ คุณความดี คุณประโยชน์ของผลงานวิจัยนี้ ขอมอบให้แก่ คุณพ่อสิบสกุล - คุณแม่อัมพร วิริยะสกุลพันธุ์ คุณปู่ - คุณย่า คุณตา - คุณยาย ที่เป็นที่ยรัก เป็นทั้งกำลังใจ กำลังใจ เป็นผู้ให้คำปรึกษา เป็นผู้สนับสนุนดูแล เป็นกำลังทรัพย์ เป็นทุก ๆ อย่างให้แก่ข้าพเจ้า รวมทั้งญาติพี่น้องของข้าพเจ้าทุกคนที่คอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาด้วยดีตลอดมา

ศุภมาส วิริยะสกุลพันธุ์

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน จำแนกตามปีที่ทำวิจัยเสร็จ.....	17
2 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	19
3 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน จำแนกตามสาขาวิชา.....	20
4 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน จำแนกตามภาคที่มีการศึกษาวิจัย.....	20
5 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน จำแนกตามประเภทของการวิจัย.....	21
6 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน จำแนกตามประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์.....	21
7 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง.....	22
8 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน จำแนกตามวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	23
9 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน จำแนกตามการวิเคราะห์ข้อมูล.....	23
10 จำนวนและร้อยละของประเภทการวิจัยที่ผู้วิจัยเลือกศึกษา ในแต่ละสาขาวิชา	24
11 ร้อยละของประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยเลือกศึกษา ในแต่ละสาขาวิชา.....	25

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	2
ความสำคัญของการวิจัย	2
ขอบเขตการวิจัย.....	2
นิยามคำศัพท์เฉพาะ.....	2
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
แนวคิดเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย.....	4
แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน.....	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	7
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	14
การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง.....	14
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	14
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	15
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	16
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	17
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	40
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	40
วิธีดำเนินการวิจัย.....	40
สรุปผลการวิจัย.....	41
การอภิปรายผล.....	52
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	62
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	63

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	64
ภาคผนวก.....	70
ภาคผนวก ก นโยบายกองทุนหมู่บ้าน.....	71
ภาคผนวก ข แบบบันทึกข้อมูลจากรายงานวิจัย.....	80
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	82

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

นโยบายแก้ไขปัญหาความยากจนถือว่าเป็นนโยบายเร่งด่วนที่สำคัญนโยบายหนึ่งในยุคของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ซึ่งรัฐบาลได้ดำเนินการ อาทิ การพักชำระหนี้เกษตรกร โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นต้น (พรทิวา นาคาศัย. 2547:5)

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล สำหรับมุ่งแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับประชาชน ในการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนด้วยการให้เงินทุน 1 ล้านบาท เป็นทุนหมุนเวียนอยู่ในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนที่ไม่มีเงินทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อนำมาพัฒนาอาชีพตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนโดยให้ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง บริหารจัดการกันเอง การเสริมสร้างกระบวนการพึ่งตนเองซึ่งนโยบายดังกล่าวจึงเป็นเสมือนเครื่องมือในการพัฒนา “คน” และ “การเรียนรู้” เพื่อนำไปสู่การเสริมสร้าง “ความเข้มแข็ง” ของหมู่บ้านและชุมชน (กรมการพัฒนาชุมชน. 2545: 1)

จากที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาในเรื่องนี้ ผู้วิจัยพบว่าผู้ที่สนใจได้ศึกษาและทำการวิจัยเรื่องนี้ไว้แล้วเป็นจำนวนมาก ในหลาย ๆ กรณีศึกษา เช่น ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทตามนโยบายของรัฐบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเทศบาลเมืองขลุง จังหวัดจันทบุรี การวิเคราะห์การแก้ปัญหาเศรษฐกิจชนบทด้วยการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านในจังหวัดขอนแก่น เป็นต้น การมีงานวิจัยเป็นจำนวนมากแต่ไม่อาจสรุปได้แน่นอนว่าเป็นอย่างไร เพราะผลงานวิจัยมีทั้งที่สอดคล้องและขัดแย้งกันและงานวิจัยก็มีทั้งที่มีความเหมือนกัน มีความสอดคล้องกัน และมีความแตกต่างกันในเรื่องของวิธีการวิจัย เนื้อหาการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง หรือการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น ทำให้เกิดปัญหาในการใช้ผลการวิจัย อาจจะมีผู้วิจัยหลายคนที่ศึกษาในเรื่องเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันในเวลาที่แตกต่างกันไม่มากทำให้มีงานวิจัยเป็นจำนวนมากซึ่งอาจก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนของงานวิจัยได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าข้อมูลงานวิจัยมีเป็นจำนวนมากอยู่แล้ว แต่ยังกระจัดกระจาย ยังไม่ได้มีการสังเคราะห์ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์ผลงานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน โดยการสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อเป็นการรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ลักษณะงานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านที่ผ่านมา ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านในแง่มุมต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ พร้อมกับเป็นการสรุปผลการวิจัยและรวบรวมบรรณานุกรมงานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ระหว่างปี พ.ศ.2544 - 2548 เพื่อเป็นประโยชน์ในการใช้เป็นแนวทางใหม่สำหรับ

การศึกษานโยบายกองทุนหมู่บ้านในระดับที่ลึกซึ้งมากขึ้น และเพื่อประโยชน์ ต่อรัฐบาลในการวางแผน ปรับปรุงและกำหนดแนวทางนโยบายกองทุนหมู่บ้านต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมาย เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ระหว่างปี พ.ศ.2544 - 2548

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อใช้เป็นแนวทางใหม่สำหรับการศึกษานโยบายกองทุนหมู่บ้านในระดับที่ลึกซึ้งมากขึ้น
2. เพื่อประโยชน์ต่อรัฐบาลในการวางแผน ปรับปรุงและกำหนดแนวทางของนโยบายกองทุนหมู่บ้านต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

การทำวิจัยในครั้งนี้จะศึกษา

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ระหว่างปี พ.ศ.2544 - 2548 ศึกษาเฉพาะงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน จากฐานข้อมูลปริญาานิพนธ์ออนไลน์ ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศ 24 มหาวิทยาลัย (Central Digital Collection of 24 University & CHE) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 21 เล่ม
2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ ลักษณะต่าง ๆ ของงานวิจัยเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ในประเด็นปีที่ทำวิจัยเสร็จ สาขาวิชา ภาคที่มีการศึกษาวิจัย ประเภทของการวิจัย ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

1. **งานวิจัย** หมายถึง งานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ที่ได้จากการสำรวจ ค้นหาหาข้อมูลจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และจากฐานข้อมูลปริญาานิพนธ์ออนไลน์ ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศ 24 มหาวิทยาลัย (Central Digital Collection of 24 University & CHE) เพื่อนำมาทำการสังเคราะห์งานวิจัย
2. **การสังเคราะห์งานวิจัย** หมายถึง การวิจัยที่เป็นการศึกษารายงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาปัญหาวิจัยเดียวกัน เพื่อสรุปผลการวิจัย และสรุปความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างงานวิจัยแต่ละเรื่อง เพื่อนำผลการสังเคราะห์ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ต่อไป
3. **ปีที่ทำวิจัยเสร็จ** หมายถึง ปีที่วิทยานิพนธ์เรื่องเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านทำการวิจัยเสร็จสิ้น

4. ภาคที่มีการศึกษาวิจัย หมายถึง ภาคที่มีการศึกษาวิจัยในวิทยานิพนธ์แต่ละเล่ม ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคใต้

5. สาขาวิชา หมายถึง สาขาวิชาที่ผู้ศึกษาวิจัยในวิทยานิพนธ์แต่ละเล่มศึกษาอยู่

6. ประเภทของการวิจัย หมายถึง แบบแผนการวิจัยหรือแนวทางการวิจัยที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยของงานวิจัยแต่ละเล่ม เช่น การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ การวิจัยเชิงพรรณนา การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ

7. ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์ หมายถึง ประเด็นที่ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์ เช่น ความรู้ความเข้าใจ ศึกษาความเป็นมา การมีส่วนร่วม

8. กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ เช่น สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้บริหารในชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่น

9. การเก็บรวบรวมข้อมูล หมายถึง กระบวนการหรือวิธีที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย เช่น การศึกษาจากเอกสาร การใช้สอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต การใช้แบบทดสอบ

10. การวิเคราะห์ข้อมูล หมายถึง การนำเอาข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์เพื่อให้สามารถแปลความได้โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

11. นโยบายกองทุนหมู่บ้าน เป็นนโยบายของรัฐบาลที่มีเป้าหมายเพื่อให้ชุมชนมีแหล่งเงินทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิตของตนเอง ที่ไม่ใช้การพึ่งพารัฐเพียงด้านเดียว ชุมชนต้องมีการสะสมทุนของตนเอง เป็นก้าวแรกของการสร้างสถาบันการเงินของชุมชนที่พึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย
 - 1.1 ความหมายของการสังเคราะห์การวิจัย
 - 1.2 พัฒนาการของการสังเคราะห์การวิจัย
 - 1.3 ขั้นตอนของการสังเคราะห์การวิจัย
2. แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
 - 3.1 ประเภทของการวิจัย
 - 3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย

1.1 ความหมายของการสังเคราะห์การวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัย (Research synthesis or research integration) หมายถึง การวิจัยที่เป็นการศึกษารายงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาปัญหาวิจัยเดียวกัน เพื่อสรุปผลการวิจัย และสรุปความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างงานวิจัยแต่ละเรื่อง รวมทั้งการอธิบายถึงสาเหตุที่มาของความแตกต่างเหล่านั้น ให้ได้องค์ความรู้ที่จะสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์อย่างกว้างขวาง (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542; อ้างอิงจาก Hunter, Schmidt ;& Jackson 1982; Glass, McGaw ;& Smith. 1992)

(ธารินี พลเยี่ยม. 2547; อ้างอิงจาก สุณา ณ สุโหลง. 2545) ให้ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัยสรุปได้ว่า การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นการนำหน่วยย่อย ๆ หรือส่วนต่าง ๆ ของผลการวิจัยที่เป็นข้อความรู้จากงานวิจัยหลาย ๆ เรื่องที่ศึกษาปัญหาเดียวกันหรือใกล้เคียงกันทั้งที่เป็นข้อความรู้ที่สอดคล้องกันหรือขัดแย้งกันมาสังเคราะห์อย่างมีระบบ และนำมาบรรยายสรุปรวมกัน ให้เป็นเรื่องเดียวกัน จนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ เป็นข้อสรุปของปัญหานั้น ๆ อย่างชัดเจน

1.2 พัฒนาการของการสังเคราะห์การวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยแบบดั้งเดิมที่ใช้กันมาในอดีตและยังใช้อยู่ในปัจจุบันคือ การสังเคราะห์งานวิจัยแบบพรรณนา (narrative method) เป็นการอ่านและสรุปสาระตามความเข้าใจของนักสังเคราะห์งานวิจัย มีจุดอ่อนตรงที่เป็นวิธีการที่ไม่มีระบบ มีความเป็นอัตนัยสูง ให้ผลการ

สังเคราะห์ที่ขาดความชัดเจน ไม่สามารถทำซ้ำโดยให้ผลเหมือนเดิมได้ และใช้ได้ดีสำหรับการสังเคราะห์งานวิจัยที่มีจำนวนไม่มากนัก

จากจุดอ่อนของการสังเคราะห์งานวิจัยแบบเดิมทำให้นักวิจัยพยายามพัฒนาวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยให้เป็นระบบมากขึ้น ได้แก่การนำวิธีการทางสถิติไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสังเคราะห์ผลงานวิจัย วิธีการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณระยะแรก ได้แก่ วิธีนับคะแนนเสียง (vote-counting method) วิธีการประมาณค่าขนาดอิทธิพล (effect size estimation) และวิธีรวมค่าความน่าจะเป็น (probability accumulation) การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณในระยะแรกให้ความสำคัญกับผลการทดสอบสมมติฐาน จากนั้นจึงพยายามแก้จุดอ่อนของผลการทดสอบสมมติฐานด้วยการนำระดับนัยสำคัญทางสถิติ หรือค่าความน่าจะเป็นมาใช้ในการสังเคราะห์ ในระยะหลังนักวิจัยตระหนักว่าข้อค้นพบสำคัญของงานวิจัย คือขนาดอิทธิพล (effect size) อันเป็นค่าสถิติที่เป็นดัชนีมาตรฐานซึ่งมีสารสนเทศเกี่ยวกับผลการวิจัยที่สมบูรณ์ จึงได้พัฒนาวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยโดยการรวมค่าขนาดอิทธิพลได้เป็นวิธีการอันเป็นต้นกำเนิดของการวิเคราะห์อภิมาน (meta analysis) ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้กันมากในปัจจุบัน (Noblit ;& Hare. 1988) ได้นำแนวคิดการวิเคราะห์อภิมานไปสังเคราะห์งานวิจัยชาติพันธุ์วรรณนา และเรียกชื่อการวิจัยประเภทนี้ว่า การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน (meta-ethnography research) จัดว่าเป็นนวัตกรรมทางการวิจัยเชิงคุณภาพแบบหนึ่ง ที่มีการประยุกต์หลักการวิเคราะห์อภิมานให้เป็นประโยชน์ในการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนา (ethnographic research or ethnography)

1.3 ขั้นตอนของการสังเคราะห์การวิจัย

ธารินี พลเยี่ยม (ธารินี พลเยี่ยม. 2547; อ้างอิงจาก นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2530; อ้างอิงจาก วรณี อริยะสินสมบูรณ์. 2544) แบ่งขั้นตอนการสังเคราะห์การวิจัย ได้ 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดหัวข้อปัญหา การสังเคราะห์งานวิจัยเริ่มต้นจากการกำหนดปัญหาวิจัยซึ่งต้องเป็นปัญหาที่มีการทำวิจัยอย่างน้อยสองราย นักวิจัยมักจะสนใจและทำการวิจัยกับปัญหาที่มีคุณค่าและเป็นปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบแน่ชัด การสังเคราะห์งานวิจัยจะทำได้ดีต่อเมื่อมีรายงานการวิจัยในปัญหาที่ใกล้เคียงกัน และมีหลายเรื่องที่ให้ผลแตกต่างกัน จึงจะเหมาะสมที่จะทำการสังเคราะห์

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหา เมื่อกำหนดหัวข้อปัญหาแล้ว นักวิจัยต้องนิยามปัญหาให้ชัดเจน ศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเพื่อเป็นการกำหนดแบบแผนและสมมติฐานการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การเสาะค้น คัดเลือก และรวบรวมงานวิจัย การดำเนินการขั้นตอนนี้ประกอบด้วยวิธีการดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ

1. การเสาะค้นงานวิจัย นักวิจัยต้องค้นคว้าและเสาะแสวงหางานวิจัยทั้งหมดเกี่ยวกับปัญหาที่กำหนดไว้ การเสาะค้นงานวิจัยส่วนใหญ่จะหาได้จากเอกสาร เช่น รายงานการวิจัย

ปริญญานิพนธ์ วารสาร ดัชนีค้นวารสาร ศูนย์ทรัพยากรข้อมูลทางการศึกษา (Educational Research Information Center หรือ ERIC) เป็นต้น

2. การคัดเลือกงานวิจัย นักวิจัยต้องอ่าน ศึกษาและตรวจสอบงานวิจัยแต่ละเรื่องอย่างละเอียด ต้องสร้างเกณฑ์ในการคัดเลือกงานวิจัยให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพดีมีความตรงภายในและความตรงภายนอกสูงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. การรวบรวมผลงานวิจัย อาจใช้การจัดบันทึก การถ่ายเอกสารหรือการกรอกแบบฟอร์ม ก็ได้ ทั้งนี้ นักวิจัยต้องใช้ความระมัดระวังเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้ข้อมูลที่เที่ยงตรงเชื่อถือได้ และครบถ้วนสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัย ขั้นตอนนี้เน้นการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยผลการวิจัยรายละเอียดลักษณะ และวิธีการวิจัยจากงานวิจัยทั้งหมด เพื่อสังเคราะห์หาข้อสรุปที่เป็นข้อยุติและทดสอบว่าสอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่ จากนั้นจึงแปลความหมายผลการวิเคราะห์เพื่อตอบปัญหาวิจัย

ขั้นตอนที่ 5 การเสนอรายงานผลการสังเคราะห์งานวิจัย การเขียนรายงานการสังเคราะห์งานวิจัยมีหลักการเช่นเดียวกับการเขียนรายงานการวิจัยโดยทั่วไป นักวิจัยต้องเสนอรายละเอียด วิธีดำเนินงานทุกขั้นตอนพร้อมทั้งข้อสรุปข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะจากการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน

2. แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน

จากการศึกษาผู้วิจัยสามารถสรุปแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านจากงานวิจัยได้ดังนี้

1. แนวคิดการเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ คือ กระบวนการสร้างความร่วมมือระหว่างกองทุนหมู่บ้านกับกลุ่มต่าง ๆ ทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชน เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการบริหารจัดการระหว่างกัน เกิดบรรยากาศของความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและสามารถ พัฒนาศักยภาพของกองทุนให้มีความก้าวหน้า มีความเข้มแข็งและยั่งยืน (พระมหาสุวฤทธิ์ สายบุตร. 2547: 28)

2. แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพ คือ ความรู้และความสามารถ ที่มีอยู่ภายในตัวคนที่จะสามารถนำมาใช้ในการดำเนินการสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในที่นี้ศักยภาพของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงหมายถึงความรู้และความสามารถที่มีอยู่ในตัวของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทุกคนและจะต้องนำมาใช้ร่วมกันในการบริหารจัดการโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ (พิษณุ หัตถสงเคราะห์. 2547: 21)

3. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนได้เข้ามีส่วนร่วมกับการกิจกรรมการบริหารและจัดการ ติดตามตรวจสอบโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมโดยการเรียนรู้ร่วมกัน คิดร่วมกัน ทำร่วมกัน และติดตามตรวจสอบร่วมกันและ

รับผลประโยชน์ร่วมกัน อันจะก่อให้เกิดการริเริ่ม คิดค้น พัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ (พิชัยยุทธ สิงห์สหาย. 2546: 12)

4. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ คือ การเน้นถึงพัฒนาการจัดการหรือการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหาร และอื่น ๆ ตามที่กำหนดไม่ว่าจะเป็นในด้านการบริหารโครงการพัฒนาต่าง ๆ หรือการบริหารราชการในประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายก็ตามต่างก็มีเป้าหมายในการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีกว่าเดิมโดยให้ความสำคัญกับการเพิ่มสมรรถนะของระบบการบริหาร ให้สามารถที่จะนำไปสู่เป้าหมายของการพัฒนา (วรรณชัย เพชรแก้ว. 2545: 15)

5. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ความรู้ หมายถึง การรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ จากการเรียนรู้ประสบการณ์ โดยมีพฤติกรรมที่จำเรื่องราวเหล่านั้นได้ แล้วแสดงออกของสมองจากประสบการณ์ที่พบเห็นหรือได้ยินเกี่ยวกับลักษณะของสิ่งนั้น ส่วนความเข้าใจนั้น หมายถึง พฤติกรรมที่ต่อจากความรู้ คือการตีความเกี่ยวกับความรู้ที่ได้มา ด้วยความสามารถทางปัญญาและทักษะอันได้แก่ การแปลค่า การตีความและการประมวลค่า (ณัฐพันธ์ วรรณบวร. 2545: 12)

6. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ การตัดสินใจเป็นกระบวนการพิจารณาทางเลือกที่มีอยู่เพื่อเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดที่คาดว่าจะนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ และนำการตัดสินใจนั้นไปปฏิบัติ (สุนิสา นิยมพลี. 2546: 6)

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

3.1 ประเภทของการวิจัย (Type of research) ต่าง ๆ หากจะยึดตามคำภาษาอังกฤษก็มีเรียกกันอยู่หลายคำ นักวิชาการบางท่านเรียกว่า แบบแผนการวิจัย หรือ design of research บางท่านเรียกว่า แนวทางการวิจัย ที่นิยมใช้กันมากมี 11 ประเภท ดังนี้ (สิน พันธุ์พินิจ. 2547: 35)

3.1.1 การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical research) เป็นการศึกษาความเป็นมาหรือ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีต เช่น ประวัติของชาติไทย ประวัติของการเกษตรไทย เป็นต้น **“การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์เป็นการจัดเรียบเรียงข้อมูลเรื่องราวในอดีตอย่างเป็นระบบและมีความถูกต้องน่าเชื่อถือเป็นวัตถุวิสัย โดยการรวบรวมประเมินผล ทบทวนความจริง และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อให้ได้มูลความจริงและสรุปเหตุผลตามสมมติฐาน”** (สิน พันธุ์พินิจ. 2547; อ้างอิงจาก Isaac ;& Michael. 1982: 44)

3.1.2 การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) **“เป็นการเก็บข้อมูลจากประชาชนในลักษณะที่เป็นธรรมชาติเพื่อทราบการกระจายและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร”** (สิน พันธุ์พินิจ. 2547; อ้างอิงจาก Kidder; et al. 1986: 129)

3.1.3 การวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) เป็นการศึกษาสภาพการณ์ ความสนใจและข้อเท็จจริงใหม่ ๆ ว่ามีอะไรบ้าง โดยไม่ประสงค์จะแสวงหาคำอธิบายปรากฏการณ์ ไม่ได้หาคำตอบว่าทำไมถึงเกิดขึ้นและเกิดขึ้นอย่างไร เพียงแต่พรรณนาหรือบอกให้ทราบว่า

ปรากฏการณ์นั้นเกิดขึ้นบ่อยเพียงใด กระจายไปตามกลุ่มสังคมอื่นๆ หรือไม่ และมีลักษณะสำคัญอะไรบ้าง

3.1.4 การวิจัยการพัฒนา (Development research) เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาการพัฒนาของ สิ่งต่าง ๆ จากช่วงเวลาหนึ่งไปสู่ช่วงเวลาหนึ่ง การศึกษาการพัฒนายจะเกี่ยวข้องกับ การวิจัยระยะยาวกับการเจริญเติบโตของมนุษย์ มีการวัดการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่ศึกษาเป็นระยะ

3.1.5 การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlation research) เป็นการวิจัยหาความสัมพันธ์ของ สิ่งต่าง ๆ เพื่อทราบการแปรผัน ของปัจจัยหนึ่งกับการแปรผันของอีกปัจจัยหนึ่งหรือปัจจัยอื่น ๆ ความมุ่งหมายของการค้นพบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหรือความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ ก็เพื่อการทำนายและการควบคุมพฤติกรรม (สิน พันธุ์พินิจ. 2547; อ้างอิงจาก Cohen ;& Manion. 1985: 149)

3.1.6 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) “เป็นการวิจัยที่มีข้อมูลอยู่ในรูปของจำนวน บอกให้ทราบถึงปริมาณมาก-น้อย สามารถใช้สถิติวิเคราะห์และวัดได้อย่างเป็นรูปธรรม”

3.1.7 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) “เป็นการวิจัยเชิงคุณลักษณะของประชาชน และสังคมบนพื้นฐานข้อมูลที่เป็นธรรมชาติไม่ได้เน้นข้อมูลที่เป็นจำนวนและวิเคราะห์ด้วยสถิติ” (สิน พันธุ์พินิจ. 2547: 50-57)

3.1.8 การวิจัยเชิงเปรียบเทียบเหตุและผล ซึ่งเป็น **“การวิจัยเหตุผลเชิงประจักษ์จากเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นแล้วในอดีต นักวิจัยจึงไม่ได้ควบคุมตัวแปรอิสระ การอนุมานความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามจึงไม่มีทิศทางที่แน่นอน”** (สิน พันธุ์พินิจ. 2547; อ้างอิงจาก Kerlinger. 1973: 379)

3.1.9 การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) เป็นการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่างเหตุและผลภายใต้สภาพการจำลองสถานการณ์จริงให้สามารถควบคุมตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้เพื่อให้ผลการวิจัยตรงตามวัตถุประสงค์ (สิน พันธุ์พินิจ. 2547: 50)

3.1.10 การวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) เป็นการวิจัยที่มีการควบคุม ตัวแปรเพียงบางส่วนด้วยความระมัดระวังเพื่อให้มีความถูกต้องภายในและภายนอก

3.1.11 การวิจัยแบบการศึกษาเฉพาะกรณี (Case study research) หรือ **การวิจัยสนาม** เป็นการศึกษากุณิหลัง สถานภาพปัจจุบัน และสภาพแวดล้อมของการปฏิสัมพันธ์ของสังคม โดยอาจศึกษาเป็นรายบุคคล เป็นกลุ่ม หรือชุมชนใดชุมชนหนึ่ง (สิน พันธุ์พินิจ. 2547: 40-44)

3.1.12 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) เป็นการรวบรวมปัญหาหรือคำถามจากการสะท้อนการปฏิบัติการของผู้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการในสังคมใดสังคมหนึ่ง เพื่อต้องการที่จะพัฒนาหาหลักการ เหตุผลและวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้รูปแบบหรือแนวทางไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานนั้นและในขณะเดียวกันก็เป็นการพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนั้น ๆ ให้สอดคล้องกับภาวะของสังคมและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง (อาภรณ์. 2534; อ้างอิงจาก Kemmis ;& Mataggart. 1988)

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งหมายถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลใหม่โดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสังเกต กับการเก็บรวบรวมข้อมูล หมายถึงการนำเอาข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้อื่นเก็บมาแล้วมาศึกษาวิเคราะห์ต่อไป (สิน พันธุ์พินิจ. 2547; อ้างอิงจาก สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2532: 180) มี 5 วิธีดังนี้

3.2.1 การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลการวิจัยมีเนื้อหาที่ควรทราบ คือ วิธีการใช้แบบสอบถาม กระบวนการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูล อัตราของแบบสอบถามที่ตอบกลับ และข้อดีและข้อเสียของการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูล

3.2.2 การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ เป็นการสื่อสารโดยการพูดคุยและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันเพื่อทราบข้อเท็จจริง ความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น หรือทัศนคติในเรื่องต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์

3.2.3 การเก็บข้อมูลโดยการสังเกต เป็นการเก็บข้อมูลจากปรากฏการณ์ต่าง ๆ ด้วยการดู การฟัง การสัมผัส และการดมกลิ่น ซึ่งจะแตกต่างจากการใช้แบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์ ที่ต้องใช้การพูดและการเขียนเป็นส่วนมาก

3.2.4 การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบ เป็นการใช้ชุดคำถามสำหรับวัดความสามารถทางสติปัญญา ความรู้หรือด้านสมอง ด้านอารมณ์ และความเคลื่อนไหวทางร่างกาย เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความถนัด และทดสอบบุคคลกับสังคม

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

3.3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

- การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ใช้สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลแล้วบรรยายให้เห็นลักษณะหรือปรากฏการณ์ของประชากรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ ไม่สามารถนำไปอ้างอิงประชากรกลุ่มอื่นได้ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาในที่นี้จะกล่าวถึงการวิเคราะห์แนวโน้ม ส่วนกลาง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวน และการแจกแจงความถี่

- การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติอนุมาน เป็นสถิติที่อ้างอิงค่าสถิติไปยังค่าของประชากร ประกอบด้วยสถิติการประมาณค่าและการทดสอบสมมติฐาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติอนุมานจะมีความถูกต้องมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับธรรมชาติของตัวอย่าง

3.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ต้องการความเป็นระบบ ความเป็นวิชาการ โปร่งใส และสามารถอธิบายได้ ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ การสร้างกรอบแนวคิดการวิเคราะห์ ข้อมูลการตรวจสอบข้อมูล การจัดบันทึกข้อมูล การทำแฟ้มข้อมูล การทำรหัสข้อมูล การทำข้อสรุปเบื้องต้น และการสร้างบทสรุปและการพิสูจน์บทสรุป

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(กรแก้ว อัจฉนวนิจน์. 2538) ได้ทำการวิเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องจีนศึกษาในประเทศไทย (พ.ศ. 2537) การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องจีนศึกษาในประเทศไทยที่เป็นปริญญาานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับเรื่องจีนศึกษาที่ได้จัดทำโดยนิสิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ.2509 - 2536 จำนวน 8 สถาบัน คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรอีก 1 แห่ง สรุปผลได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงปริมาณพบว่าม้งงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องจีนศึกษาในประเทศไทยที่เป็นปริญญาานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์ระหว่างปี พ.ศ.2509 - 2536 จำนวน 74 เรื่อง เมื่อพิจารณาประเภทของงานวิจัยที่มีมากที่สุด คืองานวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ ร้อยละ 52.70

2. การวิเคราะห์ผลจากการวิจัยพบว่าชาวจีนในประเทศไทยมีบทบาททางด้านเศรษฐกิจการเมืองการปกครอง และสังคม ทั้งในเมืองหลวงและปริมณฑล ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนกับประเทศไทย มีความสัมพันธ์ผ่านด้านกีฬา วัฒนธรรม การค้า และนโยบายต่างประเทศ ด้านบทบาทของสตรีชาวจีนในประเทศไทย มีสถานภาพและบทบาทดีขึ้น มีสิทธิและเสรีภาพมากขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ การตัดสินใจ และวิถีชีวิต ด้านวัฒนธรรมและประเพณีชาวจีนในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลง มีความผสมผสานกลมกลืนกับวัฒนธรรมไทย เช่น การเปลี่ยนชื่อสกุลเป็นภาษาไทย การใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในครอบครัว การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการปรับตัว

(อรพินทร์ ใจสมุทร. 2542) ได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณโดยวิธีวิเคราะห์อภิธานมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อสรุปของความสัมพันธ์ระหว่างสภาพส่วนบุคคล ความรู้ ทักษะคติพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการติดเชื้อเอชไอวี และอธิบายความแปรปรวนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ด้วยตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย โดยศึกษาจากตัวอย่างรายงานวิจัยของ หน่วยงานและวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาขึ้นไปที่ทำเสร็จในช่วงปี พ.ศ.2527 - 2540 จำนวน 60 เรื่อง ผลงานวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสภาพส่วนบุคคลกับความรู้ ทักษะคติพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการติดเชื้อเอชไอวีมีความสัมพันธ์ระดับต่ำในเชิงบวก

2. ค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะคติ และพฤติกรรมป้องกันตนเอง จากการติดเชื้อเอชไอวีมีความสัมพันธ์ระดับต่ำในเชิงบวก

3. ผลของการฝึกอบรม ทำให้กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการฝึกอบรม มีความรู้ ทักษะคติพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากการติดเชื้อเอชไอวีดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม

4. การให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์โดยใช้การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ดีกว่าใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย

(กษมา นิลแดง. 2544) ได้ทำการศึกษาพัฒนาการและการสังเคราะห์งานวิจัยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ.2528 - 2542 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการและสังเคราะห์งานวิจัยด้านคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2528 - 2542 ประชากร คือ วิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับปริญญาโทและปริญญาเอกและรายงานการวิจัยของบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษในประเทศไทย จำนวน 75 เรื่อง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยาย เช่น ร้อยละ การแจกแจงความถี่การหาค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า

1. งานวิจัยด้านคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2528 -2542 ยึดถือแนวคิดด้านภาษาเพื่อการสื่อสารในการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์มากที่สุด ขณะที่รองลงมา คือ การสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนภาษาอังกฤษตามแนวคิดด้านพฤติกรรมนิยม ด้านบูรณาการแบบสื่อหลากหลาย และบูรณาการอินเทอร์เน็ตตามลำดับ

2. คอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษด้านคำศัพท์ ไวยากรณ์ และภาษาเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนโดยมีค่าขนาดอิทธิพลเฉลี่ย 4.06 1.17 และ 2.52 ตามลำดับ

(ซีไมพร เจริญครบุรี. 2546) ได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2533 - 2543. มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเห็นคุณค่า ในตนเอง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2533 - 2543 จำนวน 67 เล่ม ด้วยวิธีการสังเคราะห์เชิงปริมาณและการสังเคราะห์เชิงคุณภาพ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของงานวิจัยที่นำมาใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสังเคราะห์พบว่า งานวิจัยที่ผลิตขึ้นใน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 22.39) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลองมากที่สุด (34.33)

2. ผลการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ใช้รูปแบบ วิธีการเรียนการสอน การใช้กิจกรรมกลุ่ม การใช้วิธีบำบัดทางจิตวิทยา การให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา สามารถส่งผลให้ระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มตัวอย่าง สูงกว่าวิธีการที่ไม่ได้นำหลักทางจิตวิทยามาประกอบ

3. ผลการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองสามารถ นำรูปแบบที่แตกต่างกันมาใช้ ทั้งรูปแบบ วิธีการเรียนการสอน กิจกรรมกลุ่ม วิธีการบำบัดทางจิตวิทยาและรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองไม่เพียงแต่ใช้รูปแบบที่แตกต่างกันเท่านั้น แต่ยังต้องใช้ระยะเวลาที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งพบว่าระยะเวลาที่งานวิจัยใช้ในการทดลองมากที่สุด คือ 12 สัปดาห์

(ขนิษฐา สิงห์เพ็ชร. 2546) ได้ทำการวิเคราะห์งานวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรม ระหว่างปี พ.ศ.2523 - 2540 วิทยานิพนธ์นี้มุ่งศึกษาในประเด็นประเภทของการวิจัย ประเภทของเนื้อหา ที่วิจัย ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์ ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลโดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรมสาขาศิลปกรรม รวมทั้งสิ้น 78 เล่ม สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ประเภทของงานวิจัย ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงบรรยายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.00 น้อยที่สุดเป็นงานวิจัยและพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 2.56

2. ประเภทของเนื้อหาที่วิจัย ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเรื่องหัตถกรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.38 และน้อยที่สุดเป็นการวิจัยเนื้อหาอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 5.06

3. ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับรูปแบบและองค์ประกอบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.05 น้อยที่สุดเป็นการวิจัยในประเด็นการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 1.24

4. ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ส่วนใหญ่เป็นโบราณสถานและโบราณวัตถุในท้องถิ่นคิดเป็นร้อยละ 34.48 น้อยที่สุดคือประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างประเภทอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 1.38

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัย ส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอบถาม การสัมภาษณ์และการสังเกตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.06 น้อยที่สุดเป็นวิธีการเก็บรวบรวมโดยการทดสอบคิดเป็นร้อยละ 3.45

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนใหญ่เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 91.03 และน้อยที่สุดเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยอิงการใช้สถิติคิดเป็นร้อยละ 8.97

(ธีระพล เฟ็งจันทร์. 2547) ได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัย การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อ สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 ด้าน คือ 1)ด้านการมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ 2)ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการ 3)ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการ 4)ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ เป็นงานวิจัยตั้งแต่ปีพ.ศ.2536 - 2544 จำนวน 11 เรื่อง มาสังเคราะห์ด้วยวิธีสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพผลการวิจัยพบว่า

1. ประเด็นการมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการในการจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชนมีความสัมพันธ์เชิงประวัติศาสตร์และความสัมพันธ์ เชิงเครือญาติกับบุคลากรของโรงเรียนและโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน

2. ประเด็นการมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการในการจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชนและโรงเรียนได้มีการร่วมมือกันพัฒนาโครงการให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น โดยโรงเรียนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน

3. ประเด็นการมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการในการจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชนระดมทรัพยากรให้โครงการอยู่ในระดับที่สูงมาก ส่วนความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนใช้ฐานข้อมูลและใช้ทรัพยากรในชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้

4. ประเด็นการมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการในการจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาร่วมประเมินผลโครงการโดยการสนับสนุนจากหน่วยงานทางราชการ

(ชารินทร์ พลเยี่ยม. 2547) ได้ทำการสังเคราะห์งานวิทยานิพนธ์ทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะงานวิจัยทางการศึกษาที่ใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ 2) วิเคราะห์คุณภาพงานวิจัย และศึกษาผลของตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่มีต่อคุณภาพงานวิจัย 3) สังเคราะห์ข้อค้นพบจากงานวิจัยทางการศึกษาที่ใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการสังเคราะห์งานวิจัยที่มีแผนแบบการวิจัยผสมผสานระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประชากรงานวิจัยคือ วิทยานิพนธ์ของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2540 - 2545 ที่ใช้แผนแบบการวิจัยผสมผสาน จำนวน 28 เล่ม การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบบันทึกข้อมูล และแบบวิเคราะห์งานวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS for Window และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. ลักษณะการผสมผสานวิธีวิทยาการวิจัยในวิทยานิพนธ์ของคณะครุศาสตร์ มี 2 แบบคือ "แบบนำแบบรอง" กับ "แบบทวิภาคี" ส่วนใหญ่ วิธีวิจัยที่ใช้คือ การสำรวจและกรณีศึกษา

2. คุณภาพของวิทยานิพนธ์ที่ใช้แผนแบบการวิจัยผสมผสานมีความหลากหลายดังนี้ วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 67.86)

3. ข้อค้นพบจากงานวิจัยมี 4 ด้านคือ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาผู้เรียน 2) ด้านการพัฒนาครู 3) ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการ และ 4) ด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สำหรับการจัดการเรียน การสอนเพื่อการพัฒนาผู้เรียนพบว่า ครูควรรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพราะเป็นฐานสารสนเทศในการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน การประเมินนักเรียนควรใช้แฟ้มผลงานที่มีการสะท้อนความคิดเพื่อการพัฒนาโดยครูและนักเรียน ส่วนการพัฒนาครูควรให้ครูทำวิจัย และใช้ผลการวิจัยไปพัฒนาวิธีการสอนนักเรียน การบริหารจัดการเน้นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียน ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน และร่วมประเมินผลอย่างต่อเนื่องและอยู่ในวงจรปกติของการทำงาน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. สืบค้นข้อมูล หัวข้อนโยบายกองทุนหมู่บ้าน จากฐานข้อมูลปริภูมิต้องานวิจัยออนไลน์ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย 24 มหาวิทยาลัย (Central Digital Collection of 24 University & CHE)

2. คัดเลือกเฉพาะงานวิจัยที่ตรงกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ คือ

- คัดเลือกเฉพาะที่เป็นวิทยานิพนธ์เท่านั้น
- เป็นงานวิจัยระหว่างปี พ.ศ.2544 – 2548

จากการสืบค้นข้อมูลหัวข้อนโยบายกองทุนหมู่บ้านจากฐานข้อมูลปริภูมิต้องานวิจัยออนไลน์ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย 24 มหาวิทยาลัย (Central Digital Collection of 24 University & CHE) ได้จำนวนทั้งสิ้น 39 เล่ม แต่เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์แล้วได้งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ทั้งสิ้น 21 เล่ม

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ระหว่างปี พ.ศ.2544 - 2548 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับทฤษฎี แนวคิด เพื่อกำหนดขอบเขตของงาน

2. สืบค้นและเก็บข้อมูลจำนวนและรายชื่องานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ในระหว่างปี พ.ศ.2544 - 2548 ศึกษาเฉพาะงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ที่จัดทำโดยนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย 24 มหาวิทยาลัย ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 21 เล่ม

3. สร้างแบบบันทึกข้อมูลจากรายงานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ระหว่างปี พ.ศ.2544 - 2548 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการและแบบปลายเปิด เพื่อบันทึกข้อมูล

รายละเอียดต่าง ๆ ของงานวิจัยในแต่ละเล่มไว้ ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดที่ต้องการศึกษา ในประเด็นที่ทำวิจัยเสร็จ สาขาวิชา ภาคที่มีการศึกษาวิจัย ประเภทของการวิจัย ประเด็นที่ศึกษา วิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4. นำแบบบันทึกข้อมูลจากรายงานวิจัยที่ได้จัดทำไว้ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา สารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ในรายละเอียดที่จะวิเคราะห์และความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ เพื่อความสมบูรณ์ของแบบบันทึกข้อมูลจากรายงานวิจัย

5. นำแบบบันทึกข้อมูลจากรายงานวิจัยที่ได้ปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดลองใช้กับ งานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ระหว่างปี พ.ศ.2544 - 2548 จำนวน 5 เล่ม นำรายละเอียด ต่าง ๆ ลงในแบบบันทึกข้อมูลจากรายงานวิจัยและทดสอบว่าแบบบันทึกข้อมูลจากรายงานวิจัยนี้ สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียดได้ครอบคลุมหรือไม่

6. นำแบบบันทึกข้อมูลจากรายงานวิจัยที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วและตัวอย่างการ ทดลองจำนวน 5 เล่ม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์อีกครั้ง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความ สมบูรณ์ในรายละเอียด เมื่อได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แล้ว จึงนำงานวิจัย ทั้งหมดมาลงข้อมูลในแบบบันทึกข้อมูลจากรายงานวิจัยเพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ประกอบด้วย

1. ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อที่จะศึกษาวิจัย หัวข้อวิจัยคือ นโยบายกองทุนหมู่บ้าน จากนั้น ก็ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน จากห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จากการสืบค้นข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ออนไลน์

2. เมื่อได้หัวข้อและข้อมูลที่จะศึกษาวิจัยแล้ว จึงได้นำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เกี่ยวกับแนวทางในการทำสารนิพนธ์

3. เมื่อได้แนวทางและวิธีในการวิจัยแล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัยจากหนังสือและสืบค้นข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ออนไลน์ ประกอบกับหาข้อมูล เกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปด้วย

4. ผู้วิจัยเลือกเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน จากฐาน ข้อมูลปริณิญาณิพนธ์ออนไลน์ ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศ 24 มหาวิทยาลัย (Central Digital Collection of 24 University & CHE) โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ เก็บรวบรวมงาน วิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ในระหว่างปี พ.ศ.2544 - 2548 ศึกษาเฉพาะงานวิจัยที่เป็น วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ที่จัดทำโดยนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ในประเทศ 24 มหาวิทยาลัย ได้จำนวนทั้งสิ้น 21 เล่ม

5. นำงานวิจัยที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล มาอ่านและวิเคราะห์ถึงรายละเอียดของงานวิจัยแต่ละเล่ม เมื่อได้รายละเอียดข้อมูลของงานวิจัยแล้วจึงนำมาลงในแบบบันทึกข้อมูลจากรายงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้สร้างไว้แล้ว

6. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลจากแบบบันทึกข้อมูลจากรายงานวิจัยเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ โดยการวิเคราะห์ในประเด็นปีที่ทำวิจัยเสร็จ สาขาวิชา ภาคที่มีการศึกษาวิจัย ประเภทของการวิจัย ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูลจากแบบบันทึกข้อมูลจากรายงานวิจัยมาแจกแจงความถี่ของข้อมูลแต่ละรายการ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (SPSS/FW) ทำการประมวลผลในการหาค่าร้อยละ นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตาราง และความเรียง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ตอนที่ 2 เป็นการสังเคราะห์ข้อค้นพบจากงานวิจัย โดยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการอ่านทำความเข้าใจรายงานการวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ และทำการวิเคราะห์เนื้อหา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ในระหว่างปี พ.ศ.2544 - 2548 ศึกษาเฉพาะงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน จากฐานข้อมูลปริญญานิพนธ์ออนไลน์ ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศ 24 มหาวิทยาลัย (Central Digital Collection of 24 University & CHE) จำนวนทั้งสิ้น 21 เล่ม ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์

โดยการวิเคราะห์ปีที่ทำวิจัยเสร็จ ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษาวิจัย ภาคที่มีการศึกษาวิจัย ประเภทของการวิจัย ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านจำแนกตามปีที่ทำวิจัยเสร็จ

ปี	จำนวน	ร้อยละ
2544	-	-
2545	4	19.0
2546	11	52.4
2547	5	23.8
2548	1	4.8
รวม	21	100.0

จากตาราง 1 เป็นการแสดงงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านในระหว่างปี พ.ศ.2544 – 2548 เป็นงานวิจัยเฉพาะงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน จากฐานข้อมูลปริญญานิพนธ์ออนไลน์ ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศ 24 มหาวิทยาลัย (Central Digital Collection of 24 University & CHE) ได้จำนวนทั้งสิ้น 21 เล่ม ดังนี้

1. ปี 2545 พฤติกรรมการใช้เงินกองทุนหมู่บ้านของกลุ่มอาชีพ: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ของ นายวรรณชัย เพชรแก้ว

2. ปี 2545 ความรู้ ความเข้าใจ และความคาดหวังของสมาชิกกองทุนที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน: ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลบางวัว อำเภอบางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา ของ นายณัฐพันธ์ วรรณบวร
3. ปี 2545 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดกระบี่ ของ นายผดุงศักดิ์ ขุนเจริญ
4. ปี 2545 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ของนายประจักษ์ ผลเรือง
5. ปี 2546 บทบาทเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบลกับการสร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพระดับตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด ของ นายอำนาจ ทองเบญญ์
6. ปี 2546 บทบาทของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการส่งเสริมอาชีพของประชาชนในพื้นที่แนวกันชนอุทยานแห่งชาติภูพาน จังหวัดสกลนคร ของ นายณรงค์ ภัคดีสรสิทธิ์
7. ปี 2546 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: ศึกษาเฉพาะกรณีกิ่งอำเภอลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา ของ นายพิชัยยุทธ สิงห์สหาย
8. ปี 2546 ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน: ศึกษาจากความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน หมู่ 5 ตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ของ นางสาวมีนา ชะเอม
9. ปี 2546 ความเชื่อมโยงของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร: ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดนครปฐม ของ นายกิตติพงษ์ โตโพธิ์ไทย
10. ปี 2546 ผลกระทบทางเศรษฐกิจของกองทุนหมู่บ้าน: กรณีศึกษาบ้านกุดไข่มุน อำเภอเขวาสี จังหวัดชัยภูมิ ของ นางกรุณา มานะดี
11. ปี 2546 การพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนด้านการบริหารจัดการแก่กองทุนหมู่บ้านของเครือข่ายคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล จังหวัดขอนแก่น ของ นายสันติ อุทัยพันธุ์
12. ปี 2546 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน: ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ของ นางสาวสุนิสา ฉิมพลี
13. ปี 2546 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการจัดการเงินกู้ยืมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของครอบครัวที่กู้ยืมเงินในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ของ นางสาวสุดา แป๊ะป่อง
14. ปี 2546 ศักยภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับการขยายวงเงินโดยกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ของ นายอภิรักษ์ วรดี

15. ปี 2546 การนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติ กรณีศึกษา ตำบลสิงห์ม้อ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ของ นางสาววิภา ทองรัตน์
16. ปี 2547 การศึกษาวิเคราะห์การดำเนินงานประชาสัมพันธ์โครงการประชาสัมพันธ์ การสร้างรายได้และการแก้ไขปัญหาความยากจน ของ โสภิตา แจ่มชัด
17. ปี 2547 การศึกษาผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขต จังหวัด ขอนแก่น ของ นายประสิทธิ์ พาโฮม
18. ปี 2547 ศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดหนองบัวลำภู) ของ นายพิษณุ หัตถสงเคราะห์
19. ปี 2547 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท ตามนโยบายของรัฐบาล: ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเทศบาลเมืองขลุง จังหวัด จันทบุรี ของ มนัสชนก ศรีอีสาน
20. ปี 2547 การจัดการกองทุนหมู่บ้าน: กรณีศึกษา บ้านตราฐ หมู่ 6 ตำบลบ้านหม้อ อำเภอพรมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ของ พระมหาสุวัชร สายบุตร
21. ปี 2548 การพัฒนาเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล: กรณีศึกษา ตำบลหว่าทอง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ของ นายวิษณุ จันทรโพธิ์

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่าในปี 2544 ไม่มีการศึกษาวิจัยเสร็จสิ้นในปีนั้น และปีที่มีการทำการวิจัยเสร็จมากที่สุดคือ ปี 2546 ถึงร้อยละ 52.4 รองลงมาคือปี 2547 ร้อยละ 23.8

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน
จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาโท	20	95.2
ปริญญาเอก	1	4.8
รวม	21	100.0

จากตาราง 2 ขณะทำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนโยบายกองทุนหมู่บ้าน พบว่ามีเพียงร้อยละ 4.8 (1 ชิ้น) ที่เป็นวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาเอก นอกจากนั้นร้อยละ 95.2 (20 ชิ้น) เป็นวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโททั้งสิ้น

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน
จำแนกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	จำนวน	ร้อยละ
ส่งเสริมการเกษตร	6	28.6
พัฒนาครอบครัวและสังคม	1	4.8
เศรษฐศาสตร์	1	4.8
รัฐศาสตร์	6	28.6
พัฒนาสังคม	2	9.5
พัฒนศาสตร์	1	4.8
การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม	1	4.8
นโยบายสาธารณะ	1	4.8
สื่อสารมวลชน	1	4.8
ชนบทศึกษาและการพัฒนา	1	4.8
รวม	21	100.0

จากตาราง 3 สำหรับสาขาวิชาที่มีงานวิจัยศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน มีด้วยกัน 10 สาขาวิชา โดยการจำแนกจากงานวิจัย 21 เล่ม พบว่า สาขาวิชาที่มีการศึกษาเรื่องนโยบายกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด ได้แก่ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร (คณะเกษตรศาสตร์) และสาขาวิชารัฐศาสตร์ (คณะรัฐศาสตร์) คิดเป็นร้อยละ 28.6 เท่ากัน รองลงมา ได้แก่ สาขาวิชาพัฒนาสังคม ร้อยละ 9.5 ส่วนสาขาวิชาที่เหลือเป็นจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 4.8 เท่ากัน

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน
จำแนกตามภาคที่มีการศึกษาวิจัย

ภาค	จำนวน	ร้อยละ
เหนือ	-	0.0
กลาง	7	33.3
ตะวันออกเฉียงเหนือ	9	42.9
ตะวันออก	1	4.8
ใต้	4	19.0
รวม	21	100.0

จากตาราง 4 ในด้านของภาคที่มีการศึกษาวิจัย พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่สนใจศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด ร้อยละ 42.9 และน้อยที่สุดคือ ภาคตะวันออก ร้อยละ 4.8

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน
จำแนกตามประเภทของการวิจัย

ประเภทของการวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
การวิจัยเชิงสำรวจ	7	33.3
การวิจัยเชิงปริมาณ	5	23.8
การวิจัยเชิงคุณภาพ	2	9.5
การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ	6	28.6
การวิจัยเชิงปฏิบัติการ	1	4.8
รวม	21	100.0

จากตาราง 5 ในส่วนของประเภทของการวิจัย ผู้วิจัยได้จำแนกประเภทของการวิจัยได้ 5 ประเภท โดยการจำแนกจากงานวิจัย 21 เล่ม พบว่า งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านมีรูปแบบเป็นการวิจัยเชิงสำรวจสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ร้อยละ 28.6 และการวิจัยเชิงปริมาณ ร้อยละ 23.8 และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ร้อยละ 4.8

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน
จำแนกตามประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์

ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์	จำนวน	ร้อยละ
การมีส่วนร่วมของประชาชนในกองทุนหมู่บ้าน	4	9.1
ศักยภาพการดำเนินงานของเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน	4	9.1
การดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน	6	13.6
ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น ความคาดหวังในกองทุนหมู่บ้าน	6	13.6
ศึกษาพฤติกรรมการใช้เงินและการกักเงินกองทุนหมู่บ้าน	5	11.4
การดำเนินงานประชาสัมพันธ์กองทุนหมู่บ้าน	1	2.3
การตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1	2.3
ศึกษาความเป็นมาของนโยบายกองทุนหมู่บ้าน	1	2.3
ปัญหาและอุปสรรคของกองทุนหมู่บ้าน	5	11.4
ศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคมของสมาชิกและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	5	11.4
ผลกระทบต่อสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	2	4.5
สภาพแวดล้อมในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน	4	9.1
รวม	44	100.0

หมายเหตุ งานวิจัยบางเล่มกำหนดประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์มากกว่า 1 ประเด็น

จากตาราง 6 ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มประเด็นที่ศึกษาตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย 21 เล่ม ทำให้จำแนกประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์หลักได้ 12 ประเด็น และได้ผลการศึกษา คือ พบว่าประเด็นที่มีการศึกษาวิเคราะห์มากที่สุด มีด้วยกัน 2 ประเด็น ได้แก่ 1)การดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และ 2)ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น ความคาดหวังในกองทุนหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 13.6 เท่ากัน ประเด็นที่มีการศึกษามากที่สุดรองลงมามีด้วยกัน 3 ประเด็น ได้แก่ 1)การศึกษาพฤติกรรมการใช้เงินและการกักเงินกองทุนหมู่บ้าน 2)ปัญหาและอุปสรรคของกองทุนหมู่บ้าน และ 3)ศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคมของสมาชิกและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 11.4 เท่ากัน ขณะที่ประเด็นที่มีการศึกษาวิเคราะห์น้อยที่สุด มีด้วยกัน 3 ประเด็น ได้แก่ 1)การดำเนินประชาสัมพันธ์กองทุนหมู่บ้าน 2)การตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และ 3)การศึกษาความเป็นมาของนโยบายกองทุนหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.3 เท่ากัน

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน
จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
สมาชิกครัวเรือน สมาชิกสมทบที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	13	33.3
สมาชิกครัวเรือน สมาชิกสมทบที่ไม่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1	2.6
เกษตรกร	2	5.1
ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน	4	10.3
คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ปรึกษา	11	28.2
กองทุนหมู่บ้าน	3	7.7
ผู้วางแผน ผู้ดูแลนโยบาย	1	2.6
เจ้าหน้าที่รัฐ	2	5.1
กลุ่มอาชีพ	2	5.1
รวม	39	100.0

หมายเหตุ งานวิจัยบางเล่มกำหนดกลุ่มตัวอย่างไว้มากกว่า 1 กลุ่มตัวอย่าง

จากตาราง 7 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ได้ ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 9 กลุ่มตัวอย่าง โดยการจำแนกจากกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย 21 เล่ม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ถูกใช้ศึกษามากที่สุดคือ สมาชิกครัวเรือน สมาชิกสมทบที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาคือ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ปรึกษา คิดเป็นร้อยละ 28.2 ขณะที่กลุ่มที่ถูกใช้ศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุด คือ สมาชิกครัวเรือน สมาชิกสมทบที่ไม่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและผู้วางแผน ผู้ดูแลนโยบายร้อยละ 2.6 เท่ากัน

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน
จำแนกตามวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษาจากเอกสาร	12	25.5
การใช้แบบสอบถาม	17	36.2
การสัมภาษณ์	11	23.4
การสังเกต	4	8.5
การใช้แบบทดสอบ	1	2.1
อื่นๆ ระบุ	2	4.3
รวม	47	100

หมายเหตุ งานวิจัยบางเล่มกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้มากกว่า 1 วิธี

จากตาราง 8 สำหรับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 6 ประเภท โดยการจำแนกจากงานวิจัย 21 เล่ม จากการศึกษาค้นพบว่า วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้มากที่สุด ในงานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน คือ การใช้แบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 36.2 รองลงมาคือ การศึกษาจากเอกสาร คิดเป็นร้อยละ 25.5 รองลงมาคือ การสัมภาษณ์ ร้อยละ 23.4 ขณะที่การใช้แบบทดสอบ คือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ถูกใช้น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.1 จากการศึกษายังพบว่ามีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบอื่น ๆ ร้อยละ 4.3 คือ วิธีการตรวจสอบและวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ การจัดเวที และ Focus Group

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน
จำแนกตามการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ	12	57.1
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	2	9.5
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ	7	33.3
รวม	21	100.0

จากตาราง 9 สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ประเภท โดยการจำแนกจากงานวิจัย 21 เล่ม ผลการศึกษาค้นพบว่า ผู้วิจัยส่วนใหญ่วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูล เชิงปริมาณมากที่สุด ร้อยละ 57.1 รองลงมาคือ การวิเคราะห์ผสมกันระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ร้อยละ 33.3 ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ถูกใช้น้อยที่สุด เพียงร้อยละ 9.5 เท่านั้น

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของประเภทการวิจัยที่ผู้วิจัยเลือกศึกษา ในแต่ละสาขาวิชา

ประเภทการวิจัย	หน่วย: จำนวน (ร้อยละ)					รวม
	การวิจัย เชิงสำรวจ	การวิจัย เชิงปริมาณ	การวิจัย เชิงคุณภาพ	การวิจัย เชิงปริมาณ และ เชิงคุณภาพ	การวิจัย เชิงปฏิบัติการ	
สาขาวิชา						
ส่งเสริมการเกษตร	2 (33.3)	2 (33.3)	0.0	2 (33.3)	0.0	100.0
พัฒนาครอบครัวและสังคม	0.0	1 (100.0)	0.0	0.0	0.0	100.0
เศรษฐศาสตร์	0.0	0.0	0.0	1 (100.0)	0.0	100.0
รัฐศาสตร์	3 (50.0)	2 (33.3)	0.0	1 (16.7)	0.0	100.0
พัฒนาสังคม	0.0	0.0	0.0	1 (50.0)	1 (50.0)	100.0
พัฒนศาสตร์	0.0	0.0	0.0	1 (100.0)	0.0	100.0
การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม	1 (100.0)	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0
นโยบายสาธารณะ	1 (100.0)	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0
สื่อสารมวลชน	0.0	0.0	1 (100.0)	0.0	0.0	100.0
ชนบทศึกษาและการพัฒนา	0.0	0.0	1 (100.0)	0.0	0.0	100.0

จากตาราง 10 เป็นการศึกษาเพื่อดูประเภทการวิจัยที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาในแต่ละสาขาวิชาของงานวิจัยจำนวน 21 เล่ม ผลการศึกษาพบว่า

- สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร ใช้ประเภทการวิจัย 3 ประเภทเท่า ๆ กัน คือ การวิจัยเชิงสำรวจ การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ร้อยละ 33.3

- สาขาวิชาพัฒนาครอบครัวและสังคม จะใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นวิธีการวิจัยเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 100.0

- สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาพัฒนศาสตร์ จะใช้การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเป็นวิธีการวิจัยเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 100.0

- สาขาวิชารัฐศาสตร์ ประเภทการวิจัยส่วนใหญ่ที่สาขาวิชานี้เลือกใช้ คือ การวิจัยเชิงสำรวจ ถึงร้อยละ 50.0 รองลงมาคือการวิจัยเชิงปริมาณ ร้อยละ 33.3 และการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ร้อยละ 16.7 ตามลำดับ

- สาขาวิชาพัฒนาสังคม จะใช้การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นวิธีการวิจัย ร้อยละ 50.0 เท่ากัน

- สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคมและสาขาวิชานโยบายสาธารณะ จะใช้การวิจัยเชิงสำรวจเป็นวิธีการวิจัยเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 100.0

- สาขาสื่อสารมวลชน และสาขาวิชาชนบทศึกษาและการพัฒนาจะใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นวิธีการวิจัยเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 100.0

ตาราง 11 ร้อยละของประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยเลือกศึกษา ในแต่ละสาขาวิชา

											หน่วย: ร้อยละ		
ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์	1*	2*	3*	4*	5*	6*	7*	8*	9*	10*	11*	12*	รวม
สาขาวิชา													
ส่งเสริมการเกษตร	11.8	17.6	11.8	11.8	11.8	0.0	0.0	0.0	5.9	17.6	0.0	11.8	100.0
พัฒนาครอบครัวและสังคม	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0
เศรษฐศาสตร์	0.0	0.0	0.0	0.0	33.3	0.0	0.0	0.0	0.0	33.3	33.3	0.0	100.0
รัฐศาสตร์	11.1	0.0	11.1	22.2	11.1	0.0	11.1	11.1	11.1	11.1	0.0	0.0	100.0
พัฒนาสังคม	0.0	0.0	20.0	20.0	0.0	0.0	0.0	0.0	40.0	0.0	20.0	0.0	100.0
พัฒนาศาสตร์	0.0	0.0	33.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	33.3	0.0	0.0	33.3	100.0
การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม	0.0	50.0	0.0	50.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0
นโยบายสาธารณะ	50.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	50.0	100.0
สื่อสารมวลชน	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0
ชนบทศึกษาและการพัฒนา	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0

หมายเหตุ*

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกองทุนหมู่บ้าน
2. ศักยภาพการดำเนินงานของเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน
3. การดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
4. ความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็น ความคาดหวังในกองทุนหมู่บ้าน
5. ศึกษาพฤติกรรมการใช้เงินและการกักเงินกองทุนหมู่บ้าน
6. การดำเนินงานประชาสัมพันธ์กองทุนหมู่บ้าน
7. การตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
8. ศึกษาความเป็นมาของนโยบายกองทุนหมู่บ้าน
9. ปัญหาและอุปสรรคของกองทุนหมู่บ้าน
10. ศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคมของสมาชิกและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
11. ผลกระทบต่อสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
12. สภาพแวดล้อมในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

จากตาราง 11 เป็นการศึกษาเพื่อดูประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาในแต่ละสาขาวิชาของงานวิจัยจำนวน 21 เล่ม ผลการศึกษาพบว่า

- สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์มากที่สุด ร้อยละ 17.6 คือ 1) ศักยภาพการดำเนินงานของเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน และ 2) ศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคมของสมาชิกและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

- สาขาวิชาพัฒนาครอบครัวและสังคม มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เพียงประเด็นเดียว คือ ศึกษาพฤติกรรมการใช้เงินและการกักเงินกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 100.0

- สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เท่ากัน ร้อยละ 33.3 จำนวน 3 ประเด็น คือ 1)ศึกษาพฤติกรรมการใช้เงินและการกักเงินกองทุนหมู่บ้าน 2)ศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคมของสมาชิกและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 3)ผลกระทบต่อสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

- สาขาวิชารัฐศาสตร์ มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์มากที่สุด ร้อยละ 22.2 คือ เรื่องความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น ความคาดหวังในกองทุนหมู่บ้าน

- สาขาวิชาพัฒนาสังคม มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์มากที่สุด ร้อยละ 40.0 คือ ปัญหาและอุปสรรคของกองทุนหมู่บ้าน

- สาขาวิชาพัฒนศาสตร์ มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เท่ากัน ร้อยละ 33.3 จำนวน 3 ประเด็น คือ 1)การดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน 2)ปัญหาและอุปสรรคของกองทุนหมู่บ้าน 3)สภาพแวดล้อมในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

- สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เท่ากัน ร้อยละ 50.0 คือ 1)ศักยภาพการดำเนินงานของเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน 2)ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น ความคาดหวังในกองทุนหมู่บ้าน

- สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เท่ากันร้อยละ 50.0 คือ 1)การมีส่วนร่วมของประชาชนในกองทุนหมู่บ้าน 2)สภาพแวดล้อมในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

- สาขาวิชาสื่อสารมวลชน มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เพียงประเด็นเดียว คือ การดำเนินงานประชาสัมพันธ์กองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 100.0

- สาขาวิชาชนบทศึกษาและการพัฒนา มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เพียงประเด็นเดียว คือ การดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 100.0

ตอนที่ 2 การสังเคราะห์ข้อค้นพบจากงานวิจัย

ในการสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จำแนกหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ของนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ได้ 3 หัวข้อ ดังนี้

1. ด้านการบริหาร

1.1 ความรู้ ความเข้าใจและความคาดหวังของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน: ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลบางวัว อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจและความคาดหวังของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และเพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสภาพภูมิหลังของสมาชิกกองทุนและความแตกต่างระหว่างหมู่บ้านกับระดับความรู้ความเข้าใจและความคาดหวังเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน โดยศึกษาจากเอกสารและการศึกษาเชิงสำรวจ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มประชากรเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จากผลการศึกษาพบว่า สมาชิกกองทุนมีระดับความรู้ความเข้าใจต่อกองทุนหมู่บ้าน อยู่ในระดับ

ปานกลางมีระดับความคาดหวังต่อกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก และพบว่าอายุ อาชีพ และสถานภาพการสมรสที่ต่างกัน ส่งผลให้สมาชิกกองทุนมีระดับความรู้ความเข้าใจต่อกองทุนหมู่บ้านแตกต่างกัน ส่วนในปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวัง พบว่าสภาพภูมิหลัง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพการสมรสและสมาชิกภาพที่ต่างกัน ไม่ส่งผลต่อระดับความคาดหวังเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกกองทุนแต่อย่างใด (ณัฐพันธ์ วรณบวร. 2545)

1.2 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพปัญหาความต้องการในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กองทุนหมู่บ้านในเขตพื้นที่อีสานตอนบน ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น นครพนม เลย สกลนคร หนองคาย และหนองบัวลำภู ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเวทีประชาคมหมู่บ้าน/ตำบล โดยใช้แบบประเมินตนเอง การสังเกต การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผลการศึกษาพบว่า กองทุนหมู่บ้านในภาพรวม ประสบปัญหาที่มีความรุนแรงระดับมาก คือ

1. ด้านระบบหมู่บ้าน ได้แก่ การสร้างกระบวนการเรียนรู้ แผนในการแก้ปัญหาของหมู่บ้าน ที่ทำการถาวรสำหรับการติดต่อประสานงานและเผยแพร่งาน การบูรณาการกองทุน
2. ด้านสมาชิก ได้แก่ เงินกู้ไม่เพียงพอ ค่านิยมและแนวโน้มปริมาณการกู้ ฐานะความเป็นอยู่ การประหยัติดออม การใฝ่รู้ การเข้าร่วมประชาคมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์
3. ด้านระบบสนับสนุน ได้แก่ การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์จำเป็นในการทำงาน ไม่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยจำเป็นทางการบริหาร การสนับสนุนด้านวิชาการ ด้านการจัดทำทะเบียนบัญชี การสนับสนุนจากภายนอกยังไม่เป็นเอกภาพและไม่ประสานสอดคล้องกันเท่าที่ควร
4. ด้านองค์กรบริหาร ได้แก่ การปรับโครงสร้างองค์กรการบริหารด้านการกำหนดมาตรการแสดงความสุจริตในการทำงานของกรรมการกองทุน การตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจ การมีเป้าหมาย/แผน/ระเบียบที่เหมาะสมสามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ การจัดเวทีประชาคมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ การประชุมหารือ ติดตาม ทบทวนและประเมินผลงาน (ประจักษ์ ผลเรือง. 2545)

1.3 การนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติ กรณีศึกษา ตำบลสทิงหม้อ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา และลักษณะสำคัญของนโยบายผลของการดำเนินงานตามนโยบาย และศึกษาปัญหาอุปสรรคในการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อเสนอแนะในการปรับปรุงนโยบายให้สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาพบว่า

1. จากการตอบแบบสอบถามของสมาชิกกองทุน ต่อผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในด้านการใช้เงินกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ/พัฒนาอาชีพและมีความซื่อสัตย์ในการส่งคืน

เงินทุนกู้ยืมอยู่ในระดับมาก ลักษณะพฤติกรรม และมีความยุติธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนลักษณะการมีส่วนร่วมและมีรายได้เพิ่มขึ้น จะอยู่ในระดับน้อย

ปัญหาและอุปสรรค คือ 1)คณะกรรมการกองทุนฯ ไม่มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับระเบียบกองทุนหมู่บ้านได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอ 2)มีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนน้อย 3)ระเบียบกองทุนมีความซับซ้อนยุ่งยากในการขอกู้ยืมเงินและบริหารกองทุน 4)เงินทุนกู้ยืมจำนวนน้อยไม่เพียงพอในการนำไปประกอบอาชีพ หรือพัฒนาอาชีพได้อย่างแท้จริง ส่งผลให้ลักษณะรายได้ที่เกิดจากการกู้ยืมเงินอยู่ในระดับน้อย และ 5)ระยะเวลาในการส่งคืนเงินทุนกู้ยืมสั้นเกินไป

2. จากการตอบแบบสอบถามของกรรมการกองทุนต่อผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านการใช้เงินทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ/พัฒนาอาชีพ อยู่ในระดับมาก ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนของตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการมีรายได้เพิ่มขึ้น อยู่ในระดับน้อย

ปัญหาและอุปสรรค คือ 1)ไม่มีวัสดุอุปกรณ์ ขาดความรู้ด้านบัญชีในการบริหารจัดการกองทุน มีความรับผิดชอบ ความเสียสละและอุทิศตนเพื่อส่วนรวมน้อย ไม่เปิดโอกาสให้กรรมการท่านอื่น ๆ ได้แสดงความคิดเห็น 2)มีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนน้อย และ 3)สมาชิกกองทุนขาดความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการร่วมกับกรรมการกองทุน (วิธนา ทองรัตน์. 2546)

1.4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน: ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครอบครัว และประสบการณ์จากการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกองทุนอื่นๆ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จากการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

- เพศ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
- อายุ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ประสบการณ์จากการเป็นสมาชิกกองทุนอื่นๆ

ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน

- ความรู้ความเข้าใจ บทบาทผู้นำชุมชน ระเบียบข้อบังคับ ความคาดหวังเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
- การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน (สุนิสา นิยมพลี. 2546)

1.5 ความเชื่อมโยงของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร: ศึกษากรณีจังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของกรรมการและสมาชิกกลุ่มเกษตรกร และกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อศึกษาการดำเนินการของกลุ่มเกษตรกรและการมีส่วนร่วมของสมาชิก เพื่อศึกษาการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในการสนับสนุนการประกอบอาชีพ เพื่อศึกษาแนวทางการเชื่อมโยงกองทุนหมู่บ้านกับกลุ่มเกษตรกร กลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มเกษตรกรและกองทุนหมู่บ้าน ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลการศึกษาพบว่า

1. รูปแบบการเชื่อมโยงการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับกลุ่มเกษตรกร เห็นว่า การเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร มีความเหมาะสมมาก เป็นแหล่งความรู้ที่เสริมซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันในการประกอบอาชีพ กรรมการกลุ่มเกษตรกรและกรรมการกองทุนเห็นว่ามีเหมาะสมปานกลาง และการประชุมพบปะกันระหว่างกลุ่มเกษตรกรและกองทุน สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีความเห็นว่าเหมาะสมปานกลาง
2. ประโยชน์ของการเชื่อมโยงที่กลุ่มเกษตรกรจะได้รับ กรรมการกลุ่มเกษตรกรเห็นว่ามีประโยชน์มาก ทำให้สมาชิกมีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ สนับสนุนการประกอบอาชีพของสมาชิก (กิตติพงษ์ โตโพธิ์ไทย. 2546)

1.6 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน: ศึกษาจากความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน หมู่ 5 ตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกกองทุน ที่มีต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่าง คือสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส สภาวะหนี้สิน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน ความคาดหวังที่มีต่อโครงการกองทุนหมู่บ้าน และความเข้มแข็งของชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน (มีนา ชะเอม. 2546)

1.7 การศึกษาผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตจังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาผลการดำเนินงาน ศึกษาผลกระทบที่มีต่อสมาชิก ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่พัฒนากร ประธานคณะกรรมการกองทุนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า

1. การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้ง 27 หมู่บ้านได้ดำเนินการจัดตั้งโดยผ่านกระบวนการจัดเวทีชาวบ้าน มีการร่างระเบียบกองทุนตามแนวทางที่รัฐบาลวางกรอบมา มีการเลือกตั้งคณะกรรมการครบถ้วนและเป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย มีการดำเนินการให้บริการเงินกู้กับสมาชิก และมีการจัดทำระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีหุ้นในกองทุนซึ่งถือเป็นเงินออมและร่วมลงทุนกับกองทุนซึ่งจะให้ผลตอบแทนคืนแก่สมาชิกกองทุนเมื่อครบรอบระยะเวลาดำเนินงาน ในประเด็นนี้พบว่า คราวเรือนสมาชิกถือหุ้นในกองทุนเป็นส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 89.8 และฝากเงินกับกองทุนคิดเป็นร้อยละ 52.9

3. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะเป็นผู้ร่วมกันกำหนดระเบียบการใช้เงินกองทุนและระเบียบการเลือกตั้งกรรมการบริหารกองทุนซึ่งถือว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานกองทุน

4. การใช้บริการเงินกู้ของสมาชิกกองทุนส่วนใหญ่ กู้ยืมเงินไม่เกิน 10,000 บาท

5. การดำเนินงานจะเกิดผลดีหรือมีปัญหาอุปสรรคขึ้นอยู่กับศักยภาพและขีดความสามารถของคณะกรรมการในการบริหารงานและในการจัดทำระบบบัญชีกองทุน

6. สมาชิกของกองทุนมีเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น สามารถสร้างงานสร้างรายได้และสร้างทรัพย์สินเพิ่มขึ้นร้อยละ 66.7

7. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานพบว่า การที่กำหนดวงเงินทุน 1 ล้านบาทเท่ากันทุกหมู่บ้าน โดยไม่คำนึงถึงจำนวนครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้านทำให้แต่ละหมู่บ้านที่มีขนาดแตกต่างกันได้รับเงินกู้เฉลี่ยต่อครัวเรือนไม่เท่ากัน นอกจากนี้ยังพบว่ากองทุนหมู่บ้านส่วนมากไม่เข้าใจหรือไม่สามารถจัดทำระบบบัญชีที่ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติจึงทำให้ลดศักยภาพในการที่จะพัฒนากองทุนหมู่บ้านไปสู่การเป็นธนาคารประชาชน (ประสิทธิ์ พาโฮม. 2547)

1.8 การจัดการกองทุนหมู่บ้าน : กรณีศึกษา บ้านตราขุ หมู่ 6 ตำบลบ้านหม้อ อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดสิงห์บุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จผ่านเกณฑ์การประเมินผลตามมาตรฐานที่ 1 (AAA) และเพื่อศึกษากองทุนหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จผ่านเกณฑ์การประเมินผลตามมาตรฐานที่ 1 (AAA) มีการจัดการที่สนองตอบต่อหลักการหรือปรัชญาของกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า

1. ด้านเงินทุน มีการประเมินใน 2 ประเด็นคือ เงินกู้และเงินออม ในส่วนของเงินกู้นั้นกองทุนหมู่บ้านแห่งนี้ถือว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากในส่วนของการส่งคืน

2. ด้านผลประโยชน์ พบว่า กองทุนหมู่บ้านแห่งนี้ได้บริหารจัดการประสบผลสำเร็จในด้านผลประโยชน์ คือ มีกำไรจากการบริหารจัดการเพิ่มขึ้นทุกปี

3. ด้านสังคม กองทุนหมู่บ้านแห่งนี้ มีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็นประจำทุกปี

4. การใช้เงินตามวัตถุประสงค์ของกองทุน จากการศึกษาพบว่า ได้ถูกไปเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ดังนี้ คือ ค่าขาย ใช้อุปกรณ์ขยายกิจการ เลี้ยงสัตว์ ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม (พระมหาสุวัชร สายบุตร. 2547)

1.9 ศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดหนองบัวลำภู) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ คณะกรรมการกองทุนฯ ผลการศึกษาพบว่า

1. ศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดหนองบัวลำภู มีผลการศึกษาดังนี้

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากร พบว่าในภาพรวมคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีศักยภาพด้านความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรในระดับมาก โดยมีศักยภาพด้านความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรด้านบุคคลมากที่สุด รองลงมาคือด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ และด้านงบประมาณ

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน พบว่าในภาพรวมคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีศักยภาพด้านความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนในระดับมาก โดยมีศักยภาพด้านความสามารถในการวางแผนมากที่สุด รองลงมาคือ ด้าน การอำนวยความสะดวก ด้านการจัดองค์การ และด้านการตรวจสอบกำกับดูแล (พิชญ์ หัตถสงเคราะห์. 2547)

1.10 การพัฒนาเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล: กรณีศึกษา ตำบลห้วยทอง อำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาการดำเนินงาน ระดับความรู้ ทักษะคิด การปฏิบัติงานของคณะกรรมการและแนวทางการพัฒนาเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านที่เหมาะสม กลุ่มตัวอย่างคือ คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกเครือข่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพปัญหาการดำเนินงานของเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล พบว่ากิจกรรมการพัฒนาทำให้ระดับความรุนแรงของสภาพปัญหาลดลง

2. ความต้องการแก้ไขปัญหของเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล พบว่า กิจกรรมการพัฒนาทำให้ระดับความต้องการแก้ไขปัญหของเครือข่ายลดลง

3. ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กิจกรรมการพัฒนาทำให้ระดับความรู้เกี่ยวข้องกับเครือข่ายของกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้น

4. ทักษะคิดที่มีต่อเครือข่ายของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กิจกรรมการพัฒนาทำให้กลุ่มเป้าหมายมีทัศนคติต่อเครือข่ายดีขึ้น

5. การปฏิบัติงานของเครือข่าย พบว่า กิจกรรมการพัฒนาทำให้ผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการเครือข่ายดีขึ้น

6. แนวทางการพัฒนาเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล พบว่า คือการจัดกิจกรรม ได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศติดตามของเจ้าหน้าที่ (วิษณุ จันทรโพธิ์. 2547)

1.11 การศึกษาวิเคราะห์การดำเนินงานประชาสัมพันธ์โครงการประชาสัมพันธ์ การสร้างรายได้และการแก้ไขปัญหาความยากจน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ เพื่อศึกษากลยุทธ์ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคโครงการประชาสัมพันธ์การสร้างรายได้และการแก้ไขปัญหาความยากจน “กองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท” ของกรมประชาสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่า

1. โครงการประชาสัมพันธ์การสร้างรายได้และการแก้ไขปัญหาความยากจน “กองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท” ของกรมประชาสัมพันธ์ พบว่า ช่วงปี 2544 มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้สื่อของทางราชการทั้งโทรทัศน์ วิทยุ สื่อบุคคล สิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต ขยายผลการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก ช่วงปี 2545 มีวัตถุประสงค์เพื่อ เพิ่มความถี่ของข้อมูลประชาสัมพันธ์โดยเน้นสื่อบุคคลสำหรับการเผยแพร่และใช้สื่อมวลชนสนับสนุนการสื่อสารในแนวกว้างต่อไป และช่วงปี 2546 มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้สื่อบุคคล รวมถึงวิทยุ โทรทัศน์และสื่อมวลชนท้องถิ่นร่วมกันเพิ่มความถี่และเผยแพร่กระบวนการเรียนรู้ให้กับหมู่บ้าน/ชุมชน ด้วยการจัดเวทีประชาคมกองทุนและสมาชิกตัวอย่าง

2. วิธีการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ช่วงปี 2544 คือ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของกองทุนหมู่บ้าน เน้นความชัดเจนและถูกต้องให้ถึงประชาชนกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้สื่อผสมผสานทั้งวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ และสื่อบุคคล พร้อมเปิดรับข้อมูลย้อนกลับจากประชาชน ช่วงปี 2545 มีวิธีการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ คือ การทำคู่มือการดำเนินงานประชาสัมพันธ์สำหรับหน่วยปฏิบัติการประชาสัมพันธ์จังหวัด จัดเวทีตำบล พร้อมทำการประเมินผล (โสภิตา แจ่มชัด. 2547)

2. ด้านเศรษฐกิจ

2.1 พฤติกรรมการใช้เงินกองทุนหมู่บ้านของกลุ่มอาชีพ: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เงินของกลุ่มอาชีพ ตามการดำเนินงานกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้านละ 100,000 บาทและศึกษาคุณภาพชีวิตครัวเรือนในพื้นที่หลังจากที่ได้มีการกู้เงินตามการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน กลุ่มตัวอย่าง คือ กรรมการและสมาชิกกลุ่มอาชีพ ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่น ใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยจากผลการศึกษาพบว่า

1. ด้านการมีส่วนร่วมของกลุ่มอาชีพ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการก่อตั้งกลุ่ม การเสนอปัญหาของกลุ่ม การคิดค้นแนวทางแก้ปัญหาของกลุ่ม การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสมาชิกกลุ่มอาชีพ การรับผิดชอบในกรณีเกิดปัญหาในกลุ่มสมาชิกกลุ่ม มีส่วนร่วมในระดับสูง

2. ด้านการบริหารการจัดการ การวางแผนในการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ การแบ่งหน้าที่ในการรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ของกลุ่มอาชีพ การแบ่งหน้าที่ให้ผู้รับผิดชอบสอดคล้องกับงานที่รับผิดชอบ ประธานกลุ่มมีการสั่งงานให้กรรมการกลุ่มได้ปฏิบัติ ในการดำเนินงานของกลุ่ม ได้มีการประสานงานระหว่างฝ่ายต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่ม การวางระบบและกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณและการเงิน อยู่ในระดับสูง

3. ด้านพฤติกรรมการใช้เงินของกลุ่มอาชีพ การทำสัญญาระหว่างสมาชิกในการกู้เงิน สมาชิกในกลุ่ม สมาชิกภายในกลุ่มมีการเปิดบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคาร การกำหนดให้สมาชิกต้องนำเงินมาสมทบกับกลุ่ม การกำหนดให้สมาชิกต้องการถือหุ้น การจัดทำแผนงานในการใช้เงินเพื่ออาชีพตามที่ขอกู้จากกองทุน การกำหนดให้สมาชิกต้องมีเงินออมในกลุ่ม การแต่งตั้งให้มีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้จากกองทุน แผนการชำระเงินคืนกับกลุ่ม การแต่งตั้งผู้มีอำนาจเบิกจ่ายเงินของกองทุน การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชี สมาชิกและชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเงินของกลุ่มและสมาชิก การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการเงินของกลุ่มและสมาชิก กรณีเงินในกองทุนหมดมีการระดมทุนหรือไม่มีการระดมทุน การรายงานฐานะทางการเงินให้ อบต.ทราบ การติดตามตรวจสอบฐานะทางการเงินของกลุ่มจาก อบต. ผู้มีความรู้ทางด้านบัญชีมาทำการตรวจสอบบัญชีทางการเงิน การทำงบประมาณรายรับรายจ่ายของกองทุน การกำหนดการประชุมใหญ่การทำงานบุคคลเสนอต่อที่ประชุมและแสดงผลงานให้ที่ประชุมทราบ การกำหนดวงเงินสูงสุดที่สมาชิกจะกู้ได้โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและความจำเป็น กรรมการของกองทุนได้มาคอยสอดส่องดูแล ติดตามความเคลื่อนไหวของสมาชิกที่กู้เงินไปแล้วและคอยติดตามเยี่ยมเยียนช่วยเหลือสมาชิกที่มีปัญหาที่ไม่สามารถชำระเงินกู้ได้ การจัดสรรเงินปันผลให้แก่สมาชิก มีกำไรจากการกู้เงินเพื่อประกอบอาชีพ อยู่ในระดับสูง

ส่วนสมาชิกกลุ่มได้นำเงินกู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ตามที่ขอกู้ ปัญหาผู้กู้ไปแล้วไม่ส่งดอกเบี้ยหรือเงินต้น อยู่ในระดับต่ำ (วรรณชัย เพชรแก้ว. 2545)

2.2 ผลกระทบทางเศรษฐกิจของกองทุนหมู่บ้าน : กรณีศึกษาบ้านกุดไข่มุน อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดชัยภูมิ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของกองทุนหมู่บ้านที่มีต่อการลงทุน รายได้ และการบริโภคของประชาชน เพื่อศึกษาผลกระทบของกองทุนหมู่บ้านที่มีต่อเศรษฐกิจหมู่บ้านและเปรียบเทียบเศรษฐกิจภายในหมู่บ้านระหว่างครัวเรือนที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้านกับครัวเรือนที่ไม่ได้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน และศึกษาตัววัดกับขนาดของรายจ่ายอิสระที่เพิ่มขึ้นมีผลต่อการเพิ่มรายได้ของประชาชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ เลือกหมู่บ้านที่มีความก้าวหน้าในดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า

1. ในภาพรวมปี 2546 ของหมู่บ้านมีรายได้ทุกประเภทลดลงเนื่องจากหมู่บ้านประสบภัยธรรมชาติและราคาผลผลิตตกต่ำ แต่ค่าความนิยมเอียงของการบริโภคเพิ่มขึ้น การลงทุนเพิ่มขึ้น
2. สำหรับครัวเรือนที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน รายจ่ายเพิ่มขึ้น เงินออมลดลง หนี้สินลดลง ในช่วงเดียวกันหากรวมหนี้สินที่กู้จากกองทุนหมู่บ้านด้วย ครัวเรือนจะมีหนี้สินเพิ่มขึ้น

3. สำหรับครัวเรือนที่ไม่กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน มีรายได้เพิ่มขึ้น รายจ่ายเพิ่มขึ้น เงินออมลดลง หนี้สินลดลง (กรุณา มานะดี. 2546)

2.3 ศักยภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับการขยายวงเงินโดยกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มทุนโดยการขอขยายวงเงินโดยกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อแนวทางการเพิ่มทุนโดยการขอขยายวงเงินโดยกู้ยืมกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ กองทุนหมู่บ้านที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรดูแลและรับผิดชอบ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้การสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า

1. ศักยภาพของกองทุนหมู่บ้านกับการเพิ่มทุนโดยการกู้ยืม จากการศึกษาโครงการการเพิ่มทุนโดยการกู้ยืมของ ส.ท.บ.พบว่า หลักเกณฑ์และเงื่อนไขโดยรวมกับผลกาวิจัยด้านศักยภาพที่เป็นองค์ประกอบภายใน มีบางส่วนที่สอดคล้องกัน กล่าวคือกองทุนหมู่บ้านที่ต้องการเพิ่มทุนนั้น ส.ท.บ. กำหนดเฉพาะกองทุนที่มีการบริหารจัดการที่ดี สมาชิกมีวินัยทางการเงิน ประเด็นจำนวนสมาชิกทั้งหมด จำนวนสมาชิกที่กู้ยืมเงินทั้งหมด จำนวนเงินทั้งหมดที่สมาชิกกู้ยืมเงินค่าหุ้นของสมาชิกวงเงินกู้แยกตามวัตถุประสงค์เพื่อพาณิชยกรรม ส่วนใหญ่มีศักยภาพที่จะเพิ่มทุนโดยกู้ยืมได้ การเพิ่มทุนโดยการกู้ยืมของกองทุนหมู่บ้านจึงควรพิจารณาศักยภาพจริงของแต่ละกองทุนควบคู่กับแนวทางการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินแต่ละแห่ง

2. ความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเกี่ยวกับแนวทางการเพิ่มทุนโดยการกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พบว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่มีความเห็นว่าแนวทางการเพิ่มทุนโดยการกู้ยืม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ซึ่งแสดงว่าแนวทางการเพิ่มทุนโดยการกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมีความสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของกองทุนหมู่บ้าน และกองทุนหมู่บ้านสามารถนำเงินทุนส่วนที่เพิ่มขึ้นนี้ไปใช้ในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ตามศักยภาพของแต่ละกองทุน เพื่อเกิดการสร้างรายได้ พัฒนาอาชีพ พัฒนาความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น ตลอดจนสามารถพัฒนาเป็นแหล่งเงินทุนที่มีความมั่นคงและยั่งยืนของชุมชนในอนาคต (อภิรักษ์ วรรดี. 2546)

2.4 บทบาทของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการส่งเสริมอาชีพของประชาชนในพื้นที่แก่งคันชอนอุทยานแห่งชาติภูพาน จังหวัดสกลนคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการของประชาชน ศึกษาการดำเนินงานของกองทุน ศึกษาผลการนำเงินที่กู้จากกองทุนไปประกอบอาชีพ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ กองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน กรรมการกองทุน โดยการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกรได้กู้เงินจากกองทุนไปเพื่อประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ เลี้ยงโค กระบือ ที่เป็นอาชีพเดิม ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นและพอใจ

ต่อโครงการกองทุนหมู่บ้าน ทำให้เกิดการส่งเสริมอาชีพ ทำให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (ณรงค์ ภักดีศรีสิทธิ์. 2546)

2.5 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการจัดการเงินกู้ยืมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของครอบครัวที่กู้ยืมเงินในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะทั่วไปของครอบครัวที่กู้ยืมเงิน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกู้ยืมเงิน และลักษณะการจัดการเงินกู้ยืมกองทุนของครอบครัวที่กู้ยืมเงิน 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลระดับบุคคลที่ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ขนาดครอบครัว และประชากรวัยพึ่งพิงกับการจัดการเงินกู้ยืมกองทุนของครอบครัวที่กู้ยืมเงิน 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหนี้สินเดิมกับการจัดการเงินกู้ยืมกองทุนของครอบครัวที่กู้ยืมเงิน 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเภทการลงทุนกับการจัดการเงินกู้ยืมกองทุนของครอบครัวที่กู้ยืมเงิน 5) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสินทรัพย์เดิมกับการจัดการเงินกู้ยืมกองทุนของครอบครัวที่กู้ยืมเงิน 6) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวางแผนการใช้จ่ายกับการจัดการเงินกู้ยืมกองทุนของครอบครัวที่กู้ยืมเงิน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ครอบครัวที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า

1. ประเภทการลงทุนและสินทรัพย์เดิมมีความสัมพันธ์กับการจัดการเงินกู้ยืม การลงทุนของครอบครัวที่กู้ยืมเงินกองทุน พบว่า ครอบครัวที่กู้ยืมเงินกองทุนส่วนใหญ่นำเงินไปลงทุนในอาชีพเดิมของครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 77.3 ทำให้สามารถชำระคืนเงินกู้ยืมได้เพียงพอ เพราะการลงทุนในอาชีพเดิมของครอบครัวไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในสินทรัพย์และครอบครัวได้นำสินทรัพย์เดิมมาร่วมในการลงทุน จึงนำเงินไปจ่ายเฉพาะค่าวัตถุดิบที่จำเป็นในการผลิตเท่านั้น สำหรับการลงทุนในอาชีพเดิมซึ่งครอบครัวมีประสบการณ์ในการทำงานอยู่แล้วทำให้ลดความเสี่ยงในการลงทุนได้มาก

2. การวางแผนในการใช้จ่ายเงินมีความสัมพันธ์กับการจัดการเงินกู้ยืม โดยครอบครัวที่มีการวางแผนการใช้จ่ายระดับดี ร้อยละ 88.4 สามารถชำระคืนเงินกู้ยืมกองทุนได้เพียงพอ ครอบครัวที่กู้ยืมเงินกองทุนสามารถชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหลังจากครบระยะเวลากู้ยืมเงินได้ ร้อยละ 97.0 และยังมีรายได้บางส่วนสามารถนำไปชำระหนี้สินต่าง ๆ ที่มีอยู่ได้อีกด้วย แสดงว่าครอบครัวที่กู้ยืมเงินกองทุนมีความสามารถในการวางแผนการใช้จ่ายเงินได้เหมาะสม เพราะสามารถลดหนี้สินของตนเองได้

3. นอกจากนี้ครอบครัวที่กู้ยืมเงินกองทุนยังมีสินทรัพย์เกิดขึ้นจากการลงทุน โดยการซื้อปัจจัยการผลิตการเกษตร ร้อยละ 2.7 และซื้อวัสดุเพื่อการบริการ ร้อยละ 3.6 ได้แก่ ซื้อเครื่องตัดหญ้า อุปกรณ์ตัดเย็บเสื้อผ้า อุปกรณ์ช่างเสริมสวย นอกเหนือจากสินทรัพย์ที่กล่าวมาแล้วมีบางครอบครัวได้นำเงินกู้ยืมมาพัฒนาอาชีพของตนทำให้สินทรัพย์ที่มีอยู่เดิมสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตในระยะยาวทำให้มีรายได้เกิดขึ้นมากกว่าในช่วงระยะเวลา 1 ปี ได้แก่ การซื้อปุ๋ย ซื้อวัสดุต่าง ๆ เพื่อนำมาบำรุงรักษาสินทรัพย์ทำให้ได้รับผลผลิตในระยะยาว

4. สำหรับครอบครัวที่มีรายได้ไม่เพียงพอไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ยืมได้ ร้อยละ 3.0 สาเหตุมาจากผลผลิตไม่ได้มาตรฐาน ราคาผลผลิตตกต่ำ และใช้เงินไม่ตรงกับวัตถุประสงค์จึงทำให้มีหนี้สินเกิดขึ้น และครอบครัวที่มีรายได้ไม่เพียงพอส่วนหนึ่งมาจาก การไม่ได้ทำบันทึกการใช้จ่าย (สุดา แป๊ะปอง. 2546)

3. ด้านสังคม

3.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: ศึกษาเฉพาะกรณีกิ่งอำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษา รูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ศึกษาปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน และศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชน กลุ่มตัวอย่างคือ คณะกรรมการกองทุนฯ สมาชิกที่เข้าร่วมกองทุนฯ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับปานกลางโดยการพบปะสนทนากับข้าราชการส่วนต่าง ๆ เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำทุกวันมากที่สุด สำหรับการเข้าร่วมประชุมกับส่วนราชการเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นต่าง ๆ เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำนาน ๆ ครั้ง การมีส่วนร่วมในการร่วมเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ และด้านการร่วมติดตามและตรวจสอบอยู่ในระดับสูง (พิชัยยุทธ สิงห์สหาย. 2546)

3.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท ตามนโยบายของรัฐบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเทศบาลเมืองขลุง จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ของการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ผลการศึกษาพบว่า

1. การมีส่วนร่วมในกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทอยู่ในระดับปานกลาง และนอกจากนี้ ยังพบว่าปัจจัยที่มีสหสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมได้แก่ การศึกษา รายได้รวมของครอบครัว แรงจูงใจ ความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติ ส่วนอายุ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน และความสัมพันธ์กับคณะกรรมการ ไม่มีสหสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมแต่อย่างใด

2. ข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วม พบว่า สมาชิกอยากให้มีการจัดระบบการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการมีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานสากลมากขึ้น สมาชิกอยากให้เพิ่มการประชาสัมพันธ์ กระจายความรู้ หรือข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

3. สมาชิกต้องการให้การขยายวงเงินให้กู้ยืมและระยะเวลาการผ่อนชำระคืนเงินกู้

4. สมาชิกต้องการให้รัฐบาลมุ่งเน้นบทบาทของกองทุนหมู่บ้านให้อยู่ในรูปกองทุนเพื่อส่งเสริมกระบวนการพัฒนาหมู่บ้านด้านต่าง ๆ มากกว่ากองทุนเพื่อการกู้ยืมเงิน (มนัชนก ศรีอิสาน. 2547)

3.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดกระบี่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคมและอื่นๆ ของเกษตรกร ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในโครงการดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างคือ หัวหน้าเกษตรกรหรือตัวแทนครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดกระบี่ ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการกองทุนหมู่บ้าน คือ

1. การนับถือศาสนา มีผลต่อการร่วมตัดสินใจ การร่วมรับประโยชน์
2. อาชีพหลัก มีผลต่อการร่วมตัดสินใจ อาชีพรองหรืออาชีพเสริม มีผลต่อการร่วมรับผิดชอบ และการร่วมตรวจสอบประเมินผล ตลาดและราคาผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ มีผลต่อการร่วมตรวจสอบประเมินผล
3. ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ ความเห็นที่มีต่อประโยชน์ของกองทุนฯ มีผลต่อการร่วมรับประโยชน์ การร่วมรับผิดชอบ การร่วมตรวจสอบประเมินผลและการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน การชักนำในการเข้ามีส่วนร่วมกองทุนหมู่บ้าน มีผลต่อการร่วมทำ การดำรงตำแหน่งทางสังคมมีผลต่อการร่วมคิด การร่วมตัดสินใจ การร่วมตรวจสอบประเมินผล และการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือกองทุนอื่นๆ มีผลการร่วมวางแผน การได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ มีผลต่อการร่วมคิด การร่วมตัดสินใจ การร่วมวางแผน การร่วมทำการร่วมรับประโยชน์ การร่วมตรวจสอบประเมินผล และการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน มีผลต่อการร่วมรับผิดชอบ บทบาทหรือคุณลักษณะของคณะกรรมการกองทุนระดับต่าง ๆ มีผลต่อการร่วมตัดสินใจ การร่วมวางแผน การร่วมทำ การร่วมตรวจสอบประเมินผล และการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน
4. ปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ นโยบายของรัฐบาล มีผลต่อการร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน กฎหมาย/ระเบียบ/ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง มีผลต่อการร่วมรับผิดชอบ เจ้าหน้าที่และกลไกของรัฐและเอกชน มีผลต่อการร่วมคิด การร่วมรับประโยชน์ การร่วมรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน และสถาบันการศึกษา มีผลต่อการร่วมทำ สำหรับข้อเสนอแนะ ได้แก่ การกำหนดเวลาดำเนินกิจกรรมและประโยชน์ที่ได้รับให้อื้ออามวยต่ออาชีพส่วนใหญ่ของสมาชิก การเพิ่มความรู้เกี่ยวกับกองทุนแก่สมาชิกโดยสื่อต่าง ๆ หรือเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างกองทุนฯ การส่งเสริมด้านอาชีพ ด้านการตลาดหรือเครือข่ายการผลิตการจำหน่าย การเพิ่มวงเงินกู้ และเวลาชำระคืนให้มากกว่าเดิม (ผดุงศักดิ์ ชุนเจริญ. 2545)

3.4 การพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการแก้กองทุนหมู่บ้านของเครือข่ายคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยแวดล้อมและศักยภาพที่แท้จริงของเครือข่ายคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล ตลอดจนรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมในเรื่องการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ผลที่ได้จากการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยแวดล้อมเครือข่ายคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านระดับตำบลที่สำคัญ คือ

1.1 ปัจจัยภายใน ได้แก่ ผู้นำมีจิตสาธารณะ อุทิศการณ เสียสละ มีจิตใจเป็นธรรม เข้าใจปัญหา วัตถุประสงค์ เป้าหมายขององค์กรและได้รับการคัดเลือกโดยวิธีการโปร่งใส สมาชิกมีจิตสำนึกตระหนักถึงศักยภาพในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบบการบริหารที่เป็นอิสระมีความเอื้ออาทรและมีความยืดหยุ่นสูง โครงสร้างองค์กรเป็นแบบผสม องค์ประกอบของคณะกรรมการควรมีผู้แทนกองทุนหมู่บ้านครบทุกหมู่บ้าน

1.2 ปัจจัยภายนอก ได้แก่ รัฐมีนโยบายสนับสนุนการจัดตั้งเครือข่ายที่ชัดเจน การสนับสนุนของรัฐเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะประสบการณ์ สมาชิกเครือข่ายมีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบและความสามัคคีดี

2. วิธีการและรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับศักยภาพของเครือข่ายฯ

2.1 การสร้างกระบวนการเรียนรู้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านโดยบทบาทของเครือข่ายมีทั้งวิธีการเรียนรู้ที่ดำเนินการตามศักยภาพที่เป็นจริงของเครือข่ายและวิธีการเรียนรู้ร่วมกับสถาบันการศึกษา เนืองด้วยศักยภาพและขีดความสามารถของเครือข่ายฯ น้อย

2.2 วิธีการเรียนรู้โดยวิธีการกลุ่ม รูปแบบที่เหมาะสม ได้แก่ การเยี่ยมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การประชุมแบบทางการและไม่เป็นทางการ การจัดเวทีเครือข่ายกองทุน

2.3 วิธีการเรียนรู้ร่วมกับสถาบันการศึกษา รูปแบบที่เหมาะสม ได้แก่ การฝึกอบรมระยะสั้น การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (สันติ อุทัยพันธุ์. 2546)

3.5 บทบาทเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบลกับการสร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพระดับตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยแวดล้อมและศักยภาพที่แท้จริงของเครือข่ายคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตำบล ที่มีการจัดตั้งเครือข่ายกลุ่มอาชีพระดับตำบล และเพื่อศึกษาบทบาทและกระบวนการของเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล กลุ่มตัวอย่างเป็นประธานหรือกรรมการเครือข่าย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกเครือข่ายกลุ่มอาชีพ ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยแวดล้อมและศักยภาพที่แท้จริงขององค์กรเครือข่ายคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล พบว่า

- ปัจจัยแวดล้อมภายใน ทุกปัจจัยมีความสำคัญในระดับมาก และปัจจัยย่อยต่าง ๆ ที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ด้านโครงสร้างขององค์กรต้องมียกประกอบคณะกรรมการองค์กรเครือข่ายควรมีผู้แทนกองทุนที่เกิดขึ้นจากความพร้อมและความต้องการของกองทุนหมู่บ้านครบทุกหมู่บ้าน

- ปัจจัยแวดล้อมภายนอก ทุกปัจจัยมีความสำคัญในระดับมาก มีเพียงปัจจัยย่อยด้านความต้องการสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของตลาดภายนอกชุมชนท้องถิ่น จะมีความสำคัญระดับปานกลาง และมีปัจจัยย่อยในด้านต่าง ๆ ที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ การรัฐควรมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มและเครือข่ายที่ชัดเจนและสนับสนุนเพื่อการพัฒนาความรู้ ทักษะและ

ประสบการณ์ ความต้องการของกลุ่มอาชีพสมาชิกเครือข่าย และความต้องการสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของตลาดภายในชุมชนท้องถิ่น

2. การบริหารจัดการด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาตนเองและมีศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนมีระดับดีถึงดีเยี่ยม เกือบครบทุกหมู่บ้าน มีอยู่เพียง 10 กองทุนเท่านั้นที่อยู่ในระดับพอใช้ จากกองทุนหมู่บ้าน 2,392 กองทุน และการเกิดมิติทางสังคมของชุมชน ในการเรียนรู้การทำงานแบบมีส่วนร่วม โดยค้นพบศักยภาพของตนเอง ทั้งการวางแผน การปฏิบัติการกิจ เกิดเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างหมู่บ้าน ศักยภาพที่เกิดจากปัจจัยแวดล้อมภายในและปัจจัยแวดล้อมภายนอก ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่าย รวมถึงศักยภาพที่แท้จริงขององค์กรเครือข่ายในบทบาทและกระบวนการจัดตั้งและพัฒนาเครือข่ายกลุ่มอาชีพ อันจะทำให้เกิดศักยภาพการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ รวมถึงการพัฒนาเป็นวิสาหกิจชุมชนและธุรกิจสินค้าในอนาคต (อำนาจ ทองเบญญ์. 2546)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน” สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมาย เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ระหว่างปี พ.ศ.2544 – 2548

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 กลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

- กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ในระหว่างปี พ.ศ.2544 - 2548 ศึกษาเฉพาะงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน จากฐานข้อมูลปริญญาานิพนธ์ออนไลน์ ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศ 24 มหาวิทยาลัย (Central Digital Collection of 24 University & CHE) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 21 เล่ม

- ตัวแปรที่ศึกษา คือ ลักษณะต่าง ๆ ของงานวิจัยเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ในประเด็นปีที่ทำวิจัยเสร็จ สาขาวิชา ภาคที่มีการศึกษาวิจัย ประเภทของการวิจัย ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ระหว่างปี พ.ศ.2544 - 2548 คือ แบบบันทึกข้อมูลจากรายงานวิจัย ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการและแบบปลายเปิด เพื่อบันทึกข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ของงานวิจัยในแต่ละเล่มไว้ และนำงานวิจัยทั้งหมดมาลงข้อมูลในแบบบันทึกข้อมูลจากรายงานวิจัยเพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน จากฐานข้อมูลปริญญาานิพนธ์ออนไลน์ ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศ 24 มหาวิทยาลัย (Central Digital Collection of 24 University & CHE) โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ เก็บรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ในระหว่างปี พ.ศ.2544 - 2548 ศึกษาเฉพาะงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ โดยการวิเคราะห์ในประเด็นปีที่ทำวิจัยเสร็จ สาขาวิชา ภาคที่มีการศึกษาวิจัย ประเภทของการวิจัย ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูลจากแบบบันทึกข้อมูลจากรายงานวิจัยมาแจกแจงความถี่ของข้อมูลแต่ละรายการ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (SPSS/FW) ทำการประมวลผลในการหาค่าร้อยละ นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตาราง และความเรียง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ตอนที่ 2 เป็นการสังเคราะห์ข้อค้นพบจากงานวิจัย โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

3. สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิจัยจากการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์

1. ปีที่ทำวิจัยเสร็จ จากการศึกษาค้นคว้าพบว่าในปี 2544 ไม่มีการศึกษาวิจัยเสร็จในปีนี้ และปีที่มีการทำการวิจัยเสร็จมากที่สุดคือ ปี 2546 ถึงร้อยละ 52.4 รองลงมาคือปี 2547 ร้อยละ 23.8

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนโยบายกองทุนหมู่บ้าน พบว่ามีเพียงร้อยละ 4.8 ที่เป็นวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาเอก นอกจากนั้นร้อยละ 95.2 เป็นวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโท ทั้งสิ้น

3. สาขาวิชาที่มีงานวิจัยศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน จากผลการศึกษาพบว่าสาขาวิชาที่มีการศึกษาเรื่องนโยบายกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด ได้แก่ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร และสาขาวิชารัฐศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 28.6 เท่ากัน รองลงมา ได้แก่ สาขาวิชาพัฒนาสังคม ร้อยละ 9.5 ส่วนสาขาวิชาที่เหลือเป็นจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 4.8

4. ในด้านของภาคที่มีการศึกษาวิจัย พบว่าผู้วิจัยส่วนใหญ่สนใจศึกษาภาคตะวันออก เฉียงเหนือมากที่สุด ร้อยละ 42.9 และน้อยที่สุดคือ ภาคตะวันออก ร้อยละ 4.8

5. ประเภทของการวิจัย จากการศึกษาพบว่า งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านมีรูปแบบเป็นการวิจัยเชิงสำรวจสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ร้อยละ 28.6 และการวิจัยเชิงปริมาณ ร้อยละ 23.8 และการวิจัยเชิง

6. ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์ จากการศึกษาพบว่า ประเด็นที่มีการศึกษาวิเคราะห์มากที่สุด มีด้วยกัน 2 ประเด็น ได้แก่ 1)การดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และ 2)ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น ความคาดหวังในกองทุนหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 13.6 เท่ากัน ขณะที่ประเด็นที่มีการศึกษาวิเคราะห์น้อยที่สุด มีด้วยกัน 3 ประเด็น ได้แก่ 1)การดำเนินประชาสัมพันธ์

กองทุนหมู่บ้าน 2)การตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และ 3)การศึกษาความเป็นมาของนโยบายกองทุนหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.3 เท่ากัน

7. กลุ่มตัวอย่างที่ถูกใช้ศึกษามากที่สุด คือ สมาชิกครัวเรือน สมาชิกสมทบที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาคือ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา คิดเป็นร้อยละ 28.2 ขณะที่กลุ่มที่ถูกใช้ศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุด คือ สมาชิกครัวเรือน สมาชิกสมทบที่ไม่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และผู้วางแผน ผู้ดูแลนโยบาย ร้อยละ 2.6 เท่ากัน

8. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาพบว่า วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้มากที่สุด คือ การใช้แบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 36.2 รองลงมาคือ การศึกษาจากเอกสาร คิดเป็นร้อยละ 25.5 รองลงมาคือ การสัมภาษณ์ ร้อยละ 23.4 ขณะที่การใช้แบบทดสอบ คือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ถูกใช้น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.1 จากการศึกษาพบว่าวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบอื่น ๆ ร้อยละ 4.3 คือ วิธีการตรวจสอบและวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ การจัดเวที และ Focus Group

9. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุด ร้อยละ 57.1 รองลงมาคือ การวิเคราะห์ผสมกันระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ร้อยละ 33.3 ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ถูกใช้น้อยที่สุด เพียงร้อยละ 9.5 เท่านั้น

10. ผลการศึกษาประเภทการวิจัยที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาในแต่ละสาขาวิชา ของงานวิจัยจำนวน 21 เล่ม ผลการศึกษาพบว่า

- สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร ใช้ประเภทการวิจัย 3 ประเภทเท่า ๆ กัน คือ การวิจัยเชิงสำรวจ การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ร้อยละ 33.3

- สาขาวิชาพัฒนาครอบครัวและสังคม จะใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นวิธีการวิจัยเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 100.0

- สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาพัฒนศาสตร์ จะใช้การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเป็นวิธีการวิจัยเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 100.0

- สาขาวิชารัฐศาสตร์ ประเภทการวิจัยส่วนใหญ่ที่สาขาวิชานี้เลือกใช้ คือ การวิจัยเชิงสำรวจ ถึงร้อยละ 50.0 รองลงมาคือการศึกษาเชิงปริมาณ ร้อยละ 33.3 และการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ร้อยละ 16.7 ตามลำดับ

- สาขาวิชาพัฒนาสังคม จะใช้การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นวิธีการวิจัย ร้อยละ 50.0 เท่ากัน

- สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคมและสาขาวิชานโยบายสาธารณะ จะใช้การวิจัยเชิงสำรวจเป็นวิธีการวิจัยเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 100.0

- สาขาสื่อสารมวลชน และสาขาวิชาชนบทศึกษาและการพัฒนาจะการใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นวิธีการวิจัยเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 100.0

11. ผลการศึกษาประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาในแต่ละสาขาวิชา ของงานวิจัยจำนวน 21 เล่ม ผลการศึกษพบว่า

- สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์มากที่สุด ร้อยละ 17.6 คือ 1)ศักยภาพการดำเนินงานของเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน และ 2)ศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคมของสมาชิกและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

- สาขาวิชาพัฒนาครอบครัวและสังคม มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เพียงประเด็นเดียว คือ ศึกษาพฤติกรรมการใช้เงินและการกักเก็บเงินกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 100.0

- สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เท่ากัน ร้อยละ 33.3 จำนวน 3 ประเด็น คือ 1)ศึกษาพฤติกรรมการใช้เงินและการกักเก็บเงินกองทุนหมู่บ้าน 2)ศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคมของสมาชิกและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 3)ผลกระทบต่อสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

- สาขาวิชารัฐศาสตร์ มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์มากที่สุด ร้อยละ 22.2 คือ เรื่อง ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น ความคาดหวังในกองทุนหมู่บ้าน

- สาขาวิชาพัฒนาสังคม มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์มากที่สุด ร้อยละ 40.0 คือ ปัญหาและอุปสรรคของกองทุนหมู่บ้าน

- สาขาวิชาพัฒนาศาสตร์ มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เท่ากัน ร้อยละ 33.3 จำนวน 3 ประเด็น คือ 1)การดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน 2)ปัญหาและอุปสรรคของกองทุนหมู่บ้าน 3)สภาพแวดล้อมในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

- สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เท่ากัน ร้อยละ 50.0 คือ 1)ศักยภาพการดำเนินงานของเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน 2)ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น ความคาดหวังในกองทุนหมู่บ้าน

- สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เท่ากันร้อยละ 50.0 คือ 1)การมีส่วนร่วมของประชาชนในกองทุนหมู่บ้าน 2)สภาพแวดล้อมในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

- สาขาวิชาสื่อสารมวลชน มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เพียงประเด็นเดียว คือ การดำเนินงานประชาสัมพันธ์กองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 100.0

- สาขาวิชาชนบทศึกษาและการพัฒนา มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เพียงประเด็นเดียว คือ การดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 100.0

ตอนที่ 2 การสังเคราะห์ข้อค้นพบจากงานวิจัย โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

1. ด้านการบริหาร

1.1 ความรู้ ความเข้าใจและความคาดหวังของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

จากการศึกษา สมาชิกกองทุนตำบลบางวัว อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา (ณัฐพันธ์ วรรณบวร. 2545) พบว่า มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทกองทุนหมู่บ้านในระดับปานกลาง และมีระดับความคาดหวังต่อบทบาทกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับสูง

นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยด้านภูมิหลังของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน อาทิเช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพการสมรสและสมาชิกภาพ มีผลทำให้ระดับความรู้ความเข้าใจของสมาชิกในเรื่องกองทุนหมู่บ้านมีความแตกต่างกัน ตรงกันข้ามปัจจัยด้านภูมิหลังของสมาชิกกลับไม่ส่งผลต่อระดับความคาดหวังเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกกองทุนแต่อย่างใด

1.2 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

จากการศึกษาในภาพรวม (ประจักษ์ ผลเรือง. 2545) พบว่า ปัญหาของกองทุนหมู่บ้านที่มีความรุนแรงและซับซ้อน มีด้วยกันหลายประการ ประการแรก ปัญหาระบบบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ที่ยังไม่มีแนวทางการดำเนินงานและการพัฒนาที่ชัดเจน อาทิเช่น กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) การบูรณาการกองทุน (Integration) นอกจากนี้ยังขาดกระบวนการแก้ปัญหาความขัดแย้งในหมู่บ้าน (Conflict Resolution) รวมทั้งการขาดพื้นที่ในการดำเนินการ (District Office) ที่ใช้สำหรับการติดต่อประสานงานและเผยแพร่ข้อมูลให้กับสมาชิก

ประการที่สอง ยิ่งไปกว่านั้น จากการศึกษาพบว่า การดำเนินการที่ประสบความสำเร็จต้องอาศัยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และความสามัคคีของชุมชน ทว่าในความจริงกองทุนหมู่บ้านกลับกลายเป็นนโยบายที่นำไปสู่ความแตกแยกของประชาชน เนื่องจากการแย่งชิงเงินกองทุน และการดำเนินการยังเป็นไปเพื่อการแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว (Individual Interest) มากกว่าเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม (Collective Interest)

ประการที่สาม ปัญหาระบบสนับสนุน ที่ประสบปัญหาการขาดแคลนจากภาครัฐ ทั้งในด้านวัสดุอุปกรณ์ และที่สำคัญคือ การขาดการสนับสนุนในเชิงวิชาการ (academic support system) และองค์ความรู้ (knowledge) ที่จะช่วยให้การดำเนินการประสบความสำเร็จ เช่น การจัดทำทะเบียนบัญชี ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า การสนับสนุนจากภายนอกยังไม่เป็นเอกภาพและไม่ประสานสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

ประการที่สี่ ปัญหาด้านองค์กร ที่ยังขาดโครงสร้าง (Structure) ที่เหมาะสมในการบริหารจัดการ นอกจากนี้ยังไม่มีมาตรการในการควบคุมความโปร่งใส (Transparency) ในการทำงานของกรรมการกองทุน ที่สำคัญการขาดโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสม และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ทำให้การกำหนดเป้าหมาย/แผน/ระเบียบ ที่เกิดขึ้นไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริงแต่เกิดจากคณะกรรมการกองทุนเป็นผู้กำหนดขึ้น

นอกจากนั้นจากการศึกษากองทุนที่ประสบความสำเร็จ พบว่า การดำเนินงานบางด้าน จำเป็นที่จะต้องมีการตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจขึ้นมาดำเนินการเฉพาะด้าน นอกจากนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) ก็เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการดำเนินการ โดยเฉพาะการจัดเวทีประชาคม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกและคณะกรรมการ อย่างสม่ำเสมอ และยังเป็นการทบทวนและประเมินผลงานอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้เกิดการปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา

1.3 การนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติ

จากการศึกษา ตำบลสทิงหม้อ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา (วิณา ทองรัตน์. 2546) โดยการศึกษาความเห็นของสมาชิกของกองทุน ต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่า การใช้เงินทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ/พัฒนาอาชีพและระดับความซื่อสัตย์ในการส่งคืนเงินทุนกู้ยืมอยู่ในระดับสูงขณะที่พฤติกรรมและความยุติธรรมของคณะกรรมการในการคัดเลือกผู้ได้รับเงินทุนเพื่อกู้ยืมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมและการนำเงินกู้ไปใช้และทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น อยู่ในระดับต่ำ

ส่วนความเห็นของกรรมการกองทุน ต่อผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่า การใช้เงินทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ/พัฒนาอาชีพ อยู่ในระดับสูง ส่วนความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนของตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการมีรายได้เพิ่มขึ้น อยู่ในระดับต่ำ

1.4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิก

จากการศึกษา กองทุนหมู่บ้าน: ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี (สุนิสา จิมพลี. 2546) พบว่า ปัจจัยที่มีส่วนต่อการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีด้วยกันหลายประการ ประการแรก ปัจจัยส่วนบุคคล โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน คือ เพศ ขณะที่ อายุ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ประสบการณ์จากการเป็นสมาชิกกองทุนอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

ประการที่สอง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน ที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ บทบาทผู้นำชุมชน ระเบียบข้อบังคับ ความคาดหวังเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

ขณะที่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

1.5 ความเชื่อมโยงของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับการดำเนินงานของกลุ่ม

เกษตรกร: ศึกษากรณีจังหวัดนครปฐม (กิตติพงษ์ โตโพธิ์ไทย. 2546) เห็นว่า ประเด็นที่ทำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับกลุ่มเกษตรกร สูงที่สุด คือ 1)การเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร และ 2)การเป็นแหล่งความรู้ที่เสริมซึ่งกันและกัน 3)การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันในการประกอบอาชีพ ขณะที่

ประเด็นเรื่อง การเป็นกรรมการกลุ่มเกษตรกรและเป็นกรรมการกองทุน รวมทั้งการประชุมพบปะกันระหว่างกลุ่มเกษตรกรและกองทุน มีผลต่อการเชื่อมโยงในระดับปานกลาง

นอกจากนั้น กรรมการกลุ่มเกษตรกรเห็นว่า การเชื่อมโยงระหว่างการค้าเงินงานกองทุนและกลุ่มเกษตรกร ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูง เนื่องจากทำให้สมาชิกมีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ ซึ่งสนับสนุนการประกอบอาชีพของสมาชิก

1.6 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

จากการศึกษา จากความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน หมู่ 5 ตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท (มีนา ชะเอม. 2546) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีด้วยกัน 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส สภาวะหนี้สินและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ประการที่สอง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน เป็นอีกปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน อาทิเช่น การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน ความคาดหวังที่มีต่อโครงการกองทุนหมู่บ้าน และความเข้มแข็งของชุมชน เป็นต้น

1.7 การศึกษาผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากการศึกษาในเขตจังหวัดขอนแก่น (ประสิทธิ์ พาโฮม. 2547) พบว่า

1. การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้ง 27 หมู่บ้านได้ดำเนินการจัดตั้งโดยผ่านกระบวนการจัดเวทีชาวบ้าน มีการร่างระเบียบกองทุนตามแนวทางที่รัฐบาลวางกรอบมา มีการเลือกตั้งคณะกรรมการครบถ้วนและเป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย มีการดำเนินการให้บริการเงินกู้กับสมาชิก และมีการจัดทำระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีหุ้นในกองทุนซึ่งถือเป็นเงินออมและร่วมลงทุนกับกองทุนซึ่งจะให้ผลตอบแทนคืนแก่สมาชิกกองทุนเมื่อครบรอบระยะเวลาดำเนินงาน

3. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะเป็นผู้ร่วมกันกำหนดระเบียบการใช้เงินกองทุนและระเบียบการเลือกตั้งกรรมการบริหารกองทุนซึ่งถือว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานกองทุน

4. การใช้บริการเงินกู้ของสมาชิกกองทุนส่วนใหญ่ กู้ยืมเงินไม่เกิน 10,000 บาท

5. การดำเนินงานจะเกิดผลดีหรือมีปัญหาอุปสรรคขึ้นอยู่กับศักยภาพและขีดความสามารถของคณะกรรมการในการบริหารงานและในการจัดทำระบบบัญชีกองทุน

6. สมาชิกของกองทุนมีเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น สามารถสร้างงานสร้างรายได้และสร้างทรัพย์สินเพิ่มขึ้นร้อยละ 66.7

1.8 การจัดการกองทุนหมู่บ้าน

จากการศึกษา กรณีศึกษา บ้านตราซุ หมู่ 6 ตำบลบ้านหม้อ อำเภอรพรมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี (พระมหาสุวัชร สายบุตร. 2547) พบว่า การจัดการกองทุนหมู่บ้านประสบความสำเร็จใน 4 ด้าน ดังนี้ คือ ด้านที่หนึ่ง คือ ด้านเงินทุน มีการส่งคืนเงินกองทุนตามเวลา ด้านที่สอง คือด้านผลประกอบการ มีกำไรจากการบริหารจัดการเพิ่มขึ้นทุกปี ด้านที่สาม คือ ด้านสังคม กองทุนหมู่บ้านแห่งนี้ มีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็นประจำทุกปี ด้านที่สี่ คือ ด้านการใช้เงินตามวัตถุประสงค์ของกองทุน พบว่าสมาชิกได้กู้ไปเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ดังนี้ คือ ค่าขาย ซื้ออุปกรณ์ขยายกิจการเลี้ยงสัตว์ ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม

1.9 ศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากการศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู (พิษณุ หัตถสงเคราะห์. 2547) พบว่า ประการแรก มีศักยภาพด้านความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรในระดับสูง โดยมีศักยภาพด้านความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรด้านบุคคลมากที่สุด รองลงมาคือด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ และด้านงบประมาณ

ประการที่สอง มีศักยภาพด้านความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนในระดับสูง โดยมีศักยภาพด้านความสามารถในการวางแผนมากที่สุด รองลงมาคือด้าน การอำนวยการ ด้านการจัดองค์การ และด้านการตรวจสอบกำกับดูแล

1.10 การพัฒนาเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล

จากการศึกษา ตำบลห้วยทอง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น (วิษณุ จันทรโพธิ์. 2547) พบว่า

1. สภาพปัญหาการดำเนินงานของเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล พบว่า กิจกรรมการพัฒนาทำให้ระดับความรุนแรงของสภาพปัญหาลดลง
2. ความต้องการแก้ไขปัญหาของเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล พบว่า กิจกรรมการพัฒนาทำให้ระดับความต้องการแก้ไขปัญหาของเครือข่ายลดลง
3. ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กิจกรรมการพัฒนาทำให้ระดับความรู้เกี่ยวข้องกับเครือข่ายของกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้น
4. ทักษะที่มีต่อเครือข่ายของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กิจกรรมการพัฒนาทำให้กลุ่มเป้าหมายมีทัศนคติต่อเครือข่ายดีขึ้น
5. การปฏิบัติงานของเครือข่าย พบว่า กิจกรรมการพัฒนาทำให้ผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการเครือข่ายดีขึ้น
6. แนวทางการพัฒนาเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล พบว่า คือการจัดกิจกรรม ได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศติดตามของเจ้าหน้าที่

1.11 การศึกษาวิเคราะห์การดำเนินงานประชาสัมพันธ์โครงการประชาสัมพันธ์ การสร้างรายได้และการแก้ไขปัญหาความยากจน (โสภิตา แจ่มชัด. 2547) จากการศึกษาพบว่า

1. โครงการประชาสัมพันธ์การสร้างรายได้และการแก้ไขปัญหาความยากจน “กองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท” ของกรมประชาสัมพันธ์ พบว่า ช่วงปี 2544 มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้สื่อของทางราชการทั้งโทรทัศน์ วิทยุ สื่อบุคคล สิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต

2. วิธีการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ช่วงปี 2544 คือ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของกองทุนหมู่บ้าน เน้นความชัดเจนและถูกต้องให้ถึงประชาชนกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้สื่อผสมผสานทั้งวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ และสื่อบุคคล พร้อมเปิดรับข้อมูลย้อนกลับจากประชาชน ช่วงปี 2545 มีวิธีการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ คือ การทำคู่มือการดำเนินงานประชาสัมพันธ์สำหรับหน่วยปฏิบัติการประชาสัมพันธ์จังหวัด จัดเวทีตำบล พร้อมทำการประเมินผล

2. ด้านเศรษฐกิจ

2.1 พฤติกรรมการใช้เงินกองทุนหมู่บ้านของกลุ่มอาชีพ

จากการศึกษา กรณีอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ (วรรณชัย เพชรแก้ว. 2545) พบว่า

1. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการก่อตั้งกลุ่ม การเสนอปัญหาของกลุ่ม การคิดค้นแนวทางแก้ปัญหาของกลุ่ม การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสมาชิกกลุ่มอาชีพ การรับผิดชอบในกรณีเกิดปัญหาในกลุ่มสมาชิกกลุ่ม มีส่วนร่วมในระดับสูง

2. ด้านการบริหารการจัดการ การวางแผนในการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ การแบ่งหน้าที่ในการรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ของกลุ่มอาชีพ การประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่ม การวางระบบและกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณและการเงิน อยู่ในระดับสูง

3. ด้านพฤติกรรมการใช้เงินของกลุ่มอาชีพ การทำสัญญาระหว่างสมาชิกในการกู้เงิน มีการเปิดบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคาร สมาชิกนำเงินมาสมทบกับกลุ่ม การกำหนดให้สมาชิกต้องการถือหุ้น การจัดทำแผนงานในการใช้เงินเพื่ออาชีพตามที่ขอกู้จากกองทุน การกำหนดให้สมาชิกต้องมีเงินออมในกลุ่ม การแต่งตั้งให้มีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้จากกองทุน แผนการชำระเงินคืนกับกลุ่ม การแต่งตั้งผู้มีอำนาจเบิกจ่ายเงินของกองทุน การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชี สมาชิกและชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเงินของกลุ่มและสมาชิก การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการเงินของกลุ่มและสมาชิก กรณีเงินในกองทุนหมดมีการระดมทุนหรือไม่มีการระดมทุน การรายงานฐานะทางการเงินให้ อบต.ทราบ การติดตามตรวจสอบฐานะทางการเงินของกลุ่มจาก อบต. ผู้มีความรู้ทางด้านบัญชีมาทำการตรวจสอบบัญชีทางการเงิน การทำงบประมาณรายรับรายจ่ายของกองทุน การกำหนดการประชุมใหญ่การทำงานบุคคลเสนอต่อที่ประชุมและแสดงผลงานให้ที่ประชุมทราบ การกำหนดวงเงินสูงสุดที่สมาชิกจะกู้ได้โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและความจำเป็น กรรมการของกองทุนได้มาคอยสอดส่องดูแลติดตามความเคลื่อนไหวของสมาชิกที่

กู้เงินไปแล้วและคอยติดตามเยี่ยมเยียนช่วยเหลือสมาชิกที่มีปัญหาที่ไม่สามารถชำระเงินกู้ได้ การจัดสรรเงินปันผลให้แก่สมาชิก มีกำไรจากการกู้เงินเพื่อประกอบอาชีพ อยู่ในระดับสูง

ส่วนสมาชิกกลุ่มได้นำเงินกู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ตามที่ขอกู้ ปัญหาผู้กู้ไปแล้วไม่ส่งดอกเบี้ยหรือเงินต้น อยู่ในระดับต่ำ

4. ด้านสมาชิก ที่ประสบปัญหา การแย่งชิงเงินกองทุน ซึ่งถือเป็นปัญหาในเชิงเศรษฐศาสตร์ (Economic Problem) เนื่องจากทรัพยากรมีไม่เพียงพอต่อความต้องการนอกจากนั้นยังขาดกระบวนการตรวจสอบและควบคุมสมาชิกที่ได้รับการคัดเลือกให้กู้ยืมเงิน อาทิเช่น ปัญหาการไม่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

2.2 ผลกระทบทางเศรษฐกิจของกองทุนหมู่บ้าน

จากการศึกษา กรณีศึกษาบ้านกุดไข่มุน อำเภอนาหว้า จังหวัดชัยภูมิ (กรุณา มานะดี. 2546) พบว่า

1. ในภาพรวมปี 2546 ของหมู่บ้านมีรายได้ทุกประเภทลดลงเนื่องจากหมู่บ้านประสบภัยธรรมชาติและราคาผลผลิตตกต่ำ แต่ค่าความนิยมเอียงของการบริโภคเพิ่มขึ้น การลงทุนเพิ่มขึ้น

2. สำหรับครัวเรือนที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน รายจ่ายเพิ่มขึ้น เงินออมลดลง หนี้สินลดลง ในช่วงเดียวกันหากรวมหนี้สินที่กู้จากกองทุนหมู่บ้านด้วย ครัวเรือนจะมีหนี้สินเพิ่มขึ้น

3. สำหรับครัวเรือนที่ไม่กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน มีรายได้เพิ่มขึ้น รายจ่ายเพิ่มขึ้น เงินออมลดลง หนี้สินลดลง

2.3 ศักยภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับการขยายวงเงินโดยกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (อภิรักษ์ วรดี. 2546) จากการศึกษพบว่า

ประการแรก ศักยภาพของกองทุนหมู่บ้านกับการเพิ่มทุนโดยการกู้ยืม พบว่า หลักเกณฑ์และเงื่อนไขโดยรวมกับผลการวิจัยด้านศักยภาพที่เป็นองค์ประกอบภายใน มีบางส่วนที่สอดคล้องกัน

ประการที่สอง ความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่มีความเห็นว่า แนวทางการเพิ่มทุนโดยการกู้ยืม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

2.4 บทบาทของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการส่งเสริมอาชีพของประชาชน

จากการศึกษา ในพื้นที่แนวกันชนอุทยานแห่งชาติภูพาน จังหวัดสกลนคร (ณรงค์ ภัคดีสรสิทธิ์. 2546) พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกรได้กู้เงินจากกองทุนไปเพื่อประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ เลี้ยงโค กระบือ ที่เป็นอาชีพเดิม ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นและพอใจต่อโครงการกองทุนหมู่บ้าน ทำให้เกิดการส่งเสริมอาชีพ ทำให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2.5 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการจัดการเงินกู้ยืมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากการศึกษา ครอบครัวที่กู้ยืมเงินในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี (สุตา แป๊ะป่อง. 2546) พบว่า ประการแรก ประเภทการลงทุนและสินทรัพย์เดิมมีความสัมพันธ์กับการจัดการเงินกู้ยืมและยังพบว่าครอบครัวที่กู้ยืมเงินกองทุนมีสินทรัพย์เกิดขึ้นจากการลงทุนด้วย

ประการที่สอง พบว่า ครอบครัวที่มีการวางแผนการใช้จ่ายดี สามารถชำระคืนเงินกู้ยืมกองทุนได้เพียงพอ และพบว่า ครอบครัวที่มีรายได้ไม่เพียงพอและไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ยืมได้ สาเหตุมาจากผลผลิตไม่ได้มาตรฐาน ราคาผลผลิตตกต่ำ และใช้เงินไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ จึงทำให้มีหนี้สินเกิดขึ้น ส่วนหนึ่งมาจากการไม่ได้ทำบันทึกการใช้จ่าย

3. ด้านสังคม

3.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้าน

จากการศึกษา กรณีกิ่งอำเภอลองเชื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา (พิชัยยุทธ สิงห์สหาย. 2546) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับปานกลาง โดยการพบปะสนทนากับข้าราชการ เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นบ่อยที่สุด ส่วนการประชุมกับส่วนราชการเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นต่าง ๆ เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นนาน ๆ ครั้ง

ส่วนการมีส่วนร่วมในการร่วมเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ และด้านการร่วมติดตามและตรวจสอบอยู่ในระดับสูง

3.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท ตามนโยบายของรัฐบาล

จากการศึกษา เขตเทศบาลเมืองขลุง จังหวัดจันทบุรี (มนัชนก ศรีอิสาน. 2547) พบว่า

1. การมีส่วนร่วมในกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทอยู่ในระดับปานกลาง และนอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่มีสหสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมได้แก่ การศึกษา รายได้รวมของครอบครัว แรงจูงใจ ความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติ ส่วนอายุ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน และความสัมพันธ์กับคณะกรรมการ ไม่มีสหสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมแต่อย่างใด

2. ข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วม พบว่า สมาชิกอยากให้มีการจัดระบบการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการมีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานสากลมากขึ้น สมาชิกอยากให้เพิ่มการประชาสัมพันธ์ กระจายความรู้ หรือข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

3. สมาชิกต้องการให้การขยายวงเงินให้กู้ยืมและระยะเวลาการผ่อนชำระคืนเงินกู้

4. สมาชิกต้องการให้รัฐบาลมุ่งเน้นบทบาทของกองทุนหมู่บ้านให้อยู่ในรูปกองทุน เพื่อส่งเสริมกระบวนการพัฒนาหมู่บ้านด้านต่าง ๆ มากกว่ากองทุนเพื่อการกู้ยืมเงิน

3.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดกระบี่ (ผดุงศักดิ์ ชุนเจริญ. 2545) จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการกองทุนหมู่บ้าน คือ

1. การนับถือศาสนา มีผลต่อการร่วมตัดสินใจ การร่วมรับประโยชน์
2. อาชีพหลัก มีผลต่อการร่วมตัดสินใจ อาชีพรองหรืออาชีพเสริม มีผลต่อการร่วมรับผิดชอบ และการร่วมตรวจสอบประเมินผล ตลาดและราคาผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ มีผลต่อการร่วมตรวจสอบประเมินผล
3. ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ ความเห็นที่มีต่อประโยชน์ของกองทุนฯ มีผลต่อการร่วมรับประโยชน์ การร่วมรับผิดชอบ การร่วมตรวจสอบประเมินผลและการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน การชักนำในการเข้ามีส่วนร่วมกองทุนหมู่บ้าน มีผลต่อการร่วมทำ การดำรงตำแหน่งทางสังคมมีผลต่อการร่วมคิด การร่วมตัดสินใจ การร่วมตรวจสอบประเมินผล และการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือกองทุนอื่นๆ มีผลการร่วมวางแผน การได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ มีผลต่อการร่วมคิด การร่วมตัดสินใจ การร่วมวางแผน การร่วมทำ การร่วมรับประโยชน์ การร่วมตรวจสอบประเมินผล และการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน มีผลต่อการร่วมรับผิดชอบ บทบาทหรือคุณลักษณะของคณะกรรมการกองทุนระดับต่าง ๆ มีผลต่อการร่วมตัดสินใจ การร่วมวางแผน การร่วมทำ การร่วมตรวจสอบประเมินผล และการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน
4. ปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ นโยบายของรัฐบาล มีผลต่อการร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน กฎหมาย/ระเบียบ/ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง มีผลต่อการร่วมรับผิดชอบ เจ้าหน้าที่และกลไกของรัฐและเอกชน มีผลต่อการร่วมคิด การร่วมรับประโยชน์ การร่วมรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน และสถาบันการศึกษา มีผลต่อการร่วมทำ

3.4 การพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

จากการศึกษา เครือข่ายคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล จังหวัดขอนแก่น (สันติ อุทัยพันธุ์. 2546) พบว่า

1. ปัจจัยแวดล้อมเครือข่ายคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านระดับตำบลที่สำคัญ คือ
 - 1.1 ปัจจัยภายใน ได้แก่ ผู้นำมีจิตสาธารณะ อุดมการณ์ เสียสละ มีจิตใจเป็นธรรม เข้าใจปัญหา
 - 1.2 ปัจจัยภายนอก ได้แก่ รัฐมีนโยบายสนับสนุนการจัดตั้งเครือข่ายที่ชัดเจน การสนับสนุนของรัฐเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะประสบการณ์ สมาชิกเครือข่ายมีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบและความสามัคคี

2. วิธีการและรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับศักยภาพของเครือข่าย

2.1 การสร้างกระบวนการเรียนรู้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านโดยบทบาทของเครือข่ายมีทั้งวิธีการเรียนรู้ที่ดำเนินการตามศักยภาพที่เป็นจริงของเครือข่ายและวิธีการเรียนรู้ร่วมกับสถาบันการศึกษา เนื่องด้วยศักยภาพและขีดความสามารถของเครือข่ายน้อย

2.2 วิธีการเรียนรู้โดยวิธีการกลุ่ม รูปแบบที่เหมาะสม ได้แก่ การเยี่ยมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การประชุมแบบทางการและไม่เป็นทางการ การจัดเวทีเครือข่ายกองทุน

2.3 วิธีการเรียนรู้ร่วมกับสถาบันการศึกษา รูปแบบที่เหมาะสม ได้แก่ การฝึกอบรมระยะสั้น การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

3.5 บทบาทเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบลกับการสร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพระดับตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด (อำนาจ ทองเบญญู. 2546) จากการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยแวดล้อมและศักยภาพที่แท้จริงขององค์กรเครือข่ายคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล พบว่า

- ปัจจัยแวดล้อมภายใน ทุกปัจจัยมีความสำคัญในระดับมาก และปัจจัยย่อยต่าง ๆ ที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ด้านโครงสร้างขององค์กรต้องมียอดประกอบคณะกรรมการองค์กรเครือข่ายควรมีผู้แทนกองทุนที่เกิดขึ้นจากความพร้อมและความต้องการของกองทุนหมู่บ้านครบทุก หมู่บ้าน

- ปัจจัยแวดล้อมภายนอก ทุกปัจจัยมีความสำคัญในระดับมาก มีเพียงปัจจัยย่อยด้านความต้องการสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของตลาดภายนอกชุมชนท้องถิ่น จะมีความสำคัญระดับปานกลาง

2. การบริหารจัดการด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาตนเองและมีศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนมีระดับดีถึงดีเยี่ยม

4. การอภิปรายผล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์

1. จากการศึกษาค้นคว้าพบว่าในปี 2544 ซึ่งเป็นปีแรกที่มีการประกาศใช้นโยบายกองทุนหมู่บ้านอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2544 ไม่พบว่ามีวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน นั้นแสดงให้เห็นว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน จำเป็นที่จะต้องเกิดการนำไปปฏิบัติ (Implementation) แล้วในระดับหนึ่ง จึงจะเหมาะสมกับการศึกษาวิจัย ซึ่งจะเห็นได้ว่าในปี 2545 ซึ่งเป็นปีที่ 2 นับจากมีการประกาศใช้นโยบาย ได้มีการศึกษาวิจัย ร้อยละ 19.0 และในช่วงปี 2546 ซึ่งเป็นปีที่นโยบายกองทุนหมู่บ้านถูกนำไปปฏิบัติอย่างกว้างขวาง และเป็นนโยบายที่ได้รับการจับตามองจากสังคม จึงทำให้วิทยานิพนธ์ที่ศึกษาในช่วงดังกล่าวเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 52.4 และสูงสุดในช่วงนับตั้งแต่มีการประกาศใช้นโยบายดังกล่าว ในทางกลับกันในปี 2547 จะเห็นว่าม้งงานวิจัยลดลงเหลือเพียง 23.8 และต่ำสุดในปี 2548 เหลือเพียง ร้อยละ 4.8

จะเห็นว่างานวิจัยมีจำนวนลดลงเรื่อย ๆ อาจจะเนื่องมาจาก ระยะดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน ที่รัฐบาลได้ตั้งไว้คือ ระยะที่ 1 ระยะจัดตั้ง (ปี 2544 – 2545) ระยะที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพ (ปี 2545 - 2546) ระยะที่ 3 การสร้างความเข้มแข็ง (ปี 2546 – 2547) (กรมพัฒนาชุมชน. 2547: 2-3) ซึ่งหมดระยะดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านแล้ว ประกอบกับได้มีผู้ศึกษางานวิจัยเรื่องนี้ไว้เป็น จำนวนมากแล้วจึงทำให้มีผู้สนใจในเรื่องกองทุนหมู่บ้านลดน้อยลง

2. สาขาวิชาที่มีงานวิจัยศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน มีด้วยกัน 10 สาขาวิชา พบว่า สาขาวิชาที่มีการศึกษาเรื่องนโยบายกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด ได้แก่ สาขาวิชาส่งเสริมการ เกษตร และสาขาวิชารัฐศาสตร์ เช่น เรื่องความเชื่อมโยงของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับการ ดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร: ศึกษากรณี จังหวัดนครปฐม (กิตติพงษ์ โตโพธิ์ไทย. 2546: บทคัดย่อ) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองในจังหวัดกระบี่ และประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน: ศึกษา จากความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน หมู่ 5 ตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท (มีนา ชะเอม. 2546: บทคัดย่อ) เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 28.6 เท่ากัน รองลงมา ได้แก่ สาขาวิชาพัฒนา สังคม ร้อยละ 9.5 ส่วนสาขาวิชาที่เหลือเป็นจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 4.8 จากการศึกษาวิจัยเรื่องนโยบายกองทุนหมู่บ้าน พบว่ามีสาขาวิชาที่หลากหลายที่ให้ความสนใจ ฉะนั้น ไม่เพียงเรื่อง ๆ หนึ่งจะมีประเด็นให้ศึกษาอย่างกว้างขวางเท่านั้น ยังเกี่ยวข้อง สัมพันธ์กับองค์ความรู้ต่าง ๆ มากมายอีกด้วย การศึกษาเรื่องนโยบายกองทุนหมู่บ้านจึงเป็นหนึ่งใน ประเด็นที่ควรถูกศึกษาแบบสหสาขาวิชา (Multi-disciplinary) เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหา และมีมิติใน การวิเคราะห์และอธิบายที่ลึกซึ้งและครอบคลุม เช่น สาขาวิชานิติศาสตร์ ศึกษาเรื่องกฎหมายของ กองทุนหมู่บ้าน สาขาวิทยาการจัดการ ศึกษาการจัดการกองทุนหมู่บ้าน สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้ทราบถึงความหลากหลาย ถึงองค์ความรู้ที่แตกต่างกัน

3. ในด้านของภาคที่มีการศึกษาวิจัย พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่สนใจศึกษาภาคตะวันออก เฉียงเหนือมากที่สุด ร้อยละ 42.9 และน้อยที่สุดคือ ภาคตะวันออก ร้อยละ 4.8 จากการศึกษาของ ธนากรโลก โดยการสำรวจใน 5 พื้นที่ของประเทศไทย ที่มีลักษณะการพัฒนาแตกต่างกัน ระบุว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นภาคที่ยากจนสูงสุด โดยเมื่อปี 2529 ดัชนีความยากจนอยู่ที่ 48% เกือบครึ่งของภาค ในขณะที่ปี 2542 อยู่ที่ 31% และจากการสำรวจปี 2541 ยังพบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีคนจนคิดเป็น 2 ใน 3 ของประชากรทั่วประเทศ และอีกสาเหตุหนึ่งพบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีปัญหาทางปฏิบัติมากที่สุด ทั้งในด้านการส่งคืนเงินยืมตามเวลา ปัญหาการทวงเงิน ยืม การจัดทำบัญชี การอนุมัติเงินยืมและการมีหนี้สินจากแหล่งอื่น (ประจักษ์ ผลเรือง. 2545: 3-16) จากการศึกษาต่าง ๆ เหล่านี้อาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้วิจัยส่วนใหญ่เลือกที่จะศึกษาภาค ตะวันออกเฉียงเหนือเป็นส่วนใหญ่

4. ประเภทของการวิจัย จากการศึกษาพบว่า งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุน หมู่บ้านมีรูปแบบเป็นการวิจัยเชิงสำรวจสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาได้แก่ การวิจัยเชิง ปริมาณและเชิงคุณภาพ ร้อยละ 28.6 และการวิจัยเชิงปริมาณ ร้อยละ 23.8 และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ร้อยละ 4.8 จากข้อมูลที่ได้ พบว่า แม้ว่าจะมีวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านอยู่ถึง 21 ชิ้น แต่รูปแบบในการวิจัยยังไม่หลากหลายนัก ส่วนใหญ่ยังเป็นการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเป็นหลัก เปรียบเทียบกับการศึกษาวิจัยในประเด็นอื่น ๆ ยังมีงานวิจัยอีกหลายประเภทที่ยังไม่ได้ถูกนำมาใช้ในการวิจัย เช่น การวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลภายใต้สภาพการจำลองสถานการณ์จริงให้สามารถควบคุมตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้เพื่อให้ผลการวิจัยตรงตามวัตถุประสงค์ น่าจะเป็นประเภทของการวิจัยที่เหมาะสมกับการวิจัยกองทุนหมู่บ้าน

5. ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์ จากการศึกษพบว่าประเด็นที่มีการศึกษาวิเคราะห์มากที่สุด มีด้วยกัน 2 ประเด็น ได้แก่ 1) เรื่องการดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และ 2) ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น ความคาดหวัง ในกองทุนหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 14.0 เท่ากัน ขณะที่ประเด็นที่มีการศึกษาวิเคราะห์น้อยที่สุด มีด้วยกัน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) เรื่อง การดำเนินการประชาสัมพันธ์กองทุนหมู่บ้าน 2) การตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และ 3) การศึกษาความเป็นมาของนโยบายกองทุนหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.3 เท่ากัน จากประเด็นที่ศึกษาวิจัยพบว่า ผู้วิจัยโดยส่วนใหญ่พยายามตอบคำถามเรื่องการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากการบริหารจัดการถือเป็นกลไกสำคัญของการนำนโยบายไปปฏิบัติ และยังมีการศึกษาในเชิงการรับรู้ (Perspective) และทัศนคติ (Attitude) ของประชาชนเพื่อหาคำตอบว่าการดำเนินนโยบายดังกล่าว ได้มีการสร้างความชัดเจนให้กับประชาชน ผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายมากน้อยเพียงใด รวมทั้งหลังจากดำเนินการไปแล้วประชาชนมีความพึงพอใจกับนโยบายเพียงใด นอกจากนี้ยังมีการศึกษา เรื่องความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบาย ว่าสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและปัจจัยใด

ในทางกลับกัน ผู้วิจัยยังไม่พบว่าม้งงานวิจัยชิ้นใดที่ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการทุจริต การคอร์รัปชัน ความเป็นธรรม ความโปร่งใส ซึ่งน่าจะเป็นผลพวงจากกองทุนหมู่บ้านอีกประการหนึ่ง เช่น ประธานกองทุน คณะกรรมการกองทุนมีการยกยอกเงินที่สมาชิกรับไปใช้ส่วนตัวหรือไม่ มีการออกใบเสร็จรับเงินให้สมาชิกที่นำเงินกู้มาคืนหรือไม่ เงินเข้าบัญชีกองทุนหรือไม่ ไม่ปล่อยกู้กันแต่ในวงศาคณาญาติ เพื่อนพ้องหรือไม่ เป็นต้น

6. กลุ่มตัวอย่างที่ถูกใช้ศึกษามากที่สุด คือ สมาชิกครัวเรือน สมาชิกสมทบที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาคือ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา คิดเป็นร้อยละ 28.2 ขณะที่กลุ่มที่ถูกใช้ศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุด คือ สมาชิกครัวเรือน สมาชิกสมทบที่ไม่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และผู้วางแผน ผู้ดูแลนโยบาย ร้อยละ 2.6 ซึ่งอาจกล่าวอีกอย่างได้ว่า การศึกษาที่ผ่านมาเป็นการศึกษาในระดับผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ หรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายเป็นส่วนใหญ่ แต่ในระดับผู้กำหนดนโยบาย (คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กทบ.) เช่น รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งดำรงตำแหน่งประธานกองทุนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ตำแหน่งรองประธานหรือเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ตำแหน่งกรรมการและเลขานุการ) ข้าราชการตามหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับชาติ เช่น ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้อำนวยการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ยังไม่ถูกใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากความยากลำบากในการเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยเฉพาะในระดับผู้กำหนดนโยบาย ที่ผู้วิจัยจะต้องศึกษาเพื่อทราบตั้งแต่การกำหนดนโยบาย ความคิดเบื้องหลังของนโยบาย ฯลฯ เพื่อที่จะศึกษาความเป็นเหตุเป็นผล (Rational) ของนโยบายซึ่งเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ที่ต้องอาศัยศักยภาพของผู้ทำการวิจัยและความร่วมมือของกลุ่มตัวอย่างที่ได้กล่าวมาข้างต้น

7. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาพบว่า วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้มากที่สุด คือ การใช้แบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 36.2 รองลงมาคือ การศึกษาจากเอกสาร คิดเป็นร้อยละ 25.5 รองลงมาคือ การสัมภาษณ์ ร้อยละ 23.4 ขณะที่การใช้แบบทดสอบ คือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ถูกใช้น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.1 จากการศึกษาพบว่า มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบอื่น ๆ ร้อยละ 4.3 คือ วิธีการตรวจสอบและวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ การจัดเวที และ Focus Group

อย่างไรก็ตามหากแบ่งตามการได้มาซึ่งข้อมูล จะพบว่า ทุกวิธีการเก็บข้อมูลใช้เครื่องมือที่นำไปสู่การได้มาซึ่งข้อมูลของปัจเจกบุคคล (Individual) ยกเว้น วิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการแก่กองทุนหมู่บ้านของเครือข่ายคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล จังหวัดขอนแก่น ของนายสันติ อุทัยพันธ์ ที่ใช้การเก็บข้อมูลแบบการประชุมกลุ่ม (Focus Group) (ซึ่งถูกจัดอยู่ในวิธีการเก็บข้อมูลแบบอื่น ๆ) ที่เป็นเครื่องมือที่นำไปสู่การได้ข้อมูลแบบเป็นกลุ่ม (Group) ซึ่งก็มีข้อดี – ข้อเสีย ต่างกัน คือ การได้ข้อมูลจากกลุ่มแม้ว่าข้อมูลจะมีความหลากหลายมากกว่า และใช้เวลาในการเก็บข้อมูลน้อย (แต่เตรียมการนานกว่า) แต่อาจจะไม่ได้ข้อมูลเชิงลึกได้ หากกลุ่มดังกล่าวถูกครอบงำจากผู้ให้ข้อมูลที่มีอำนาจ หรืออิทธิพลเหนือกว่าผู้ให้ข้อมูลคนอื่น ๆ ซึ่งอาจทำให้ข้อมูลดังกล่าว ถูกบิดเบือน (Distortion) ได้และการประชุมกลุ่มผู้ดำเนินการประชุมกลุ่มก็ต้องมีความรู้ ความสามารถในการตั้งคำถามจากผู้เข้าร่วม

8. ผลการศึกษาประเภทการวิจัยที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาในแต่ละสาขาวิชา ของงานวิจัยจำนวน 21 เล่ม ผลการศึกษาพบว่า

- สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร ใช้ประเภทการวิจัย 3 ประเภทเท่า ๆ กัน คือ การวิจัยเชิงสำรวจ การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ร้อยละ 33.3

- สาขาวิชาพัฒนาคอครัวและสังคม จะใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นวิธีการวิจัยเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 100.0

- สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาพัฒนศาสตร์ จะใช้การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเป็นวิธีการวิจัยเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 100.0

- สาขาวิชารัฐศาสตร์ ประเภทการวิจัยส่วนใหญ่ที่สาขาวิชานี้เลือกใช้ คือ การวิจัยเชิงสำรวจ ถึงร้อยละ 50.0 รองลงมาคือการศึกษาเชิงปริมาณ ร้อยละ 33.3 และการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ร้อยละ 16.7 ตามลำดับ

- สาขาวิชาพัฒนาสังคม จะใช้การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นวิธีการวิจัย ร้อยละ 50.0 เท่ากัน

- สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคมและสาขาวิชานโยบายสาธารณะ จะใช้การวิจัยเชิงสำรวจเป็นวิธีการวิจัยเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 100.0

- สาขาสื่อสารมวลชน และสาขาวิชานวัตศึกษและการพัฒนาจะการใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นวิธีการวิจัยเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 100.0

จากการศึกษาพบว่าการเลือกประเภทของการวิจัยนั้น ขึ้นอยู่กับว่าผู้วิจัยต้องการได้รับคำตอบอะไรจากการวิจัย อย่างไรก็ตาม การศึกษาในบางประเด็นเราสามารถผสมผสานวิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้ เช่น งานวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน (ประจักษ์ ผลเรื่อง. 2545: บทคัดย่อ) ที่จำเป็นต้องมีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพผสมกัน ซึ่งจะทำงานวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

9. ผลการศึกษาเพื่อดูประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาในแต่ละสาขาวิชา ของงานวิจัยจำนวน 21 เล่ม ผลการศึกษพบว่า

- สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์มากที่สุด ร้อยละ 17.6 คือ 1)ศักยภาพการดำเนินงานของเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน และ 2)ศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคมของสมาชิกและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

- สาขาวิชาพัฒนารอบครัวและสังคม มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เพียงประเด็นเดียว คือ ศึกษาพฤติกรรมการใช้เงินและการกักเก็บเงินกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 100.0

- สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เท่ากัน ร้อยละ 33.3 จำนวน 3 ประเด็น คือ 1)ศึกษาพฤติกรรมการใช้เงินและการกักเก็บเงินกองทุนหมู่บ้าน 2)ศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคมของสมาชิกและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 3)ผลกระทบต่อสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

- สาขาวิชารัฐศาสตร์ มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์มากที่สุด ร้อยละ 22.2 คือ เรื่องความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น ความคาดหวังในกองทุนหมู่บ้าน

- สาขาวิชาพัฒนาสังคม มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์มากที่สุด ร้อยละ 40.0 คือ ปัญหาและอุปสรรคของกองทุนหมู่บ้าน

- สาขาวิชาพัฒนาศาสตร์ มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เท่ากัน ร้อยละ 33.3 จำนวน 3 ประเด็น คือ 1)การดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน 2)ปัญหาและอุปสรรคของกองทุนหมู่บ้าน 3)สภาพแวดล้อมในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

- สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เท่ากัน ร้อยละ 50.0 คือ 1)ศักยภาพการดำเนินงานของเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน 2)ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น ความคาดหวังในกองทุนหมู่บ้าน

- สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เท่ากันร้อยละ 50.0 คือ 1)การมีส่วนร่วมของประชาชนในกองทุนหมู่บ้าน 2)สภาพแวดล้อมในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

- สาขาวิชาสื่อสารมวลชน มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เพียงประเด็นเดียว คือ การดำเนินงานประชาสัมพันธ์กองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 100.0

- สาขาวิชาชนบทศึกษาและการพัฒนา มีประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เพียงประเด็นเดียว คือ การดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 100.0

จากผลการศึกษา จะเห็นว่าสาขาวิชาบางสาขาไม่ได้ศึกษาในประเด็นที่ตนเองเกี่ยวข้อง เช่น สาขาวิชารัฐศาสตร์ จะศึกษาเรื่องความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น ความคาดหวังในกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งประเด็นที่สาขาวิชารัฐศาสตร์ควรจะศึกษาน่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเมือง หรือสาขาวิชาพัฒนาครอบครัวและสังคม ก็ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้เงินและการกักเงินกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเรื่องดังกล่าวน่าจะเป็นของสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ถ้าเกิดผู้วิจัยแต่ละท่านสามารถเลือกประเด็นให้เกี่ยวข้องตรงกับสาขาที่ผู้วิจัยศึกษาอยู่อาจจะทำให้ได้ข้อมูลใหม่ ๆ และลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

ตอนที่ 2 การสังเคราะห์ข้อค้นพบจากงานวิจัย โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ในการสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จำแนกหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ของนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ได้ 3 หัวข้อ ดังนี้

1. ด้านการบริหาร

1.1 ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น ความคาดหวังในกองทุนหมู่บ้าน

จากการศึกษา พบว่า สมาชิกกองทุนมีระดับความรู้ความเข้าใจต่อกองทุนหมู่บ้านโดยส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนั้นยังพบว่า ปัจจัยด้านภูมิหลังของผู้ให้ข้อมูล อาทิเช่น อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา มีผลต่อความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็นต่อกองทุนหมู่บ้าน

ในปัจจัยด้านอายุ พบว่า ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าจะมีความรู้ความเข้าใจแตกต่างกับผู้ที่มีอายุมากกว่า ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงว่าใครมีความรู้มากกว่าใครแต่ผลที่ได้คือ ระดับการรับรู้ข่าวสารนโยบายที่แตกต่างกัน ความสนใจข่าวสารบ้านเมืองที่แตกต่างกัน อาทิเช่น ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าจะได้รับความรู้ ความเข้าใจ จากการศึกษเล่าเรียน จะเห็นว่าในช่วงที่มีการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านเข้ามาใช้ รัฐบาลได้กำหนดให้มีบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน เพื่อช่วยในการศึกษาวิจัยกองทุนหมู่บ้านและนำความรู้ที่ได้กลับมาใช้ในหมู่บ้านตนเอง

นอกจากนั้นปัจจัยด้านอาชีพของผู้ให้ข้อมูลก็มีผลต่อระดับความรู้ ความเข้าใจของประชาชน โดยพบว่าอาชีพเกษตรกร อาชีพรับจ้างเป็นอาชีพที่ให้ความสำคัญ และมีความรู้ ความเข้าใจในกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด เหตุผลสำคัญน่าจะมาจากอาชีพดังกล่าวเป็นอาชีพที่ต้องการใช้ประโยชน์จากเงินกองทุนมากที่สุด อีกทั้งการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านก็มีเงื่อนไขในการกู้ที่ผ่อนปรนกว่าเงินกู้แบบอื่น ส่วนในด้านระดับการศึกษา พบว่า สมาชิกของกองทุนส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เนื่องจากไม่แน่ใจว่าตนเองทราบข้อมูลที่แท้จริงและกลัวว่าจะให้ข้อมูลผิดพลาด

ส่วนความคาดหวังต่อกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน พบว่า สมาชิกกองทุนมีความคาดหวังต่อกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับสูง โดยหวังที่จะได้เงินนำไปประกอบอาชีพและสร้างรายได้

จากผลการศึกษาข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า การดำเนินงานนโยบายกองทุนหมู่บ้านที่ผ่านมายังประสบปัญหาในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้แก่คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ยังทำได้ไม่ดีนัก ส่วนหนึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่า สมาชิกของกองทุนหมู่บ้านที่ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร และมีการศึกษาเพียงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นกลุ่มประชากรที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการ ฉะนั้นในการดำเนินการของภาครัฐและผู้กำหนดนโยบาย (Policy Maker) จะต้องให้การสนับสนุนทางวิชาการ โดยเฉพาะองค์ความรู้ในการบริหารจัดการ การสร้างอาชีพที่หลากหลาย ที่สำคัญจะต้องส่งเสริมความคิดเห็นและจิตสำนึกของชุมชนเพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวก่อให้เกิดประโยชน์แก่คนหมู่มาก (collective benefit) มากกว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์ของปัจเจกบุคคล (individual benefit) ที่ได้รับการคัดเลือกให้ได้กู้เงิน

นอกจากการสนับสนุนจากภาครัฐแล้ว การดำเนินการโดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมจากสมาชิกและประชาชนในหมู่บ้าน นอกจากจะทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งแล้ว ยังเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และส่งเสริมกระบวนการตรวจสอบ และช่วยสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับประชาชนต่อนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปพร้อมๆ กันอีกด้วย

1.2 การตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีด้วยกันหลายประการ อาทิเช่น บทบาทผู้นำชุมชน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน ความคาดหวังเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

ปัจจัยที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกองทุน คือ บทบาทของผู้นำชุมชน ฉะนั้นวิธีการที่อาจจะถือเป็นทางลัดในการเพิ่มสมาชิกให้กับกองทุนหมู่บ้าน คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องกองทุนหมู่บ้านให้แก่ผู้นำชุมชน โดยเฉพาะการบริหารจัดการเงินกองทุน การสร้างโครงสร้างคณะกรรมการ ฯลฯ

เนื่องจากในสังคมชนบท ประชาชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในประเด็นที่มีความซับซ้อนมากนัก และจำนวนมากมีอคติต่อโครงการของรัฐ ที่เห็นว่ามันนำไปสู่ปัญหามากกว่าที่จะเป็นไปเพื่อช่วยเหลือประชาชน ซึ่งผู้นำชุมชนเป็นบุคคลสำคัญที่มีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจของคนในชุมชน ดังนั้นการสร้างความรู้และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้นำจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเข้ามาเป็นสมาชิกของประชาชนในชุมชน

1.3 การดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านบุคคล การบริหารจัดการ และความเข้มแข็งของชุมชนล้วนเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งกองทุนหมู่บ้านที่จะประสบความสำเร็จต้องอาศัยชุมชนในท้องถิ่น ที่มีความรู้

ความเข้าใจจุดประสงค์ของกองทุนอย่างชัดเจนก่อน แต่ที่ผ่านมาพบว่า ชุมชนยังไม่เข้าใจ สนใจ แต่ว่าทำอย่างไรจะได้เงินมาใช้มากกว่า ซึ่งผลเสียที่เกิดขึ้นก็คือ ทำให้ประเทศชาติสูญเสียงบประมาณไปโดยเปล่าประโยชน์ และที่แย่ไปกว่านั้นคือเกิดความขัดแย้งภายในชุมชน

1.4 ศักยภาพการดำเนินงานของเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน

จากการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาตนเอง (local wisdom) คือ ปัจจัยสำคัญของการดำเนินงาน เนื่องจากแต่ละชุมชน ย่อมมีลักษณะพิเศษ และลักษณะเฉพาะ (uniqueness) ของตนเอง เช่น ประชากรส่วนใหญ่ทำอาชีพประมง หรือเพาะปลูก เป็นต้น การดำเนินงานที่อาศัยองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับชุมชนของตนจึงเป็นปัจจัยสำคัญของการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งกองทุนหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จ คือ อาศัยการจัดการโดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับความรู้สากล

นอกจากนั้นการสร้างจิตสำนึกของชุมชน (local consciousness) ก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน การดำเนินการจะต้องเป็นไปเพื่อส่วนรวมมากกว่า ซึ่งจะช่วยป้องกันการแย่งชิงเงินทุนกันเพื่อนำไปสร้างประโยชน์ให้กับตนเอง และเงินดังกล่าวก็สูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์ พร้อมกับการแตกแยกภายในชุมชน

นอกจากนั้นกองทุนหมู่บ้านต้องอาศัยด้านดีของ “ระบบอุปถัมภ์” นั่นคือ ประชาชนจะต้องให้การสนับสนุนเกื้อกูลกันโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์อันมีฐานบนความเป็นพี่น้อง เครือญาติสายเลือด เครือญาติทางวัฒนธรรม ความเป็นเผ่าพันธุ์เดียวกัน ความเป็นคนท้องถิ่นเดียวกัน

1.5 ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารกองทุนหมู่บ้าน จากการศึกษพบว่า ส่วนใหญ่จะมีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1. ระเบียบกองทุน มีความซับซ้อนยุ่งยากในการขอกู้ยืมเงินและบริหารกองทุน
2. สมาชิกขาดความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการ
3. กรรมการกองทุนขาดประสบการณ์ ทักษะการปฏิบัติงาน
4. ขาดความรู้ ความเข้าใจในการทำทะเบียน บัญชี การบริหารจัดการกองทุน
5. ไม่มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับระเบียบกองทุนหมู่บ้านได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอ
6. ขาดการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์จำเป็นในการทำงาน
7. สมาชิกกองทุน ขาดความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วม

2. ด้านเศรษฐกิจ

2.1 ศึกษาพฤติกรรมการใช้เงินและการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาไม่เกินระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สำหรับพฤติกรรมการนำเงินกู้ไปใช้ส่วนใหญ่ใช้เงินกู้ไปเพื่อกิจกรรมทางด้านเกษตรกรรม อาทิเช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงโค กระบือ นอกจากนั้นยังพบว่ามีบางรายใช้เงินกู้ไปเพื่อเก็บออม รวมทั้งนำไปเพื่อใช้หนี้

ส่วนพฤติกรรมการชำระเงินกู้ พบว่า สมาชิกที่ชำระเงินคืนแก่กองทุนได้ นอกจากจะต้องมีการวางแผนการใช้จ่ายเป็นอย่างดีแล้ว ยังมีลักษณะคือ มีอาชีพอยู่แล้วเพียงนำเงินกู้มาลงทุนเพิ่มเติม โดยเฉพาะการซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือในการทำมาหากิน เช่น เครื่องตัดหญ้า อุปกรณ์ตัดเย็บเสื้อผ้า อุปกรณ์ช่างเสริมสวย เป็นต้น

ในทางตรงกันข้ามสำหรับสมาชิกที่ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ยืมได้ นอกจากจะไม่มีการวางแผนการลงทุนที่ดีแล้ว ยังมีปัญหาในการประกอบอาชีพอีกด้วย เช่น ผลผลิตสินค้าไม่ได้มาตรฐาน หรือสินค้าการเกษตรราคาตกและที่สำคัญคือใช้เงินกู้ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์

จากการศึกษาโดยภาพรวม พบว่า การได้รับเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านทำให้ครัวเรือนที่ได้รับเงินกู้และไม่ได้รับเงินกู้ยังมีลักษณะทางเศรษฐกิจเหมือนกัน คือ มีรายจ่ายเพิ่มขึ้น เงินออมลดลง แต่การได้รับเงินกลับยังทำให้ ผู้ได้รับเงินกู้มีหนี้สินเพิ่มขึ้น ซึ่งประเด็นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ต้องมีการสนับสนุนจากภาครัฐในการส่งเสริมอาชีพ และการบริหารจัดการเงินทุน

ในด้านการเพิ่มทุนให้แก่แต่ละกองทุน ควรพิจารณาว่า หมู่บ้านนั้นมีการบริหารจัดการและมีวินัยทางการเงินที่ดีหรือไม่ ที่สำคัญการเพิ่มทุนให้ ควรพิจารณาควบคู่กับแนวทางการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินแต่ละแห่ง

นอกจากนั้น พบว่า กองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่จะชำระเงินตรงตามกำหนด อาจเนื่องมาจากแต่ละกองทุนได้ยึดระเบียบนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเศรษฐกิจชุมชน พ.ศ.2541 ที่ได้กำหนดให้เงินดังกล่าวเป็นเงินกู้ยืม และมีการทำสัญญา รวมทั้งในสัญญายังกำหนดการส่งคืนไว้ค่อนข้างชัดเจน

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า ทั้งสมาชิกและกรรมการของกองทุน ต่างเชื่อว่า การใช้เงินกู้ยืมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ค่อนข้างสูง นั่นคือเป็นไปเพื่อการประกอบอาชีพ/พัฒนาอาชีพ อย่างไรก็ตามการนำเงินกู้ไปใช้กลับไม่ทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น ฉะนั้นควรมีการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยเฉพาะในด้านวิชาการ ที่จะช่วยส่งเสริมให้สมาชิกของชุมชนมีอาชีพสุจริตที่นำไปสู่การสร้างรายได้ ที่สำคัญรายได้ดังกล่าวก่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม มากกว่าเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคล

ข้อเสนอแนะที่ได้ คือ 1)ควรมีการเพิ่มวงเงินกู้ ให้เพียงพอต่อการนำไปประกอบอาชีพหรือพัฒนาอาชีพได้อย่างแท้จริง 2)ขยายระยะเวลาในการชำระเงินกู้ให้มากกว่าเดิม

2.2 ปัญหาและอุปสรรคด้านเศรษฐกิจของกองทุนหมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่จะมีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1. เกิดจากปัญหาภัยธรรมชาติ
2. ราคาผลผลิตตกต่ำ เนื่องจากมีผู้ประกอบอาชีพเดียวกันหลายราย
3. ต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากมีผู้ประกอบอาชีพเดียวกันหลายราย
4. มีเงินทุนจำกัด ไม่เพียงพอต่อความต้องการ การกำหนดวงเงินทุน 1 ล้านบาทเท่ากันทุกหมู่บ้าน โดยไม่คำนึงถึงจำนวนครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้านทำให้แต่ละหมู่บ้านที่มีขนาดแตกต่างกัน
5. ระเบียบกองทุน มีความซับซ้อนยุ่งยากในการขอกู้ยืมเงินทุนและบริหารกองทุน
6. หนี้สินเพิ่มขึ้นทั้งใน/นอกระบบ
7. กู้เงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์
8. เกิดแหล่งเงินทุนนอกระบบ

3. ด้านสังคม

3.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในกองทุนหมู่บ้าน

จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชนในกองทุนหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นการริเริ่ม คัดค้าน การพัฒนาและการแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยภาพแล้วอยู่ในระดับสูง คือกองทุนหมู่บ้านนั้นทำงานกันอย่างมีส่วนร่วม

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการกองทุนหมู่บ้าน มีด้วยกันหลายประการ อาทิ เช่น ภูมิหลังของแต่ละบุคคล เช่น การนับถือศาสนา อาชีพ รวมทั้งปัจจัยภายนอกอื่น ๆ เช่น นโยบายของรัฐบาล กฎหมาย/ระเบียบ/ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่และกลไกของรัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา ล้วนมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน

ฉะนั้นการสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน จึงต้องอาศัยทั้งปัจจัยส่วนบุคคลที่เหมาะสม และนโยบายและมาตรการจากภาครัฐที่เอื้อต่อประชาชน นอกจากนั้นหน่วยงานและสถาบันการศึกษาในชุมชนยังเป็นภาคส่วนสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะการทำหน้าที่ตัวกลางในการเชื่อมโยงสมาชิกและคณะกรรมการ รวมทั้งยังช่วยสนับสนุนทางด้านวิชาการได้อีกด้วย

3.2 สภาพแวดล้อมในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กรเครือข่ายคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล ได้แก่

- ปัจจัยภายใน ได้แก่

1) ผู้นำ

- มีจิตสาธารณะ เสียสละ เป็นธรรม
- เข้าใจปัญหา วัตถุประสงค์ เป้าหมายขององค์กร

- มีที่มาโดยวิธีการที่โปร่งใส
- มีการบริหารงานที่ยืดหยุ่น
- 2) สมาชิก
 - ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 - มีจิตสำนึกที่คำนึงถึงส่วนรวม
- 3) โครงสร้างองค์กร
 - โครงสร้างแบบผสม โดยมาจากผู้แทนของทุกหมู่บ้าน
- ปัจจัยภายนอก ได้แก่
 - 1) การสนับสนุนจากภาครัฐ
 - ส่งเสริมการจัดตั้งเครือข่าย
 - พัฒนาความรู้ ทักษะ ประสิทธิภาพ ของสมาชิก
 - มีนโยบายส่งเสริมการดำเนินงาน
 - 2) กลไกตลาด
 - มีความต้องการสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ของชุมชน

โดยสรุปความสำเร็จในการดำเนินงานจะต้องมาจากชุมชนที่มีผู้นำและสมาชิกที่มีจิตสำนึกสาธารณะและมีภาครัฐหรือภาคส่วนภายนอกที่มีเงื่อนไขและกลไกที่เอื้อต่อการดำเนินงาน ซึ่งการกระจายอำนาจ (Decentralization) ให้ชุมชน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วม (Public Participation) จะช่วยทำให้เกิดเอกภาพ (Unity) ในการทำงาน และเป็นการส่งเสริมกลไกในการตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของนโยบายกองทุนหมู่บ้าน

5. ข้อเสนอแนะทั่วไป

5.1 ควรมีการศึกษาวิจัยในระดับผู้กำหนดนโยบาย (Policy-decision maker) ให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดการตรวจสอบว่า นโยบายที่เกิดขึ้นและถูกนำไปปฏิบัติสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของผู้กำหนดนโยบายหรือไม่ รวมทั้งมีผลที่ไม่ได้ตั้งใจ (Unintended Consequence) ทั้งด้านดีและด้านลบเกิดขึ้นหรือไม่อย่างไร

5.2 ยังขาดการศึกษาเชิงเปรียบเทียบเหตุและผล ระหว่างกองทุนหมู่บ้านมากกว่า 1 แห่ง ทั้งนี้เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลว เช่น ผู้นำชุมชน ประชาชนในหมู่บ้าน วัฒนธรรมชุมชน ฯลฯ ซึ่งการศึกษาดังกล่าวจะทำให้เกิดการกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best – practices) ในการดำเนินนโยบายกองทุนหมู่บ้านอีกด้วย

5.3 ควรมีการศึกษาประเด็นทางด้านการเมือง เช่น ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการทุจริต การคอร์รัปชัน ความเป็นธรรม ความโปร่งใส ของกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่ง

5.4 ควรมีการศึกษาโดยการผสมผสานองค์ความรู้จากหลายด้านแบบสหสาขาวิชา (Multi – disciplinary) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและครอบคลุมมากขึ้น

6. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

6.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ในระหว่างปี 2544 – 2548 เป็นการศึกษาเฉพาะงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ ที่จัดทำขึ้นโดยนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศ 24 มหาวิทยาลัย ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านที่เป็นงานวิจัยอื่น ๆ เช่น งานวิจัยที่เป็นการค้นคว้าอิสระงานวิจัยของสำนักงานวิจัยแห่งชาติ เพื่อให้ได้ความรู้ที่กว้างขึ้นและสามารถนำไปใช้ประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรแก้ว อัจฉรวัจน์. (2538). การวิเคราะห์งานวิจัยจีนศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2545). การบริหารจัดการทุนแบบมีอาชีพ กรณีศึกษา: กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2547). การบริหารจัดการทุนแบบมีอาชีพ กรณีศึกษา: กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.
- กรุณา มานะดี. (2546). ผลกระทบทางเศรษฐกิจของกองทุนหมู่บ้าน: กรณีศึกษาบ้านกุดไข่นุ่น อำเภอเขวาสี จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>
- กษมา นิลแดง. (2544). การศึกษาพัฒนาการและการสังเคราะห์งานวิจัยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ.2528-2542. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>
- กิตติพงษ์ โตโพธิ์ไทย. (2546). ความเชื่อมโยงของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร: ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ส่งเสริมการเกษตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>
- ชไมพร เจริญครบุรี. (2546). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533- 2543. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ศึกษาศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ณรงค์ ภัคดีสรสิทธิ์. (2546). บทบาทของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการส่งเสริมอาชีพของประชาชนในพื้นที่แนวกันชนอุทยานแห่งชาติภูพาน จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ส่งเสริมการเกษตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>
- ณรงค์กร ชวาลสันติ. (2544). รายงานผลการศึกษามูลกระทบจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. ด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน.

- ณัฐพันธ์ วรณบวร. (2545). ความรู้ความเข้าใจและความคาดหวังของสมาชิกกองทุนมีต่อกองทุนหมู่บ้าน ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลบางวัว อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>
- ธารินี พลเยี่ยม. (2547). การสังเคราะห์งานวิทยานิพนธ์ทางการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>
- ธีระพล เพ็ญจันทร์. (2547). การสังเคราะห์งานวิจัย: การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พื้นฐานการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). การวิเคราะห์ทอิกิมาน (Meta-Analysis). กรุงเทพฯ: นิชนเอดเวอร์ไทซิงกรุ๊ป.
- บุญธรรม กิจปริดาภิรุตม์. (2546). คู่มือการวิจัยการเขียนรายงาน การวิจัยและวิทยานิพนธ์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- ประจักษ์ ผลเรือง. (2546). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ด. (พัฒนศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>
- ประสิทธิ์ พาโฮม. (2547). การศึกษาผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>
- ผดุงศักดิ์ ขุนเจริญ. (2545). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ส่งเสริมการเกษตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>
- พรทิภา นาคาศัย. (2547). การประเมินผลประสิทธิภาพ การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านชุมชนเมือง ศึกษาเฉพาะกรณี : การพิจารณาจัดสรรเงินกู้และจัดเก็บในพื้นที่จังหวัดชัยนาท. รายงานวิชาการหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง ปศส.2. กรุงเทพฯ: ห้องสมุดสถาบันพระปกเกล้า.
- พระมหาสุวัชร สายบุตร. (2547). การจัดการกองทุนหมู่บ้าน: กรณีศึกษา บ้านตราขุ หมู่6 ตำบลบ้านหม้อ อำเภอบรรพตบุรี จังหวัดสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ชนบทศึกษาและการพัฒนา). กรุงเทพฯ: สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>

- พิชัยยุทธ สิงห์สหาย. (2546). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: ศึกษาเฉพาะกรณีกิ่งอำเภอลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>
- พิษณุ หัตถสงเคราะห์. (2547). *ศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดหนองบัวลำภู*. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (การบริหารและนโยบายสังคม). กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>
- มนัสชนก ศรีอิสาน. (2547). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทตามนโยบายของรัฐบาล: ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเทศบาลเมืองขลุง จังหวัดจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (นโยบายสาธารณะ). ชลบุรี. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. บัณฑิตวิทยาลัย. (2547). *คู่มือการจัดทำปฏิญญาพันธกิจและสารนิพนธ์*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฯ.
- มีนา ชะเอม. (2546). *ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน: ศึกษาจากความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน หมู่ 5 ตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2537). *หลักการพัฒนาชุมชนและพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยอนุเคราะห์ไทย.
- วรเดช จันทรศร. (2530). *การปฏิรูปการบริหาร*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- วรรณชัย เพชรแก้ว. (2545). *พฤติกรรมการใช้เงินกองทุนหมู่บ้านของกลุ่มอาชีพ : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>
- วิภา ทองรัตน์. (2546). *การนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติ กรณีศึกษา ตำบลสทิงหม้อ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>
- วิษณุ จันทรโพธิ์. (2548). *การพัฒนาเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล: กรณีศึกษา ตำบลห้วยทอง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>

- ศุภชัย ยาวะประภาส. (2546). นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ ชำรงธัญวงศ์. (2543). นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- สันติ อุทัยพันธุ์. (2546). การพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนด้านการบริหารจัดการแก่งกองทุนหมู่บ้านของเครือข่ายคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ส่งเสริมการเกษตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>
- สิน พันธุ์พินิจ. (2547). เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: บริษัทจูนพับลิชชิง จำกัด.
- สุดา แป๊ะปอง. (2546). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการจัดการเงินกู้ยืมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของครอบครัวที่กู้ยืมเงินในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาคอร์วและสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>
- สุนา ณ สุโหลง. (2545). การสังเคราะห์งานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ. สืบค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2549. จาก ฐานข้อมูลห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
- สุนิสา จิมพลี. (2546). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน: ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>
- สุวิมล อุสกูล. (2545). วิเคราะห์การแก้ปัญหาเศรษฐกิจชนบทด้วยการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษา : หมู่บ้านในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ). กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>
- โสภิตา แจ้งชัด. (2547). การศึกษาวิเคราะห์การดำเนินงานประชาสัมพันธ์โครงการประชาสัมพันธ์การสร้างรายได้และการแก้ไขปัญหาความยากจน. วิทยานิพนธ์ ว.ม. (สื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>
- อภิรักษ์ วรดี. (2546). ศักยภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับการขยายวงเงินโดยกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ส่งเสริมการเกษตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>

- อรพินทร์ ใจสมุทร. (2542). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากการติดเชื้อเอชไอวีในเขตภาคเหนือตอนบนโดยวิธีวิเคราะห์ห่อภิมาณ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วิจัยและสถิติการศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>
- อาภรณ์. (2534). การวิจัยเชิงปฏิบัติการ. สืบค้นเมื่อ 8 กันยายน 2549, จาก <http://Secondary.kku.ac.th/sec4/actionresearch.htm>
- อำนาจ ทองเบญญ์. (2546). บทบาทเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบลกับการสร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพระดับตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ส่งเสริมการเกษตร). กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>
- Central Digital Collection of 24 Universities & CHE.* Retrieved August 8, 2006, from <http://www.index.dc.thailis.uni.net.th:8000/demscentral/>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

นโยบายกองทุนหมู่บ้าน

กว่าจะเป็นกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นับจาก พ.ศ. 2504 ประเทศไทยได้กำหนดให้มีแผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาประเทศ การพัฒนาทางเศรษฐกิจ และ สังคมในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1-7 ที่ผ่านมามีเกิดจากการนำทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และความสามารถเปรียบด้านแรงงานที่มีราคาถูกและมีอยู่อย่างเหลือเฟือ ของประเทศมาใช้สนับสนุนการพัฒนาและขยายฐานการผลิตทำให้ระบบเศรษฐกิจมีการขยายตัวในอัตราที่สูง แต่การเติบโตดังกล่าวนอกจากจะต้องแลกเปลี่ยนด้วยทรัพยากร ธรรมชาติที่ร่อยหลอ และเสื่อมโทรมลงเป็นอย่างมากและต้องมีการลงทุน เทคโนโลยีและการตลาดจากต่างประเทศ ในขณะที่ข้อจำกัดที่เป็นอยู่ของประเทศทั้งด้านการพัฒนาศักยภาพของคน การบริหารจัดการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการเสริมสร้างฐานทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพและประสิทธิภาพโดยรวม ของการพัฒนาประเทศอันจะนำไปสู่ขีดความสามารถ ในการแข่งขันของประเทศ ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ ความขัดแย้งในสังคมจากการ เลื่อมล้ำของรายได้และการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติที่ เหลืออยู่เพียงเล็กน้อยนั้นมากขึ้น รวมถึงการพัฒนาจะกระจุกอยู่เฉพาะพื้นที่ในเขตเมือง และชุมชนด้านอุตสาหกรรม ไม่เกิดการกระจายการพัฒนาสู่ชนบท ซึ่งเป็นพื้นที่ของคนส่วนใหญ่ของประเทศ เกิดการอพยพปัจจัยการผลิตของชุมชนโดยเฉพาะแรงงาน ซึ่งส่งผลถึงการแยกคนออกจากชุมชน ทำให้สรุปได้ว่าแม้การพัฒนาเศรษฐกิจจะบรรลุผลตาม ความมุ่งหมาย แต่ความสำเร็จดังกล่าวได้นำไปสู่ผลการพัฒนา ที่ไม่พึงปรารถนาทางด้านสังคม และการพัฒนานั้นอาจจะไม่ยั่งยืน เพราะคนในสังคมส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับผลประโยชน์จากกระบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่องกันมายาวนาน

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และความต่อเนื่องของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จึงได้ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ การพัฒนาใหม่ โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคน ทั้งในฐานะ ผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนา และเป็นผู้ได้รับประโยชน์ หรือผลกระทบโดยตรงจาก การพัฒนา จึงมุ่งเน้นการพัฒนาแบบองค์รวมที่มี "คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา" และมีกระบวนการที่บูรณาการทุกด้านในการเชื่อมโยงกัน ส่วนการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ให้มีความสามารถหรือประสิทธิภาพต่อการสร้างความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อนำไปสู่จุดหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนและความ อยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย

จากกระบวนทัศน์ใหม่ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และความต่อเนื่องของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 กับปรัชญาของนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการเสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง และเกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เสริมสร้างการเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม รวมถึงการ

กระจายอำนาจ ให้ท้องถิ่นและเป็นการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และวัตถุประสงค์การจัดตั้ง กองทุน 1 ล้านบาท เป็นแหล่ง เงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อ พัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือ เพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและ จำเป็นเร่งด่วนและสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุน สวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือ ชุมชน ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบการบริหาร จัดการเงินทุนของตนเอง เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้าน การเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพและ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต และเสริมสร้างศักยภาพ และความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ปรัชญาและวัตถุประสงค์

1. ปรัชญาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- 1) เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
- 2) ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
- 3) เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
- 4) เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคม
- 5) กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

2. วัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน สำหรับการลงทุน
 - พัฒนาอาชีพ สร้างงาน
 - สร้างรายได้ หรือ เพิ่มรายได้
 - ลดรายจ่าย
 - บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ
 - จัดระบบเงินกองทุน
 - บริหารจัดการเงินกองทุน
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตัวเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - การเรียนรู้
 - การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม
 - เสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง

4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานราก

- เสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

5) เกิดศักยภาพ / ความเข้มแข็งของประชาชนในหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง

- เศรษฐกิจ
- สังคม

สรุปสาระสำคัญการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านตามระเบียบว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

โครงสร้างของคณะกรรมการ มีกรรมการจำนวนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วยกรรมการทั้งชายและหญิงในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน และให้คณะกรรมการเลือกกรรมการด้วยกันเองเป็นประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เภรัญญิก และเลขานุการกองทุน

ที่มาของคณะกรรมการ มาจากการคัดเลือกเองของสมาชิก (เว้นแต่การเลือกในครั้งแรก) ซึ่งจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 โดยหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกนั้นให้เป็นไปตามข้อบังคับกองทุนซึ่งออกตามมติของที่ประชุมสมาชิก (เว้นแต่การเลือกในครั้งแรก)

คุณลักษณะของกรรมการกองทุน ต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบที่จะบริหารกองทุน ซึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้าน

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการกองทุน ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ที่สำคัญคือต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับเลือก มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ไม่มีประวัติเสียด้านการเงิน ไม่เป็นผู้เสียสิทธิเลือกตั้งเนื่องจากไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540

วาระการดำรงตำแหน่ง กรรมการกองทุนอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และจำดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 วาระมิได้

อำนาจหน้าที่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการกองทุน ออกระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุนโดยได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก สำรวจและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชนในเขตหมู่บ้านและของกองทุนอื่นๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้าน พิจารณาการให้กู้เงินตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กองทุนกำหนด ทำนิติกรรมสัญญาของกองทุน จัดหรือเรียกประชุมสมาชิก จัดทำบัญชีและส่งมอบเงินต่าง ๆ ที่เกิด

จากเงินที่ได้รับการจัดสรรมาคืนกองทุน และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

การจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชุดแรก

- ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านครัวเรือนละ 1 คน ซึ่งจะต้องมีผู้มาประชุมไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้าน
- ให้ที่ประชุมกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยให้ผู้ใหญ่บ้านและประชาคมหมู่บ้าน และคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ เป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำสนับสนุนให้การเลือกเป็นไปตามมติของชาวบ้าน โปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชุดแรกจะต้องดำเนินการยื่นขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งกองทุนต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายและเปิดบัญชีเงินฝากให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน หลังจากได้รับเลือก
- เมื่อครบ 1 ปี นับแต่วันที่เข้าดำรงตำแหน่ง ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชุดแรกจับสลากออกจำนวนกึ่งหนึ่ง

คุณสมบัติคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

ประชาชนร่วมกันคัดเลือกคนดีและมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- เป็นคณะกรรมการกองทุนเพื่อบริหารกองทุนของประชาชน
- เป็นผู้ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านหรือชุมชนมาไม่น้อยกว่า 2 ปี
- เป็นผู้ที่มีอายุ 20 ปี บริบูรณ์
- เป็นผู้ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ไม่ติดการพนัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่มีประวัติเสียด้านการเงินและยึดมั่นระบอบประชาธิปไตย
- ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ
- ไม่เคยรับโทษจำคุก เว้นแต่โทษที่กระทำโดยประมาท
- ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือไม่เคยกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เว้นแต่ความผิดฐาน ทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก
- ไม่เคยถูกไล่ออก หรือให้ออกจากราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
- ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง
- ไม่เคยถูกให้ออกจากคณะกรรมการกองทุน ด้วยมติของคณะกรรมการหรือมติของสมาชิก

การบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชุดแรก

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชุดแรกจะเริ่มบริหารจัดการและเบิกจ่ายเงินจากบัญชีกองทุนหมู่บ้าน เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติโดยจะพิจารณาจากความพร้อมและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนอื่น ๆ ในหมู่บ้าน

กองทุนและสมาชิกกองทุน

สมาชิกกองทุน ประกอบด้วยบุคคลธรรมดาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อบังคับของกองทุน การรับสมัครสมาชิกและการขาดจากสมาชิกภาพเป็นไปตามเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการที่กองทุนกำหนด โดยคำนึงถึงความต้องการและการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านเป็นหลัก

การถือหุ้นในกองทุน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสามารถกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกถือหุ้นของกองทุน หรือมีเงินฝากสัจจะไว้ที่กองทุน โดยในการชำระค่าหุ้นนั้นสมาชิกอาจชำระเป็นเงิน ทรัพย์สิน หรือแรงงานตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

การประชุมสมาชิกกองทุน

- ให้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปีผู้ถือหุ้นอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ภายใน 15 วัน นับจากวันที่กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งตามวาระ
- เมื่อมีเหตุที่ต้องขอมติหรือขอความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก หรือเมื่อสมาชิกเข้าชื่อกันไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด เข้าชื่อกันร้องขอ อาจจะมีการประชุมวิสามัญได้
- การประชุมสมาชิกต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

เงินและทรัพย์สินของกองทุน อาจประกอบด้วย เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้โดยปราศจากภาระผูกพัน เงินกู้ยืม ดอกผล หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากกองทุน เงินฝากสัจจะและเงินรับฝากเงินค่าหุ้น เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก เงินและทรัพย์สินอื่น ๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน

หลักเกณฑ์การกู้ยืม สมาชิกกองทุนจัดทำคำขอกู้ ยื่นต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

วงเงินกู้ยืม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีอำนาจอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกิน 20,000 บาท
- หากกรรมการกองทุนหมู่บ้านเห็นควรอนุมัติเงินกู้เกินกว่า 20,000 บาท ให้เรียกประชุมสมาชิกเพื่อวินิจฉัยชี้ขาด แต่ไม่ต้องเกิน 50,000 บาท

การทำสัญญากู้ยืม ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน แต่งตั้งกรรมการกองทุนหมู่บ้าน อย่างน้อย 2 คน เป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติ

การรับเงินกู้ ผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติต้องเปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร (ตามที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด) และแจ้งหมายเลขให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทราบโดยธนาคารจะเป็นผู้โอนเงินเข้าบัญชีของผู้กู้

หลักประกันเงินกู้ คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ เป็นบุคคลหรือทรัพย์สินได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนหมู่บ้านกำหนด

อัตราดอกเบี้ย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอน ตามความเห็นชอบของที่ประชุมสมาชิก

ระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน พิจารณาตามความเหมาะสมของสัญญาเงินกู้แต่ละราย แต่ไม่เกินระยะเวลา 1 ปี

หลักการจัดสรรเงิน

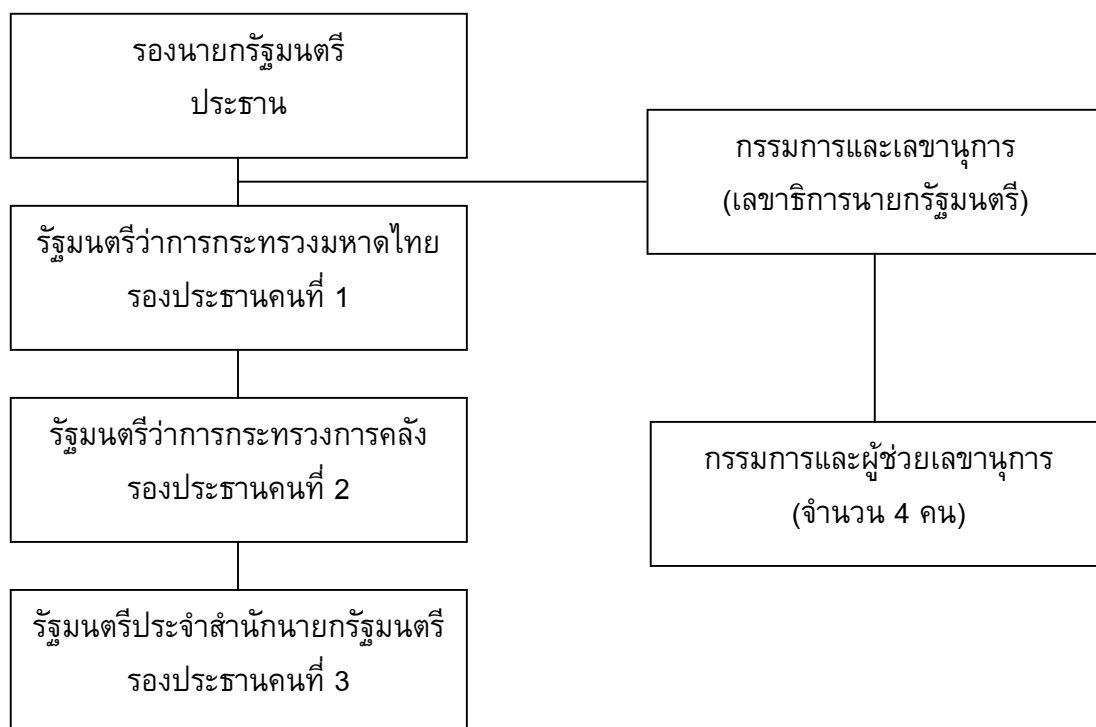
ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน พิจารณาตามความเหมาะสมของสัญญาเงินกู้แต่ละราย แต่ไม่เกินระยะเวลา 1 ปี

การผิดสัญญาชำระหนี้ ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้ ทั้งนี้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านอาจพิจารณายกเลิกหรือปรับลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้กู้ได้ เมื่อมีเหตุอันควรสมควร และด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกด้วยเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่ง

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติมีหลักการในการจัดสรรเงินให้แก่กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง ดังนี้

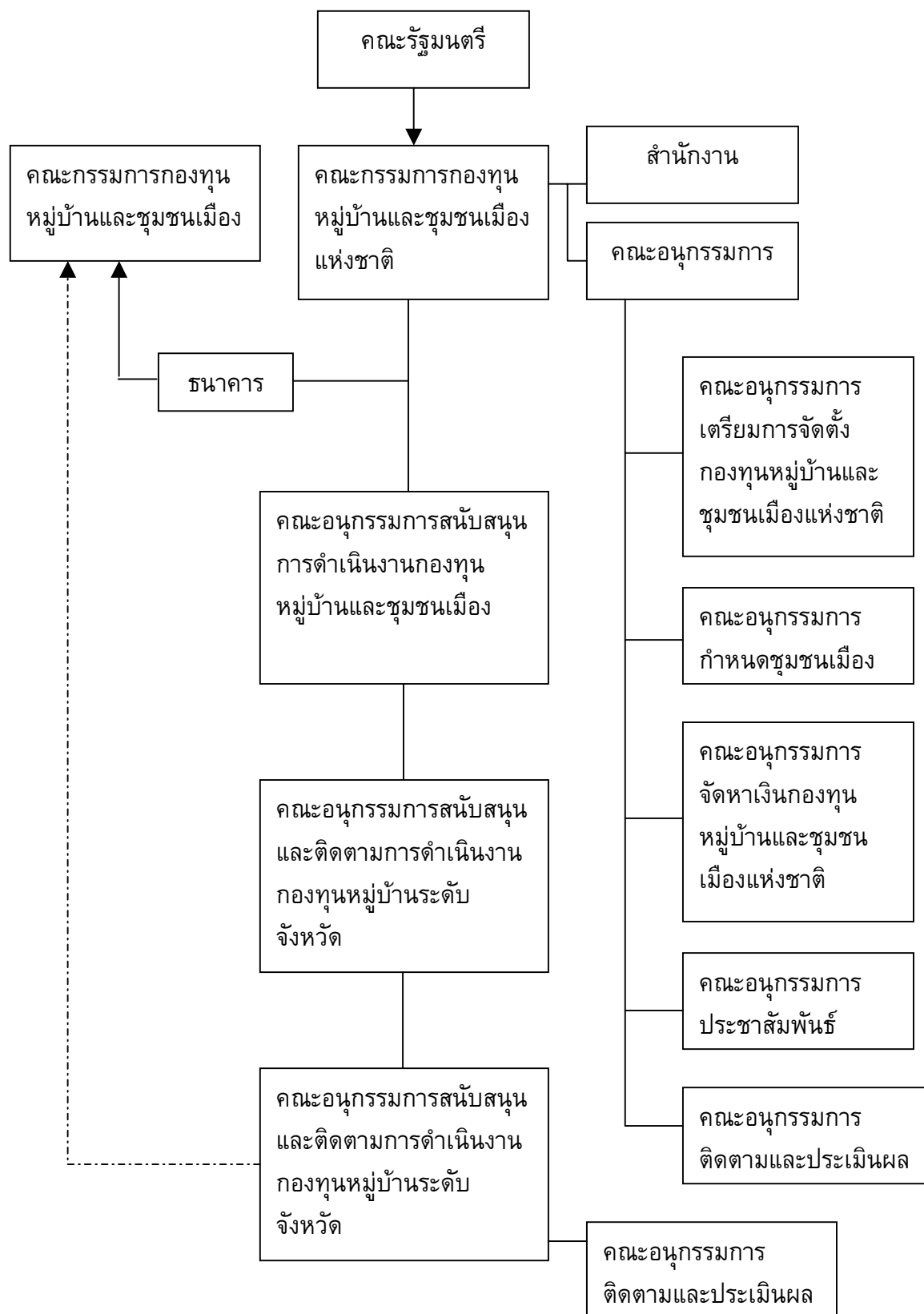
1. ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
2. ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุนที่เน้นความพร้อมของบุคคลทั้งในด้านความรู้ และประสบการณ์ใน การบริหารจัดการกองทุน
3. ความพร้อมของระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนโดยสมาชิก
4. ความพร้อมของการบริหารจัดการที่สอดคล้องและเกื้อกูลกันระหว่างกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองกับกองทุนอื่น ๆ ที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

โครงสร้างคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กทบ.)

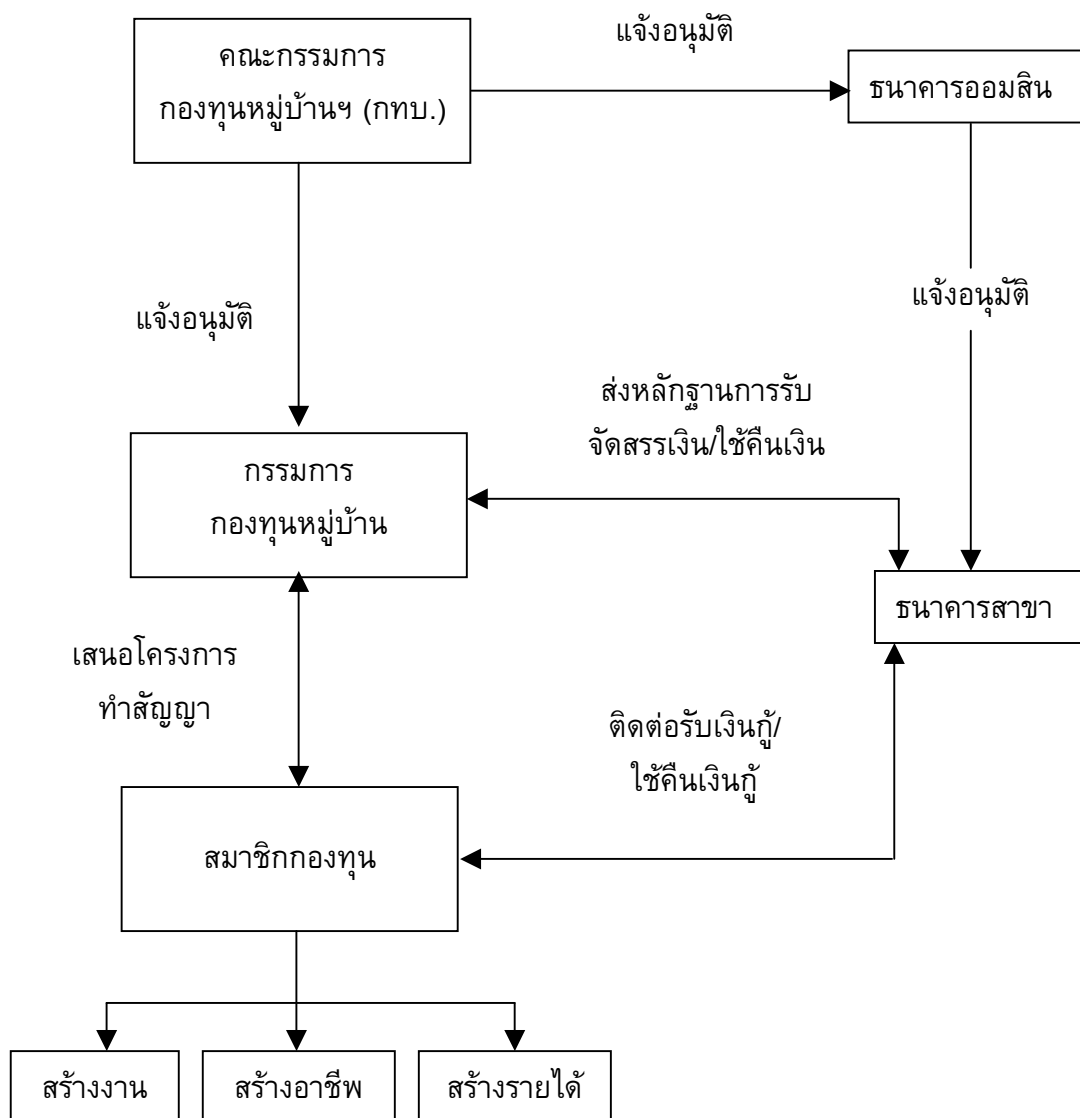

กรรมการ	กรรมการ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
- ผอ.สำนักงานประมาณ - เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ - ปลัดกระทรวงมหาดไทย - ปลัดกระทรวงการคลัง - ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - ปลัดกระทรวงพาณิชย์ - ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม - ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม - ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน - ผู้อำนวยการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	(เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย)	- คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง - มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีก

แผนภูมิโครงสร้าง กลไกในการบริหารกองทุน

ขั้นตอนการบริหารกองทุนหมู่บ้าน

ภาคผนวก ข
แบบบันทึกข้อมูลจากรายงานวิจัย

1. ชื่อผู้วิจัย.....

2. ชื่อเรื่อง.....

3. ปีที่ทำวิจัยเสร็จ () 1. 2544 () 4. 2547
() 2. 2545 () 5. 2548
() 3. 2546

4. ระดับการศึกษา () 1. ปริญญาโท () 2. ปริญญาเอก

5. สาขาวิชา () 1. ส่งเสริมการเกษตร () 6. พัฒนศาสตร์
() 2. พัฒนาคอปรครัวและสังคม () 7. การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม
() 3. เศรษฐศาสตร์ () 8. นโยบายสาธารณะ
() 4. รัฐศาสตร์ () 9. สื่อสารมวลชน
() 5. พัฒนาสังคม () 10. ชนบทศึกษาและการพัฒนา

6. ภาคที่มีการศึกษาวิจัย () 1. ภาคเหนือ
() 2. ภาคกลาง
() 3. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
() 4. ภาคตะวันออก
() 5. ภาคใต้

7. ประเภทของการวิจัย () 1. การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ () 8. การวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ
() 2. การวิจัยเชิงสำรวจ () 9. การวิจัยเชิงเปรียบเทียบเหตุและผล
() 3. การวิจัยเชิงพรรณนา () 10. การวิจัยเชิงทดลอง
() 4. การวิจัยการพัฒนา () 11. การวิจัยแบบกึ่งทดลอง
() 5. การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ () 12. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ
() 6. การวิจัยเชิงคุณภาพ () 13. อื่นๆ ระบุ.....
() 7. การวิจัยเชิงปริมาณ

8. ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์ () 1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกองทุนหมู่บ้าน
 () 2. ศักยภาพการดำเนินงานของเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน
 () 3. การดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
 () 4. ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น ความคาดหวัง ในกองทุนหมู่บ้าน
 () 5. ศึกษาพฤติกรรมการใช้เงินและการกักตุนเงินกองทุนหมู่บ้าน
 () 6. การดำเนินงานประชาสัมพันธ์กองทุนหมู่บ้าน
 () 7. การตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
 () 8. ศึกษาความเป็นมาของนโยบายกองทุนหมู่บ้าน
 () 9. ปัญหาและอุปสรรคของกองทุนหมู่บ้าน
 () 10. ศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคมของสมาชิกและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
 () 11. ผลกระทบต่อสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
 () 12. สภาพแวดล้อมในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน
9. กลุ่มตัวอย่าง () 1. สมาชิกครัวเรือน สมาชิกสมทบ ที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
 () 2. สมาชิกครัวเรือน สมาชิกสมทบ ที่ไม่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
 () 3. เกษตรกร
 () 4. ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน
 () 5. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ปรึกษา
 () 6. กองทุนหมู่บ้าน
 () 7. ผู้วางแผน ผู้ดูแลนโยบาย
 () 8. เจ้าหน้าที่รัฐ
10. การเก็บรวบรวมข้อมูล () 1. การศึกษาจากเอกสาร () 4. การสังเกต
 () 2. การใช้แบบสอบถาม () 5. การใช้แบบทดสอบ
 () 3. การสัมภาษณ์ () 6. อื่น ๆ ระบุ.....
11. การวิเคราะห์ข้อมูล () 1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ
 () 2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
 () 3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	ศุภมาส วิริยะสกุลพันธุ์
วันเดือนปีเกิด	13 มกราคม 2520
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	139/340 ซอยสยามธรณี ถนนรามอินทรา ต.ท่าแร้ง อ.บางเขน จ.กรุงเทพมหานคร 10220
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่โครงการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักสันติวิธีและธรรมภิบาล สถาบันพระปกเกล้า
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2527 - 2533	ประถมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนเทศบาลวัดเสมาเมือง จ.นครศรีธรรมราช
พ.ศ.2533 - 2535	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จาก โรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา จ.นครศรีธรรมราช
พ.ศ.2535 - 2538	การบัญชี ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จาก วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี จ.กรุงเทพมหานคร
พ.ศ.2538 - 2540	การบัญชี ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จาก วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี จ.กรุงเทพมหานคร
พ.ศ.2540 - 2542	บริหารธุรกิจบัณฑิต ปริญญาตรี จาก มหาวิทยาลัยกรุงเทพ จ.กรุงเทพมหานคร